

Şehrimizin eğitim ve kültür tarihine katkıda bulunacak bu kitap ÇEKVA ve Çorum Belediyesi ile işbirliği ile bastırılmış ve yayımlanmıştır. ÇEKVA'nın beşinci yayımlanmış kitabıdır.

PAMUKKULAK HOCA
RECEP RAHMİ TANKAYA

Muzaffer GÜNDOĞAR

Çorum-2017

Baskı Bilgleri

Ekim-2017

Çekva Yayın No: 5

Kapak Tasarım / Mizanpaj

İrfan YİĞİT

ISBN:

978-605-84263-1-3

Basım Yeri:

İsteme Adresi:

Çorum Belediyesi Kent Arşivi
Yeni Yol Mahallesi Gazi Caddesi
Turgut Özal İşmerkezi Kat:4
ÇORUM

Tel: +90 364 225 08 10 /1539 / 1541

Bu eser Çorum Belediyesi'nin Kültür Yayını'dır
PARA İLE SATILAMAZ

TAKDİM

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerde yaşadığı 93 Harbi, Balkan Savaşları ve 1. Dünya Savaşı gibi olaylar Anadolu'da önemli sorunların yaşanmasına neden oldu. 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın hemen başında yaşanan olayların sonraki nesillere de sirayet eden kalıcı etkileri oldu. Bu dönemlerde karşı karşıya kaldığımız ekonomik, toplumsal ve siyasal sıkıntılar, Türkiye'nin her bölgesinde ve her şehrinde etkili oldu.

Bu dönemleri yaşayanların aktardığı ve bugün tarihi önem arz eden bilgi ve belgelerden anlıyoruz ki Türkiye o günlerden bu günlere çok büyük bir değişim yaşadı. 20. yüzyılda adeta yeniden yapılanan Türkiye, kendine ait değerleri yeniden inşa ederek, bu değerleri daha da zenginleştirdi ve geçmişte olduğu gibi bugün de büyük bir güç haline geldi.

Büyük bir güç haline gelmemizde vatanına, milletine faydalı olmak için çalışan ve zor dönemlerde edindiği tecrübeyi sonraki nesillere aktarma inancıyla hareket eden aydınlarımızın emeği büyüktür. Her bölgede ve her şehrimizde karşı karşıya kaldığımız sorunların farkında olan ve bu sorunların çözümü için varlığını ortaya koyan münevverler ülkemizin bugünlere gelmesinde büyük rol oynadılar.

Bunlardan biri de 34 yıllık öğretmenliği boyunca şehrimizde birçok insan yetiştiren Recep Rahmi Tankaya'dır. Şehrimizin kültür tarihinde yerini alan Tankaya yaşadıklarından, gördüklerinden, okuduklarından edindiği tecrübeyi kimi zaman şiirle kimi zaman yazdığı eğitici ve öğretici yazılarla sonraki nesillere aktarmıştır.

Biz de Çorum Belediyesi olarak şehrimizin eğitim ve kültür tarihinde yerini alan Recep Rahmi Tankaya Hoca'nın yaşam öyküsünün ve şiirlerinin yer aldığı "Pamukkulak Hoca-Recep Rahmi Tankaya" adlı kitabı okurlarıyla buluşturuyoruz. Eğitimci Yazar Muzaffer Gündoğar Hocamızı bu güzel çalışmasından dolayı tebrik ediyorum.

Kültür yayınlarımız arasında basım ve yayımını yaptığımız eserlerin hazırlanmasında emeği geçen ve Çorum'un kültür hafızasına katkı sağlayan tüm hemşerilerime teşekkür ediyorum.

Muzaffer KÜLCÜ
Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

Muzaffer Gündoğar'ın Yaşam Öyküsü.....	11
Önsöz Prof. Dr. Ahmet Samsunlu.....	12
Başlarken	14
Beş Kaleminden Özetle Recep Rahmi Tankaya.....	15
Çileli Ve Acılı Yıllar	17
Bayburt'tan Çorum'a	19
Bayburt Sivas Yolu	20
Yaşamına Yön Veren Dergi Yaprağı	22
Cumhuriyetin Aydın Öğretmeni	24
23 Nisan	25
35 Yıllık Güllü Dikenli Yol.....	26
Sormayın.....	26
Otuzbeş Yıl.....	28
Yaşamından Damıttığı Yayınlanmış Yapıtları	29
1-Yiten Gölgeler	30
Balahor	32
Çamlar Altında	33
Çorum	34
İlica Bağları	35
Güzel Köyler	36
Ayasköyü	37
Farzant	38
Ortaköy	39
Köy Okulları	40
2-Din Ve Ahlak Şiirleri	41
Din Ve Ahlak	42
Ey Sofi.....	43
Namaz	44
Kadın	45
İmdat İmdat	46
Hemen İmdada	48
Ölüm	50

3-Ramazan Dersleri	52
İslam Dini	53
Çalışmak	54
En Güzel Ay Ramazandır.....	55
İnsan	56
Kuran	57
Peygamberimiz	58
Adalet	59
Ahirete İman	60
Doğruluk	61
Kadere İman	62
Akraba Ve Komşuluk	63
Kadir Gecesi	64
Bayram	65
4-Milli Acılarımız	66
Anadolu'da Yunan Mezalimi	67
İlk Kurşun ve İlk Şehit.....	68
Yunan Patris Vapuruna Götürülenler	69
Albay Süleyman Fethi Bey	69
Mustafa Kemal Paşa Beyanamesi	70
5-Din Ve İnsan	75
Allah'a İman	76
Din	78
Adalet	79
Akraba Ve Komşu Hakkı	81
Kurani Kerim	82
6-Ramazan Hediyesi	84
Ramazan	85
İnsan	86
İslam	87
Mustafa (SAV)	88
Allah Allah Diyelim	89
Kuran-ı Kerim	91
Doğruluk	92
Hayvanat	93
Ahlak	94
Okuyucuya Ulaşmamış Bazı Şiirleri	95

Çorum	95
Arap Kızı	96
Özgün Manileri	97
Yeraldığı Yapıtlar Yazdığı Gazete Ve Dergiler	100
En Büyük Acı	101
Oğlum	104
Şehitler	104
Yenigün Gazetesinde Yazdıkları	105
Gazetelerde yayımlanan Şiirleri	106
Cumhuriyet Güneşi	107
Cumhuriyet	108
Acı Bir Yıldönümü	109
23 Nisan	110
19 Mayıs	111
Bana.....	112
Ey Yüce Tanrı	113
Derler	114
Anneciğim	115
Hakiki Dost	116
Köpek	117
Çöpçü	118
Bekçi	119
Öğretmen	120
Bayburt'a Giderken	120
Bayram Hediyesi	126
Türkçe Abdest Duası.....	127
Türkçe Sofra Duası	128
Dostlar Onu Unutmadı	129
Dostlar Beni Unutmasın	129
Tanıyanları Recep Rahmi İçin Ne Dediler	131
Ahmet Samsunlu	132
Turhan Utku	135
Abdulkadir Ozulu	139
Hicaz Yolları	141
Mustafa Kayı	143
Fikrettin Çıplak	146
Fotoğraflar	149

MUZAFFER GÜNDOĞAR'IN YAŞAMÖYKÜSÜ

1942 yılında Çorum'un Çıkrık köyünde doğdu. İlkokulu köyünde, ortaokulu Çorum'da okudu. Çorum İlköğretmen Okulunu dışarıdan sınav verip bitirerek öğretmen oldu. Ardından Açık Öğretim Fakültesi Eğitim Ön lisans Programı'nı tamamladı.

1961'den itibaren Sungurlu Mecitözü Çorum ilkokullarıyla Çorum merkezde 33 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra, 1994 yılında emekli oldu.

Ülke genelinde yapılan bazı kültür ve sanat etkinliklerinde söyleşi konferans, açıkoturum ve imza günlerine katıldı. Yine birçok kültür ve sanat dergisinde farklı yazınsal türlerde yazıları yayımlandı.

Çorum haber gazetesinin kültür ve sanat eki olan "Yazılıkaya" dergisinin 2004-2009 yılları arasında 114 sayı çıkmasına büyük katkı sağladı.

Muzaffer Gündoğar'ın bugüne değin 12 kitabı okurla buluştu. Bunlar:

- Nasrettin Hoca Fıkraları 1-2-3, 4
- Lafonten Masalları 1-2,
- Ezop Masalları,
- Halk Öyküleri Masalları
- Oğlanuçuran
- Geçen Yüzyıldan Anılar,
- Baldan Yaman Tadı Var ve
- Çocuk Yazımına Ses Olan Yazar adlı kitaplarıdır.

Sırada ise; şiir, öykü, roman, masal, anı, tanıtım, anma, gezi, araştırma-inceleme, köşe yazısı, yaşam öyküsü, ders kitabı, mektup ve senaryo türünde 70 taslak dosyası kitaplaşmayı bekliyor.

Yazmayı ve üretmeyi bir yaşam tarzı olarak niteleyen Muzaffer Gündoğar; sanatsal ve kültürel anlamdaki çalışmalarını sürdürmektedir.

ÖNSÖZ

Mustafa Kademoğlu'nun Muzaffer Gündoğar ile yaptığı ve Çorum Haber Gazetesi'nde 27 Haziran 2016 tarihiyle, 9 Temmuz 2016 tarihleri arasında yayımlanan röportajımı ilgi ile okudum.

Her öğretmen gibi toplumun kalkınmasına katkıda bulunan Gündoğar'ın yazmayı ve üretmeyi bir yaşam tarzı olarak seçtiği izlenimi edindim. Ayrıca kendisinin Çorum'da ve ülkemizin birçok yöresinde yapılan kültür ve sanat etkinliklerinde de görev aldığını öğrendim. Gazetelerde ve kültür-sanat dergilerinde de yazılarının yayınlandığını gördüm.

Muzaffer Gündoğar'ın bugüne kadar 12 kitabının yayınlandığını ve farklı yazınsal türlerde 70 taslak dosyasının kitaplaşmayı beklediğini de okudum. Bu taslak dosyalar arasında, "Bir Anıt Adam Recep Rahmi Tankaya" kitabının da basılmayı bekleyenler arasında olduğunu görünce; geçmişte Çorum'a hizmet veren çok saydığım ve sevdiğim teyzemin eği öğretmen ağabeyim Osman Özkan'ı ve bugünkü nesillerin tanımadığı tüm öğretmenlerimi hatırladım. Bu kitabın bastırılması ile en azından onlardan birinin toplumumuzca tanınmasını sağlayacağını ve ülkemiz için verdiği hizmetin öğrenileceğini düşündüm. Ve kitabın içeriği hakkında bir bilgi sahibi olmadan hemen Gündoğar Hocayı arayarak bu kitabın muhakkak bastırılmasının gerekli olduğunu söyledim. Kendisinin bana şu anda bastırmak için imkanı olmadığını söylemesi üzerine benim bu basım için sponsor (destekleyici) olabileceğimi ifade ettim.

Bu konuşmamızdan sonra yazar kitabını basım için yeniden gözden geçirdi; Tankaya Hocayı tanıyanlardan yazılar aldı ve bulabıldığı fotoğraflarla kitabın içeriğini zenginleştirdi.

Kitap son haline gelince, böyle bir eserin onursal başkanı olduğum, faaliyetleri arasında kültür ve sanata hizmet etmek olan Çorum Eğitim ve Kültür Vakfı (ÇEKVA) tarafından yayımlanmasının çok daha faydalı olacağını düşündüm. Bu görüşüm, ÇEKVA Yönetim Kurulu tarafından kabul gördü ve desteklendi. Daha sonra ÇEKVA Yönetim Kurulu şehrimizin eğitim ve kültür tarihine katkıda bulunacak bu kitabın Çorum Belediyesi ile işbirliği yapılarak basılmasının ve yayımlanmasının daha faydalı olacağına karar verdi. Çorum Belediye Başkanı Muzaffer Külcü Vakfın bu düşüncesini yerinde buldu ve kuruluşunca basılmasını ve yayımlanmasını kabul etti. ÇEKVA olarak

Sayın Başkanımıza teşekkür borçluyuz.

Burada kitabın içeriği hakkında da bilgi vermek isterim.

Gündoğar, Aslen Bayburt-Balahor doğumlu olan Recep Rahmi'nin kısa yaşam öyküsünden başlayıp; 1916 yılında Rusların Bayburt'u işgali üzerine, Rus zulmünden kaçıp birçok Bayburtlu gibi Çorum'a yerleştiğini belirtir. Ardından sürdürür anlatımını:

Recep Rahmi birkaç geçici işin ardından, medrese eğitimi olduğu için 1921 yılında Çorum'un Seydim Köyüne aşar vergisi için görevlendirilir. Yaşamına yön verecek bir haber, kaldıkları odanın kırık camına yapıştırılmış bir dergi yaprağındadır. Ankara'da, TBMM Başkanı Gazi Mustafa Kemal Paşa imzası ve Bakanlar Kurulu kararıyla çıkan bir duyuru, "Öğretmen Yetiştirme Tüzüğü"dür.

Bu tüzük doğrultusunda katıldığı kursa başarıyla bitiren Recep Rahmi'nin öğretmen olarak ilk görev yeri Seydim Köyüdür. Yıl, 1922'dir. O Cumhuriyetin ilk aydın öğretmenlerindedir. 1956 yılına kadar sürecek olan öğretmenlik yaşamı başarılarla doludur. Bu süreçte kendisini hem dinsel, hem de bilimsel konularda yetiştirir. Gazetelerde şiirsel ve düz yazılarla eğitici, öğretici, aydınlatıcı birçok yazılar yazar. Emekli olduktan sonra 1960 yılından itibaren 6 kitap yayımlar, bunları da halka parasız dağıtır. Bunlar:

1-Yiten Gölgeleler, (şiir) / 2-Din ve Ahlak Şiirleri,/ 3-Ramazan Dersleri, (şiir) / 4-Milli Acılarımız, / 5-Din ve İnsan, / 6-Ramazan Hediyesi'dir. (şiir)

Gündoğar, Recep Rahmi'nin dinsel konularda da yetkin bir kişi olduğunu yazdığı "Din ve İnsan" adlı kitabıyla kanıtladığını vurgulayarak; Özellikle Ramazanlarda camilerde halka yaptığı dini konuşmalarla onları aydınlatıcı, bilgilendirici çalışmalarını ömrünün son yıllarına kadar sürdürdüğünü de belirtmektedir.

Gündoğar, Hoca'nın kitaplardaki yazı ve şiirlerden örnekler sunduktan sonra; Recep Rahmi Tankaya'nın gazetelerde yazdığı yazılar konusunda da bizleri bilgilendirir.

Bu kitabın Cumhuriyetin kuruluşu ile Atatürk tarafından başlatılan eğitim seferberliğine özveriyle hizmet eden idealist öğretmenlerden biri olan Recep Rahmi Tankaya'nın okuyucular ile özellikle bugünün genç öğretmenleri tarafından bir örnek olarak tanınmasını ve verdiği mücadelenin bilinmesini sağlayacağına inanıyorum.

Prof. Dr. Ahmet Samsunlu
Çorum Eğitim ve Kültür Vakfı (ÇEKVA)
Onursal Başkanı

BAŞLARKEN

Recep Rahmi Tankaya Hoca'yla sağlığında karşılaşma ve onunla tanışma şansına sahip olamadım. Elime geçen iki üç kitabı ve onunla ilgili anlatılanlar, beni, onun yaşam öyküsünü araştırmaya sevk etti. 1996 yılında, üç aylık bir araştırma sonucunda, 64 sayfalık taslak bir çalışma ortaya çıkardım. (Bu çalışmayı yaparken, bazı dokümanları elde etmemi sağlayan Sahaf Mustafa Gökgöz'e de içtenlikle teşekkür ediyorum.) Bu taslak çalışmanın adını da, "Bir Anıt Adam-Recep Rahmi Tankaya" koymuş; 1996 yılında, Hoca'nın vefatının 15. ölüm yıldönümünde, aynı adla Çorum Haber gazetesinde yayımlayarak okurların ilgisine sunmuştum.

Aradan 21 yıl geçmişti. Gazeteci-yazar dostum Mustafa Kademoğlu'nun benimle yaptığı uzun soluklu bir söyleşiyi geçen yıl Çorum Haber Gazetesinde yayımlamıştım. Bunu okuyan Prof. Dr. Ahmet Samsunlu, Recep Rahmi Tankaya ile ilgili yaptığım çalışmayı bu söyleşinin satır aralarından öğrenir. Ardından beni arayarak bu çalışmanın mutlaka kitaplaştırılarak gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğini belirtti. İsteği doğrultusunda çalışmayı daha da geliştirmek için çalışmaya başladım. Ne yazık ki Tankaya Hoca'nın aile tarafından muhatap bulamadığım için o yönlü yararlanamadım. Günler haftalar boyu kütüphanede 1960'ların Çorum gazetelerini araştırıp incelerken; Tankaya Hoca'nın birçok günlük, gezi yazıları ve şiirleriyle karşılaştım. Bu yazılar birkaç cilt kitap olacak toplamdaydı.

Belli sayıda yazı ve şiirlerini almakla yetindim. Çalışmayı olgunlaştırmak adına da, Sayın Ahmet Samsunlu'yla sık sık görüş alışverişi yaptım. Yine onun önerisi ve tanıştırmasıyla, İstanbul'dan yazar Turhan Utku'nun babasının Tankaya Hoca'nın yakın arkadaşı olması nedeniyle, birlikteliklerini yansıtan 6 fotoğraf ve bir yazıyla o da katkıda bulundu.

Bu kitabın hazırlanmasında görüş ve düşüncelerinden yararlandığım; aynı zamanda, kitabın ÇEKVA ve BELEDİYE ortak yayımı olarak çıkmasını sağlayan Sayın Prof. Dr. Ahmet Samsunlu'ya, Çorum Belediye Başkanı Muzaffer Külcü'ye ve ÇEKVA Yönetimine; ayrıca; yazısı ve verdiği fotoğraflarla katkıda bulunan yazar Turhan Utku'ya; yine yazılarıyla Tankaya Hoca'yı anlatan Araştırmacı Yazar Abdulkadir Ozulu'ya, Emekli Eğitimci Mustafa Kayı'ya, Emekli Din Görevlisi Fikrettin Çıplak'a ve basım aşamasındaki emeği nedeniyle Belediye Arşiv Görevlisi İrfan Yiğit'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Muzaffer GÜNDOĞAR

BEŞ KALEMDEN ÖZETLE RECEP RAHMİ TANKAYA

Recep Rahmi Tankaya kulaklarındaki rahatsızlığı nedeniyle iki kulağına da pamuk tıkadığı için halk arasında adı “Pamukulak Hoca”ya çıkmıştır.(3)Hayata sıfırdan başlamıştır. Gözü hep daha ilerde olmuştur. Her işi beğenerek yapmıştır. Kendini yetiştirmeyi de ihmal etmemiştir. Bütün fırsatları değerlendirmiş, sonunda bir öğretmen olmuştur.(2)

İlk öğretmenliğine Seydim köyünde başlamış, (1922) daha sonra Ovasaray köyüne atanmıştır. Köyde 1928 yılına kadar eski yazı ile; 1928 yılındaki Harf Devrimi’nden sonra da yeni yazı ile eğitim öğretim yapmıştır. (4)

Milli Eğitim, öğretmenlikteki başarısı nedeniyle onu, yeni Türk harflerinin kısa sürede öğretilmesi, bu öğretimin yaygınlaştırılması konusunda gezici başöğretmen olarak görevlendirmiştir.(4)

Evinden saat kulesine doğru tek düze tempoyla, sağa, sola selam vererek yürürdü. Hep pozitif bakardı her şeye. Kendisiyle hep barışıktı. Hep güler yüzlüydü ve herkesle de dosttu.(2)

Çok güzel konuştuğu gibi çok da etkileyici şiir okurdu. Tüm öğrencilik yıllarımda ona özenerek ben de onun gibi güzel şiir okumaya çalışmışımdır.(3)

Recep Rahmi Hocam sadece dünyevi konularda değil, dini konularda da kendisini yetiştirmiş oldukça birikimli, bilgili, paylaşımcı ve değerli bir hocaydı. Onun dinde dogmatizme, bağnazlığa ve dar görüşlülüğe karşı mücadele eden bir yapısı vardı. Dini konuları, hoşgörü esaslarına göre yorumlardı. Makalelerinde, şiirlerinde vatanperver, demokrat, ileri görüşlü, ufku açık, hurafelerden arındırılmış akli esas alan bir anlayışta olduğu görülmektedir.(5)

Recep Tankaya, kendini dini konularda da oldukça iyi yetiştirmişti. Ramazanlarda Bahçelievler Camisinde vaaz verecek kadar dini birkimi, kendisine güveni ve medeni cesareti vardı. (2)

Emekli olduktan sonra yazdığı bir şiiri ya da bir kitapçığı matbaada bastırır halka parasız dağıtırdı. İnsan ve yurt sevgisiyle dolu güler yüzlü, herkes tarafından sevilip sayılan birisiydi. Onu erkek elbisesi giyip çarşıda gezen bir melek gibi hayal ederdim. (3)

Hiç durmadan arı gibi çalışırdı. Ona “atom karınca” da denebilir.

Evinin ön tarafındaki bahçesinde çok güzel çiçekler yetiştirirdi. Nereden bulduysa, Hacıbektaş elması diye en çok bir metre büyüyen elmalar dikmişti bahçesine. (2)

Çorum'da ilkokulların başöğretmenleri, öğretmenleri halk tarafından çok sayılır ve sevilirdi. Çarşıdan, pazardan geçerken esnaf ayağa kalkarak onları selamlardı. Bu başöğretmenler; Cumhuriyet İlkokulundan Feyziye Arna, Albayrak'tan Osman Özkan, Gazipaşa'dan Nazım Uğur, İstiklalden Şevket Soyacak, İnkılap'tan Mahir Tümer, Tanyeri'den Mümtaz Gürkan idi. Bu isimler ve Recep Rahmi Tankaya Cumhuriyetin yetiştirdiği sevilen, sayılan ve saygıdeğer öğretmenlerin öncüleridir. (1)

- (1)Ahmet SAMSUNLU (Prof. Dr.)
- (2)Turhan UTKU (Yazar)
- (3)Abdulkadir Ozulu (Eğitimci-Araştırmacı Yazar)
- (4)Mustafa KAYI (Emekli Eğitimci)
- (5)Fikrettin ÇIPLAK (Emekli Din Görevlisi)

RECEP RAHMİ TANKAYA (1895-26 EYLÜL 1981)

ÇİLELİ VE ACILI YILLAR

Recep Rahmi Tankaya, 1895 yılında Bayburt'un, şimdiki adı Akşar olan, Balahor köyünde doğar. Babası Çiloğlu Molla Hüseyin, anası Ballı Hatun'dur. Babasının köyün en yoksullarından olması nedeniyle çocukluk ve yeniyetmelik yılları oldukça sıkıntılı geçer. O'nun en büyük tutkusu okumaktır ama yoksullukları kent okuluna gidip okumasına engeldir. Babasından Kur'an-ı Kerim ve Tecvit¹ dersleri alır.

Köylerinde açılan üç sınıflı okula yazılır. İkinci sınıfa geçtiğinde, öğretmenleri askere alınır. Öğretmensiz kalan okulları kapanır. Recep Rahmi'nin öğrenimi de yarım kalır.

Bayburt Medresesi müderrislerinden Ofluzade Hüseyin Hoca, Recep Rahmi'nin köyündendir. Yaz aylarında köye taşınıp tarımla uğraşır. Onun yaz aylarında köyde olması, okuma yazma ateşiyle yanıp tutuşan Recep Rahmi için büyük bir şanstır. Bu fırsatı kaçırmaz. Hoca'nın öküzlerini kırlarda otlatma karşılığı akşamları ondan Arapça dersi alır, kendisini yetiştirmeye çalışır.

Recep Rahmi, bu yıllarda, salt bulunduğu bölgedeki savaşın acılarını yaşamakla kalmaz; iki yıl arayla hem babasını (5 Şubat 1914) hem de anasını (25 Nisan 1916) yitirir, iki büyük acı yaşar.

Babasının yitimi üzerine “Rahmetli Babama” başlıklı, “Nur Olsun” şiiriyle duygularını şöyle dile getirir dizelerle. Biz buraya iki beşliğini alıyoruz.

“Yüce Tanrı davet etti göç eyledin pederim
Yaktı beni ayrılığın arttı derdim kederim
Bu iş Tanrı buyruğudur kime şekva² ederim

Yüce Tanrım bize sabır sana cennet hur versin³
O karanlık kabir içinde yoldaş versin nur versin

1 Tecvit : Kur'an-ı Kerim'i ilmiyle tam kuralına uygun olarak okumak.

2 Şekva: Şikayet

3 Hur versin: Huri versin.

Sıgıncak kimsemiz yok ana dahi ihtiyar
Ana-baba sayesinde yaşayanlar bahtiyar
Şimdi bizde hem yoksulluk hem yalnızlık derdi var

Yüce Tanrım bize sabır sana cennet hur versin
O karanlık kabir içinde yoldaş versin nur versin

Babasının ölümünün üzerinden henüz 14 ay geçmiştir. Bu kez de anasını yitirir Recep Rahmi. Artık yapayalnız kalmıştır. “Tanrı Emri Böyledir” şiiriyle bir yandan acısını dile getirirken, diğer yandan da yazgısına boyun eğdiğini belirtir. İki dördlük de bu şiirinden alıyoruz:

Babamı göresim geldiği zaman
Anamın yanına koşardım heman
Anadır evladın derdine derman
Ayrılık ateşi beni söyletir
(...)

Hem anamdan hem babamdan ayrıldım
Kimim yok kimsem yok yalnız kaldım
Onların kadrini şimdi anladım
Giden geri dönmez kanun böyledir

Bu iki şiiri de basılmamış şiirlerini topladığı defterindeki en eski tarihli şiirleridir.

O yıllar; ülkenin “Savaş Yılları”dır. Savaşın getirdiği kıyım, kıyım, kıtlık ise ülkeye ve ülke insanlarına büyük acılar yaşatmaktadır. Yemen, Trablusgarp, Balkan Savaşı hem toprak hem de insan açısından büyük yitimlerle sonlanır. Ardından ülkemiz, 1914’te başlayan Birinci Dünya Savaşı’nın içine sürüklenmiştir. Yediden yetmişe herkese yurt savunmasında büyük görevler düşmektedir. Recep Rahmi, bir yandan arkadaşlarıyla birlikte Çoruh nehri yakınlarında, Ruslar’a karşı savunma hareketi için siper kazarken; bir yandan da kan, barut ve ölüm kokan o kıyım, kıtlık ve açlık yıllarının her türlü acısını ve çilesini yaşar.

Ruslarla Doğu’da yapılan savaş Sarıkamış’ta büyük bir faciayla sonlanır. 90 bin ana kuzusu, savaştan çok kara, ayaza ve hastalığa yenik düşer. Analar oğullarını ve kocalarını, gencecik kızlar yavuklularını, eli kınalı taze gelinlerse eşlerini bu savaşta yitirirler. Ardından Şanlı

Çanakkale direnişi başlar. Çanakkale 250 bin şehitle geçilmez yapılır.

Senelerce düşmana karşı savaşıyor, Türk Ulusu, yorgundur, bezgindir ve umutsuzdur. Bir çok cephede hem insan hem de toprak yitimine uğramıştır. Çile bitmemiştir.

Sarıkamış Bozgununun ardından Çanakkale Cephesi de açılınca askeri Sarıkamış'ta erimiş olan 3. Ordu'ya asker takviyesi yapılamaz. Bunu fırsat bilen Ruslar, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgesini aşama aşama istilaya başlarlar.

27 Mayıs 1915'te Ardahan, 16 Şubat 1916'da Erzurum ve Muş, 3 Mart'ta Bitlis, 19 Nisan'da Trabzon, 15 Temmuz'da Bayburt, 25 Temmuz'da Erzurum ve 1916-1917 kışında Doğu Anadolu'nun büyük kısmı Rus işgaline uğrar. 1917 baharında Rus işgali yeniden başlar. Diyarbakır önlerine gelirler. Sivas'ı da işgal etmek üzereyken Rusya'da Komünistler "1917 Ekim Devrimi"ni gerçekleştirirler. Ve Emperyalist Savaş dedikleri 1. Dünya Savaşından, dolayısıyla Doğu Anadolu'dan askerlerini çekerler. Türkiye de Rus saldırısı ve tehdidinden kurtulmuş olup, rahat bir soluk alır.

BAYBURT'TAN ÇORUM'A

Trabzon'dan Van Gölü'ne değin uzanan tüm cephede genel bir saldırıya geçen Ruslar, 16 Temmuz 1916'da Bayburt'u ele geçirir. (Bayburt, karşı saldırıyla 21 Şubat 1918 tarihinde kurtarılmaya değin bir buçuk yıl Rusların elinde kalacaktır.)

Düşman kadın, çocuk, yaşlı, genç demeden saldırır, vurur öldürür. Büyük bir bozgun yaşanır. Kaçanlar kurtulur. Bayburtlular yerlerini, yurtlarını bırakarak Anadolu içlerine doğru kaçarlar. Bu göçmen kafilisinin içinde dayısıyla birlikte, Recep Rahmi de vardır.

Bu vahşet ve dehşet günlerinin Bayburt göçünü, Recep Rahmi "Kalmadı" şiiiriyle şöyle dile getirir.

1916 Bayburt-Sivas yolu

Konuşmak'çün neler geldi dilime
Fakat konuşmaya takat kalmadı
Çaresiz kalemi aldım elime
Lakin parmaklarda kuvvet kalmadı

Kağıt kalem aldım yazayım destan
Ayrıldık kavimden kardeşten dosttan
Bir imdat yetişsin ol yüce haktan
Kimseden kimseye imdat gelmedi

Bozulmuş ordular geri kaçıyor
Köylerde kimse yok herkes göçüyor
Düşman mermileri gökte uçuyor
Karşı durmaklığa imkan kalmadı

Bayburt kışlaları Çoruh'a bakar
Çoruh alkanlarla karışık akar
Feryadı figanlar göklere çıkar
Feryat eylemeyen bir can kalmadı

Koyunlar kuzular nasıl karıştı
Yola çıkmak için herkes yarıştı
Sabi sübyan dahi yollara düştü
Sığınacak hiçbir mekan kalmadı

Düşman askerleri kesip biçiyor
Dökülmüş yollara herkes kaçıyor
Analar yavrusun atıp geçiyor
Yavru taşımaya derman kalmadı

Kundaklı çocuklar yolun üstünde
Bırakıp kaçmışlar çulun üstünde
Niceleri kaldı düşman destinde⁴
Kurtulup kaçmaya zaman kalmadı.

Ağlayıp sızlıyor gelinler kızlar
Yarab bu ne haldir yürekler sızlar
Muhacirle doldu dereler düzler
Mahşere dönmeyen bir yön kalmadı

Rahmi ümit kesme Yüce Mevla'dan
Düşmana kalamaz bu güzel vatan
Ordumuza kuvvet ver sen yaradan
Bu millet kimseye esir olmadı

Recep Rahmi'nin bulunduğu grup Sivas Göçmen Komisyonu tarafından, Çorum Mutasarrıflığı emrine gönderilirler. Bayburt'tan başlayıp, günler ve geceler boyu bin bir sıkıntılarla süren yolculukları, Çorum'da sonlanır. Dayısıyla birlikte Ayas Köyü'ne yerleştirilirler. Getirebildikleri eşyaları, sırtlarında taşıyabildikleridir.

Recep Rahmi dayısıyla birlikte, bir süre çobanlık yapar burada; davarını, sığırını güder köyün. Sonra odunculuk yapar, dağdan yük yük odun taşır köye.

Bir süre sonra dayısı Deliler Köyü'ne imam olur. Recep Rahmi de dayısının yanındadır orada. Bir ara Kara İsmail adında birisinin yanında 5 kuruş ücretle 40 gün hizmet verir. Tarlada çift sürmekten, dağdan odun taşımaya değin tüm işlerde çalışır

4 Düşman destinde: Düşman elinde.

YAŞAMINA YÖN VEREN DERGİ YAPRAĞI

Bayburt'un düşman işgalinden kurtuluşundan sonra dayısı memleketine döner ama Recep Rahmi dönmez. Çünkü ailesinden hayatta kalan yoktur. Ayaz köyünden Çorum'a gelir. Aylığı 250 kuruştan bir kahvede garsonluğa başlar. Sabahtan akşamlara değin ayakta olması nedeniyle ne dinlenmeye, ne de okuyup yazmaya fırsat bulamaz. Oysaki o, sürekli okumak yazmak ve kendisini yetiştirmek ve geliştirmek çabasındadır.

Bu tür çalışmaya daha fazla dayanamaz. Oradan ayrılarak bir avukatın yanına girer. Aylık ücreti yine 250 kuruştur ama burada okumak yazmak için hem yeterli zamanı hem de olanağı vardır. Onda, okumak yazmak ve bir şeyler öğrenmek bir tutkuya dönüşmüştür artık. Dikkati ve gayreti sayesinde kısa zamanda, yapması gereken işlerle birlikte dilekçe yazmayı da öğrenir. Avukatın büroda bulunmadığı zamanlarda yazdığı dilekçelerin parası da kendisine kalır. Cebi para görür; ekonomik yönden kendisini toparlar.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı Ordusu tüm cephelerde yenilmiş; İstanbul Hükümetiyse koşulları ağır bir anlaşma imzalayarak düşmana teslim olmuştur. Ülkemize giren düşmanlar da yakıp yıkarak, insanlarımızı kadın kız, yaşlı çocuk demeden öldürerek topraklarımızda ilerlemeye başlamışlardır. Ülke başsız, Türk ulusu sahipsizdir sanki.

Mustafa Kemal Paşa ülkeyi düşmanlardan kurtarmak için birkaç vatansaver arkadaşıyla birlikte İstanbul'dan hareketle, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkar. Oradan da Anadolu'ya geçerek Sivas ve Erzurum Kongrelerini yapar. Türk Halkını örgütler. 23 Nisan 1920'de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisini kurar. Beşten doksan beşe değin tüm ulus, O'nun çevresinde tek bilek, tek yürek olur. Yine O'nun önderliğinde kurulan düzenli ordularla da düşmana karşı amansız bir savaş başlatılacaktır. Bu, Ulusal Kurtuluş Savaşı'dır. Düşman yurttan atılacak, ülkemiz de özgürlük ve bağımsızlığına kavuşacaktır.

Recep Rahmi bir ara Çorum'da aşar vergisi toplama görevi alır. 1921 yılında bir iki arkadaşıyla Merkez Seydim Köyü'ne gider. Kaldıkları odanın penceresinin kırık camına yapıştırılmış bir kağıt dikkatini çeker. Bu onun yaşamına yön verecek, yaşam çizgisini belirleyecek bir dergi yaprağıdır. Müthiş bir okuma tutkusuyla eline geçen yazılı her şeyi okuyan Recep Rahmi, bu dergi yaprağını da okuyacaktır kuşkusuz. Yapıştırılmış olduğu kırık camdan özenle söker alır onu. Bu, "Sebilürreşat"²⁵ adlı bir derginin yaprağıdır.

5 Sebiürreşat: İstanbul Merkezli İslamcı bir dergidir. ilk yayını 14 Ağustos 1908 yılında

21 Mayıs 1921 tarihli Sebilürreşat dergisinin yaprağında önemli bir duyuru vardır. Ankara’da, TBMM Başkanı Gazi Mustafa Kemal Paşa imzası ve Bakanlar Kurulu kararıyla çıkan bu duyuru, “Medaris-i İlmiyye Nizamnamesi”dir.(*). Öğrenim süresinin 12 yıl olarak belirlendiğini açıklayan bu 26 maddelik nizamname, (tüzük) bu öğrenim süresini tamamlayanların aynı zamanda askerlik yükümlülüğünden kurtulacağına da bildirmektedir.

Burada, Mustafa Kemal Atatürk’ün uzak görüşlü engin dehası, bir kez daha ortaya çıkmaktadır. O, “Yedi Düvel”e karşı başlattığı “Ulusal Kurtuluş Savaşı” yıllarında bile, ülkenin kurtuluşun sonraki eğitim ve kültür politikasını planlamakla kalmıyor, onu yürürlüğe koyuyordu. Biliyordu ki ülke kurtulunca savaşın yaralarını sarma, ardından da kalkınma sorunları başlayacaktır. En başta ise eğitim sorunu gelmektedir. Kendi deyimiyle, “asıl savaş, bilgisizliğe karşı yapılacaktır.” En büyük düşman, cahillik dediğimiz, bilgisizliktir. Bilgisizlikten kurtulmak için de yetişmiş eğitimciye gereksinim vardır. Bunun önlemlerini de, ta savaş yıllarından almaktadır Mustafa Kemal. Medaris-i İlmiyye Nizamnamesiyle⁶ eğitimini tamamlayanları, eğitimde görevlendirerek askerlik yükümlülüğünden de uzak tutmaktadır. Zaten okuma ateşiyle yanıp tutuşan Recep Rahmi, o Sebilürreşat yaprağını alarak Çorum’a döner. Çorum’daki medresenin 3. sınıfına kaydını yaptırır. Hocalarından Hafız Hakkı Efendi’nin önermesiyle öğretmenlik sınavına girer kazanır.

,

Sırat-ı Müstakim, 1912 yılından itibaren de Sebilürreşad adlarıyla çıktı. Milli Mücadele yıllarında öncü rol oynayan dergi; siyasi, dini, ilmi, edebi ve ahlaki bir dergi olarak tanınmaktadır. Ancak 5 Mart 1925 tarihli Tahrir-i Sükun kanunuyla kapatıldı. O yıllarda Ankara, Kayseri ve Kastamonu’da yayımlanmaktaydı. Derginin ikinci dönemi ise 1948-1966 yılları arasını kapsar. Bu dönem de dergiyi Eşref Edip çoğu zaman tek başına çıkarmak zorunda kalmıştır.

6 Medaris-i İlmiyye Nizamnamesi: Okullara öğretmen yetiştirme tüzüğü.

CUMHURİYETİN AYDIN ÖĞRETMENİ

28 Aralık 1922 yılında Çorum Merkez Seydim Köyü'ne öğretmen yardımcısı olur. O günlerde yurdumuza giren düşmanlara karşı başlatılan Kurtuluş Savaşı utkuyla sonuçlanıp, düşmanı yurttan atılır; ülke özgürlük ve bağımsızlığına kavuşur. Mustafa Kemal, 622 yıl egemenlik sürdüren Osmanlı Devleti'nin yıkıntıları üzerine, 29 Ekim 1923 günü yepyeni bir Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurar. Ulusu da O'nu, Cumhurbaşkanı seçerek devletin başına getirir.

Recep Rahmi'nin evliliği de Cumhuriyetin kuruluş yılına denk düşer. Seydim İmamı Ahıskalı Yahya Hoca'nın kızı Ayşe'yle evlenir; çifte bayram yapar. Senesinde bir oğlu olur. Babasının ve iki hocasının adını koyar çocuğuna. "Hüseyin" der. Çünkü her üçünün adı da Hüseyin'dir.

Ancak ne yazıktır ki, şanssızlıklar peşini bırakmaz Recep Rahmi'nin. Oğlu Hüseyin daha bir yaşındayken, ikinci çocuğuna gebe olan eşi doğum yaparken ölür. Bu acı onu derinden sarsar. Sağ olarak doğan kızı Fadime de kısa bir zaman sonra yaşamını yitirir.

31 Ocak 1925 tarihinde yazdığı "Hakkın Cilvesi" adlı şiirinde şöyle dile getirir acısını. Üç dörtlüğünü veriyoruz.

Biz de ev bark olduk darı dünya da
İlk meyve Hüseyin oldu fuade⁷
Fakat bir yıl sonra düştüm feryada
Aişe⁸ sinemi büryan eyledi

Evlat ebeveynin gönül meyvesi
Gitmez kulağımdan Fadime'nin sesi
Pek tez yıktı beni Hakk'ın cilvesi
İşimi ah ile figan eyledi

İki günde gitti Fadime'm elimden
İki yılda ayrı düştüm gülümden
Bir yaşında Hüseyin öksüz, nidem ben
Hak bana cihanı zindan eyledi

7 Fuade : Gönüle ait olma.

8 Aişe: Ayşe

Bir yaşındaki oğlu Hüseyin’le bir başına kalan Recep Rahmi, bu arada her nedense öğretmenlikten istifa etmiş sayılır. Merkez Karabürçek Köyü’nde bir süre imamlık yaptıktan sonra, yeniden öğretmenliğe döner.

1926 yılında öğretmenlik yeterlik sınavına girer ve kazanır. Ovasaray Köyü İlkokulu’na atanır.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun beşinci yılında, ülkemizde yüzyıllardır kullanılan Arap Yazı Dili bırakılarak, Batılıların kullandığı Latin Abecesi’nden yararlanılarak yeni, Türk harfleri kabul edilir. Yani Harf Devrimi yapılır, (1928) Mustafa Kemal Atatürk bu konuda da dünya üzerinde ilk ve tek lider konumundadır. Ardından, ülke genelinde okuma yazma seferberliği başlatılması, ulus okullarının açılması, öğretmen yetiştiren kurslara ve okullara hız verilmesi, çağdaş ve uygar bir ulus yaratmanın ilk adımlarıdır.

Recep Rahmi, yoğun bir biçimde bu aydınlanma devriminin içindedir. 1929 da “Kayseri Zincirdere A Kursunda” meslek dersleri okuyarak asil öğretmenliğe geçer.

1929 yılından 1933 yılına değin de Mecitözü İbek Köyü’nde öğretmendir. (O yıllarda bu satırların yazarının kayınbabasının da öğretmenliğini yapar Recep Rahmi.)

Şiir yazmayı hiç bırakmaz. Eğitime-öğretime yönelik konularda da birçok şiir yazar. 23 Nisan 1929’da İbek Köyü İlkokulu’nda öğrencilerine yazdığı “23 Nisan Bayramıyla ilgili, şiiri.

23 NİSAN

Bu cennet yurdumuza saldırmıştı düşmanlar
Akıtmıştı her yanda nice masum al kanlar
Karadeniz yarıldı çıktı Mustafa Kemal
Toplandı etrafına kendi gibi arslanlar

Ankara’da açıldı Büyük Millet Meclisi
Yurdu kurtarmak için yemin etti hepsi
Mustafa Kemal Paşa reis oldu kendisi
Yirmi Üç Nisan günü kurulan bu Meclis’e

Topladılar yeniden dağılan ordumuzu
Canla başla çalıştı vatanın oğlu-kızı
Gazi Mustafa Kemal ordusunun başında
Temizledi düşmandan bu cennet yurdumuzu

35 YILLIK GÜLLÜ- DİKENLİ YOL

1933-1934'te Gökçepınar Köyü'nde, 1934'ten 1938 yılına değin de Ortaköy'de görev yapar.

Köy öğretenliği yılları hiç de kolay geçmez. O yıllarda köylerin ne doğru dürüst yolu, ne de ulaşım aracı vardır. Ulaşım yürüyerek ya da atla, eşekle yapılmaktadır. Özellikle çetin kış koşullarında ulaşım tamamen durmaktadır. Bu yollarda yolcular için soğuk, kar fırtına kadar yabanıl hayvanların tuzağı da vardır. Köyden kente gelmek, karlı dağları aşmak değin olanaksızdır. Hele de kente oldukça uzak bir dağ köyünde görev yapıyorsanız; eşiniz ve çocuklarınız da eğitim nedeniyle kentte oturuyorsa, işiniz zorun da zorudur.

Recep Rahmi, Çorum'a 60 km. uzaklıktaki Ortaköy'den bir kış günü atının üzerinde Çorum'a gelirken, kurtların saldırısına uğrar. Kendini onlara karşı savunurken kazara atını başından vurur; atsız kalır kış kıyamette.

Yine bir hafta sonu, Ortaköy'den Çorum'a geldiğinde, kapı önündeki tuzu kuru komşularından birisi, onun gelişi sanki onun üzerine görevmiş gibi "Niye geldin?" diye sorar. Komşunun bu gereksiz ve anlamsız sorusu, Recep Rahmi'nin çok ağrına gider. 22 Şubat 1938 tarihli aşığıdaki şiiri onun üzerine yazar.

SORMAYIN

"Niye geldin" diye sormayın bana
Yar, yavru aklıma düştü de geldim
Ayrılık ateşi kar etti cana
Muhabbet deryası coştı da geldim.

Saat 12'de yollara düştüm
Dereler, tepeler ve çaylar geçtim
Saat 20 oldu yare kavuştum
Dor'at karlı dağı aştı da geldim.

Dağları aşarken demedim yüce
Sürdüm doru tayı gündüz ve gece
Yorgunluk kalmadı eve girince
Sanki bir kuş gibi uçtu da geldim.

Ellerin bağında ayva, narı var
Bülbülün gül için ahu zarı var
Rahmi'nin bir yavru bir de yarı var
Onların aşkıyla piştim de geldim.

Bu şiirin dip notu aynen şöyledir:

“Evimin önünde attan inerken, geldiğimi gören bir komşunun, “Niye geldin?” sorusuna verdiğim yazılı cevaptır...”

Recep Rahmi'nin, 1938'den 1942 yılına değin Sarimbey, 1942 yılından 1944 yılına değin de Boğabağı Köyü'nde öğretmen olarak çalıştığını şiir altı notlarından öğreniyoruz. 1944'te Türkler Bölgesi'nde gezici başöğretmenidir. 1950 yılına değin 9 köyde öğretmenlik; 23 köyün de gezici başöğretmenliğini yapmıştır.

O, bu zor ve sıkıntılı yılları kente atamasının yapıldığı 1950 yılına değin yaşar.

1950 yılında Çorum merkez İnkılap İlkokulu'nda göreve başladığında Recep Rahmi Tankaya, artık 55 yaşındadır. Bu yaşa değin köylerde öğretmenlik yapmak her babayiğidin harcı değildir. Bu ancak Recep Rahmi gibi Atatürkçü eğitimcilerin, gerçek yurtseverlerin başaracağı iştir. Çünkü O, kendisini ülkesine, ulusuna, ulusunun çocuklarına adadığı için, büyük bir özveriyle katlanmıştır her türlü zorluğa ve sıkıntıya.

Altı yıl da Çorum Merkez. İnkılap İlkokulunda başarılı bir biçimde görev yaptıktan sonra 17 Ocak 1956 yılında emekli olur. 61 yaşındadır; hizmet süresi de 34 yıldır. Meslek yaşamını, yine “35 YIL” başlıklı bir şiirle şöyle özetler:

OTUZ BEŞ YIL

Dokuz yüz yirmi iki yirmi sekiz ilk kanun
Mukaddes bir vazife vermişti bize kanun

Müteaddit köylerde tam yirmi yedi sene
Aralıksız çalıştım hem sevine sevine

Bazen yokluk içinde bin bir türlü müşkilat
Bazen neşe içinde sakin sade bir hayat

Köylülerle baş başa karşılıklı sevgiler
Sanki bir düğün bayram bana köyde çok günler

Karşımdaki yavrular masum ve saf bir varlık
Onlarla meşgul olmak ne büyük bahtiyarlık

O samimi günleri hatıramdan atamam
Köyleri köylüleri ebedi unutamam

Merkez okulunda da düzgündü ahengimiz
Herhangi bir nedenle değişmedi rengimiz

Hele küçük yavrular birer neşe kaynağı
İstemiyordu gönlüm onlardan ayrılmağı

Mani idi sağlığım ciddi bir çalışmaya
Muhtaçtım bundan böyle rahata kavuşmaya

Bin dokuz yüz elli beş aralık sona erdi
Artık ayrılmak için Rahmi kararın verdi

Hizmet otuz beş sene yaş altmış olunca tam
İstemez mi bu beden istirahat ihtimam

Tanrım nasip eylesin isteyene böyle gün
Zamanında ayrılmak hem bayramdır hem düğün

YAŞAMINDAN DAMITTIĞI YAYIMLANMIŞ YAPITLARI

Recep Rahmi meslekten emekli olmuştur ama çevresindeki insanları eğitme ve aydınlatma görevinden emekli olmamıştır. Yaşamının her döneminden damıtarak yazdığı şiirlerini ve yazılarını, 1960 yılından başlayarak kitaplaştırmaya başlar. Son kitabı ölümünden bir yıl önce çıkmıştır. Basılmış kitap ve kitapçıklarının sayısı 6 tanedir.

Bunlar:

1-Yiten Gölgeler, (şiir)	1960
2-Din ve Ahlak Şiirleri,	1962
3-Ramazan Dersleri, (şiir)	1967
4-Milli Acılarımız,	1975
5-Din ve İnsan,	1978
6-Ramazan Hediyesi'dir. (şiir)	1980

Şimdi sırasıyla bu kitaplarını tanıyalım.

1-YİTEN GÖLGELER

İlk kitabı “Yiten Gölgele”, 80 sayfa, 46 şiirden oluşur. 1960 yılında Çorum Yeniadım Basımevi’nde kitaplaştıır. Önsözünü de o yıllarda Çorum’da Milli Eğitim Müdür Yardımcılığı yapan Recep Bulut yazar. Şöyle der 30 Nisan 1960 tarihli değerlendirme yazısında

“...Bu kitapta yer alan manzumelerin tamamında, bütün iyilikleri yeşil ve aydınlık havasında toplayan ağaçta vatani, vatanda insanı, insanda milleti kucaklayan bilgili ve imanlı bir yüreğin tüten sevgilerini göreceksiniz. Ben kendi adıma, bu kitaptaki manzumelerde gösterişten uzak, içimize işleyen insanca olgun bir hava buldum. Bir öğretmen yüreğinden esen bu taze, bu temiz havada tabiatı, onun bir parçası olan yurt köşelerini, milli ve kutsal bir inançla sevmeyi, daha iyi bir insan, daha iyi bir vatandaş olmayı telkin eden duyguları yaşadım....”

Recep Rahmi, bu kitabına 1938-1960 yılları arasında yazdığı şiirlerinden seçmeler alır.

Recep Rahmi gerçek bir yurtsever, yaman bir doğa sevdalısıdır. Şiirlerinden bazılarını alarak, kitabın içeriği konusunda okuyucularımızı bilgilendirmek isterim. Bunlar: Kitaba adını veren “Yiten Gölgele”le

başlayan bazı şiirlerinin adlarını vereyim. Balahor, Ağaç, Çorum, Ilıca Bağları, Köyler, Ayrılık, Hamamözü, Uğurludağ, Bahar ve Köyler, Farzant, Eskiakin Bağları, Şirin Ortaköy, Yeşil İskilip, Yeşil Bursa, Yeşil Rize, Gümüşhane Deresi, Beşikdüzü, İstanbul ve Çorum'a Mektup şiirleridir.

YİTEN GÖLGELER

Yemyeşil bayırlarda sürüler yayılırken,
Çalar kavalı çoban ağacı gölgesinde.
Tarla ve çayırlarda çiftçiler çalışırken,
Yorgunluk çıkar uzan ağacın gölgesinde.

Küçülüyor günbegün gözden uzaklaşıyor,
Ruhlara neşe saçan o ağaçlı bölgeler.
Sanki bir gurup gibi ufuklardan aşılıyor,
Rahmi der geri gelmez gelmez yiten gölgeler.

15 Nisan 1960

Bu kitabındaki şiirlerinin başlığından ve içeriğinden de anlaşılacağı gibi, Doğu Karadeniz'den Marmara'ya uzanan coğrafya diliminde, gezdiği gördüğü yerlerle ilgili şiirler yazar O.

1956 yılında emekli olduktan sonra, Recep Rahmi'nin ilk işi, geziye çıkmak olur. 1916'da Bayburt'un Rus saldırısı ve işgaline uğraması sonucu, göçüp geldiği köyü Balahor'u tam kırk yıldır görememiştir. Memleketinin ve memleketinde bıraktığı akrabalarının özlemiyle yanıp tutuşmaktadır. O nedenle ilk gezisini de Bayburt yönüne doğru yapar. Köyünü görür. Akrabalarını bulur. Sağ kalanlarla kırk yıl sonra da olsa sevgiyle kucaklaşıp, özlem giderir. Köyünün havasını solur, suyunu içer, aşını ekmeğini yer. Babasının, anasının kabrini ziyaret eder. Köyünün doğasını gezer. Huzur, sevinç ve mutluluk içinde birkaç gün geçirir köyünde.

6 Haziran 1956 tarihli şiiri şöyledir:

BALAHOR

Kırk yıl önce esen zehirli rüzgar⁹
Etmışti bizleri bütün tarümar¹⁰
O gün bedbaht idim bugün bahtiyar
Kalktı dağ başından duman Balahor.

Doğup büyümüşüm o zaman sende
Eba ve ecdadım¹¹ yatar sinende
Nice hatıralar bıraktın bende
Unutamam seni bir an Balahor.

Nasıl ayrılırsa bir ruh bedenden
Tam kırk sene evvel ayrıldım senden
Ancak nasip oldu işte geldim ben
İnan kalbimdesin her an Balahor

Hadrak deresinden türbe göründü
Vuslat kokusuna ruhum büründü
Bugün benim için en mutlu gündü
Şimdi sensin bana canan Balahor.

Binbir çiçek açmış kırlar çayırlar
Misk-i ambar¹² kokar düzler, bayırlar
Akar her yanında bol tatlı sular
Gören olur sana hayran Balahor.

Buğday yatağıdır ovan, dağların
Doyulmaz tadına tereyağların
Düştükçe yadıma eski çağların
Olursun derdime derman Balahor.

Gezdim her yerini hep adım adım
Eba ve acdadın kabrine vardım
Sila-i rahmid¹³ asıl muradım
Yoktur sevincime payan Balahor

Şükrolsun Tanrı'ya kıldım inayet
Hısım akrabayı ettim ziyaret
Cümlesinden memnun oldum be-gayet¹⁴
Fakat Rahmi sana mihman Balahor

9 Bayburt'un 1916'da Ruslar tarafından işgali.

10 Tarümar : Dağmık, perişan.

11 Eba ve ecdat: Babalar ve atalarımız

12 Misk-i amber : Güzel koku.

13 Sila-i rahim: Akrafa ve yakınları ziyaret etme, hallerini ve hatırlarını sorma, gönüllerini alma.

14 Be-gayet : Son derece.

ÇAMLAR ALTINDA¹⁵

Yeşil çamlar altında var gölgenin koyusu.
Burcu burcu geliyor bu çamların kokusu.

Yaktım hafif bir ateş çıktı suyun buharı,
Her tarafım çam dolu, karışık kara, sarı.

Koydum çayı bardağa, yayıldı tatlı buğu
Böyle çay içilmez mi? Tabak bir çam kabuğu.

Yerimiz bir bayırdı, seyrettim sağı, solu
Oh! Ne güzel bir saha; dere tepe çam dolu.

Bulutlara erkekçin uzamışlar semaya,
Misk-ü ambar katmışlar muhitteki havaya.

On beşlik kıza benzer fidanlar sıra sıra,
Gözlerimi gezdirdim karşımdaki bayıra.

Day day diye day duran körpe çocuklar gibi,
Taze bitenler gördüm, yeşil boncuklar gibi.

Ey orman, yeşil orman, dertlere derman orman,
Seni mahvedenlerin, katline yazsam ferman.

3 Mayıs 1946

15 Taşpınar Köyü korusu.

ÇORUM

Etrafında çamlı, meşeli dağlar
Meyveli, üzümlü sayısız bağlar
Billur gibi berrak suları çağlar
Kurulmuş bir zümrüt ovaya Çorum.

Bereket doludur bu zümrüt ova
Suları tatlıdır, sağlamdır hava
Köyleri güzeldir, çoktur şen yuva
Sahiptir birkaç da yaylaya Çorum.

Çorum'dur çeşitli mahsul yatağı
Hububat, bakliyat, tiftik, yapağı
Nimete gark olmuş sefaya Çorum.

Çalışır üç yerde un fabrikası
İçi dışı dolu okul binası
Bir şifa yurdudur hastanesi
Hazırdır her derde devaya Çorum.

Bahçelerde açar gonca gülleri
İmara müsait, güzel her yeri
Ah! Tren uğrasa, olsa rehberi
Kavuşur büsbütün şifaya Çorum.

Arı gibi işler çarşı ve pazar
Güler yüz gösterir tüccar, sanatkar
Camiler güzeldir nur, sürur saçar
Uzar minareler semaya Çorum.

Türlü ağaçlarla süslenmiştir park
Havası saf temiz, seması berrak
İstikbalin senin görünür parlak
Candan bağlı sana Rahmi ya Çorum.

(15 Şubat 1947)

ILICA BAĞLARI

Bir şair olabilsem, bir şiir yazsam sana
Övseydim biraz tul-ü¹⁶ ey Ilica Bağları.
Sonsuz güzelliğinle neşeler verdin bana
Kalsaydım sende biraz, ey Ilica bağları

Şu Çorum'un her yanı güzel bağlarla dolu
Giderken gönül açar Ilica'nın dar yolu
Hep bezenmiş dallarla yolun sağı ve solu
Nedir bu sendeki naz ey Ilica bağları!

Var mıdır bu dağların başka yerde emsali?
Salınıyor güzeller işte huri misali
Kimisi olmuş Bedir, kimi okşar Hilali
Kimisi de olmuş Baz ey Ilica bağları.

Her Pazar günlerinde nice bayanlar baylar
Ilica bağlarında gelip gönlünü eğler
Bir tarafta bir yanda demli çaylar
Semaver eder avaz¹⁷ ey Ilica bağları.

Rahmi bu nimetlerin hepsi de haktandır
Her nimete kavuşmak doğru çalışmaktır
Bu cennet gibi ülke biz Türklere vatandır
Şenol güz, kış, bahar, yaz ey Ilica bağları.

17 Ağustos 1938

16 Tul:Boy

17 Avaz:Yüksek ses, nara

GÜZEL KÖYLER

Horasan'dan çıkmış birkaç Türk eri
Geçerek gelmişler nice yerleri
Çorum ovasında nice köyleri
Seçmiş de konmuşlar Abdalata'ya.

Buğabağı, Büğdüz hep düğüm düğüm
Biter bağlarında çeşitli üzüm
Güzel Kılıçören yazın ve güzün
Suyunu içenler dalar sefaya.

Teslim'in suları durmadan çağlar
Yemyeşil Dörttepe sevimli dağlar
Her köyün etrafı bahçeler bağlar
Bu köylerde duran düşmez cefaya.

Uyanmıştır herkes gafil uykudan
İstifade eder akan her sudan
Okul bahçesinde binlerce fidan
Yetiştirdi, inanan düşmez hataya

Mühürler, Türkayşe, Çalkışla, Kayı
Dizilmiş seyrederek zümrüt ovayı
İlgünözü, Hatap ve Derinçayı
Birleşip uğurlar Ovasaray'a.

Sarta, Ahiilyas, Maza Bozboğa
Kadıkır, Harzadın, bak sola sağa
Sahiptir bu bölge münbit toprağa
Çık Burunköy'e de kavuş yaylaya.

Sarışeyh'i de al bırakma onu
Tamamdır bu köyde ovanın sonu
Boldur bu bölgenin karpuz, kavunu
Uzanır çok köyün kolu ovaya.

Rahmi der; cennettir bu Türk ülkesi
Sefalar bahşeder her bir bölgesi
Ay yıldızın dalgalanan gölgesi
Durmaz selam verir berrak semaya.

25 Ekim 1942

AYASKÖYÜ

Balahor'dan göçtüm geldim¹⁸
Köyler, kentler geçtim geldim
Bu bölgede seçtim geldim
O gün sana Ayasköyü.

Köyler kentler geçtim geldim
Bu bölgede seçtim geldim
O gün sana Ayaaköyü.

Odun çektim dağlarından
Üzüm kestim bağlarından
Sorsam eski çağlarından
Bugün bana Ayasköyü.

Kayalıktır yerin senin
Bahçelerin şirin senin
Tatlı suyun serin senin
Değer cana Ayasköyü.

Üç tarafın yayla, dağlar
Önüdedir bahçe, bağlar
Suların da her an çağlar
Kana kana Ayasköyü.

Yaylaların başı duman
Ormanların derde derman
Gelemedi uzun zaman
Rahmi sana Ayasköyü.

27 Mayıs 1943

18 1916 yılında Rus zulmünden kaçarak, Bayburt'tan Çorum'a göçmen olarak geldiğimizde bu köyde iskan edilmiştik.

FARZANT¹⁹

Bölge köylerinde birinci Farzant
Sıra değirmenler çağlar Farzant'ın
Bağların dizilmiş bir inci Farzant
Cennet gibi güzel bağlar Farzant'ın

Bağlar pek yakındır, evlere bakar
Tatlı pınarları çağlayıp akar
Güzeller boncuklu püsküller takar
Sürüler yayılan dağlar Farzant'ın.

Yüz elliye yakın varır evleri
Sıra sıra olmuş durur evleri
Bakımsız bir okul, yıllardan beri
Okulu, camisi ağlar Farzant'ın.

Caminin üstünde kiremit noksan
Harabeye dönmüş, ağlıyor her an
Mektep de böyledir bakamaz her can
Dayanmaz haline sağlar Farzant'ın.

Sıra yok, soba yok, kaldım kederde
Zavallı yavrular oturur yerde
Çare aranmamış kaç yıl bu derde
Böylece devreden çağlar Farzant'ın.

Gezici başhoca çok gelip geçmiş
Pınara uğramış suyunu içmiş
Kaleme sarılmış, kaftanlar biçmiş
Dertleri sinemi dağlar Farzant'ın.

Geçmiş ikinciye birgün gelmeden
Beş'ten mezun olmuş bir şey bilmeden
Müfettiş raporu vermiş görmeden
Bilen bu haline ağlar Farzant'ın.

Rahmi gitti, otuz iki diyara
Sonuncusu açtı kalbime yara
Devletin, milletin verdiği para
Olmamış yarasın bağlar Farzant'ın.

1 Aralık 1940

¹⁹ Çorum Samsun karayolunun 25. Kilometresindeki Konaklı Köyü'nün önceki adı.

ORTAKÖY

Uzaktan bakınca cennete benzer
Zira pek güzeldir yerin Ortaköy.
İçine girenler canından bezer
Anlatayım binde birin Ortaköy.

Evlerde hela yok gez solu sağı
Dışı hoş, içi boş Müdür konağı
Derdimiz derindir derin Ortaköy.

Her yanın süslenmiş güzel bağlarla
Ardıçlı, pelitli, çamlı dağlarla
Derdini bilen yok durmadan ağla
Kalmasın gözünde ferin Ortaköy.

Pınarköy kayadan bol bol çıkan su
Değirmen değirmen geçip akan su
Köy için de boynun büküp bakan su
Davacı olacak yarın Ortaköy.

Ormanların her gün oluyor harap
Seni kurtarana çok olur sevap
Rahmi'nin sözüne veren yok cevap
Yaktın ta kalbimi şirin Ortaköy.

15 Şubat 1935

KÖY OKULLARI²⁰

İstiklal Marşı'yla işe başlandı
Sevinçli kalpler sevinç aşılandı
Bir anıtın daha lambası yandı
Yükselecek her an Köy Okulları.

Bu anıtı kuran şu küçük eller
Atacaklar köyde sağlam temeller
Cehaletten halas bütün emeller
Köy derdine derman Köy Okulları.

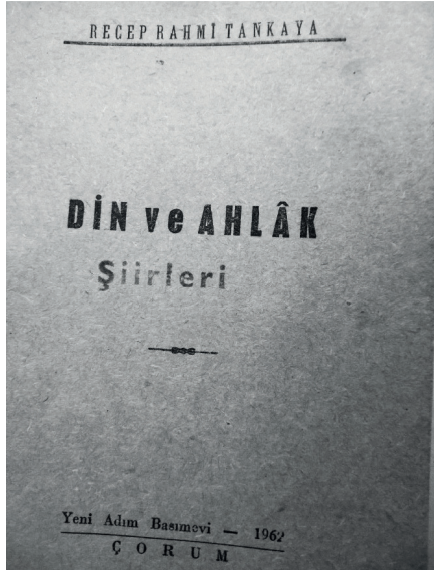
Sınıfta görülür ellerde kalem
İş yerinde tuğla vermiyor elem
Türlü faaliyetler hasılı-kelam
Böyle yazar ferman Köy Okulları.

Evinin iççisi ve mühendisi
İşinin kölesi hem efendisi
Okul bahçesini yapar kendisi
Nur olur o zaman Köy Okulları.

Kalbinde mefküre, elinde fener
Kültürle mücehhez evine döner
Vatan sevgisiyle engeli yener
Bulur tam eleman Köy Okulları.

4 Ağustos 1942

20 Gölköy Köy Enstitüsünde talebinin attığı okul temeli nedeniyle yazılmıştır.

2-DİN VE AHLAK ŞİİRLERİ

Recep Rahmi, çağdaş düşünceli, ileri görüşlü, aydın, demokrat bir insandı. Her tür düşünceye saygılı bir kişi olmasının ötesinde dinine bağlı, hoşgörülü sevecen bir eğitimci şairdi. Bağnazlığa şiddetle karşı, yeniliklere açtı. Dinsel konularda da kendisini gerçek bir din adamı kadar yetiştiren Recep Rahmi, Hazreti Muhammet'in: "Hiç ölmeyecekmiş gibi bu dünya için, yarın ölecekmiş gibi ahret için çalış!" sözünü yaşam felsefesi olarak benimsemişti. Dinsel konulardaki birikimlerini camilerde cuma günleri ve ramazan ayındaki konuşmalarıyla halka aktarır, onları aydınlatırdı. Bu aydınlatma görevi salt konuşmalarıyla sınırlı kalmazdı elbet. Bir bölümünü de şiir diliyle anlatırdı.

Bu nedenle, "Dini ve Ahlaki Şiirler" adını verdiği ikinci kitabı da dinsel ve ahlaksal şiirlerden oluşur. Çorum Yeni Adım Basımevi'nde 1962 yılında yayınlanıp okur önüne çıkan 56 sayfalık bu kitabında 40 şiiri vardır. Şiir başlıklarıyla içeriği konusunda okurları bilgilendirmeye çalışacağım.

Bunlar:

Din ve Ahlak, Tevazu, Hamdü Sena, Allah'a İman, Allah'a

Güven, Muhammet Mustafa, Dört Halife, Ezan, Namaz, Ramazan, Münafık, Hüner, Oyun, İçki, Sigara, Anne, Kadın, Ey Sofi, Çukurova, Durma Koş, Hemen İmdada, Kızılay, Kara haber, Doğuya Yardım, Düşeni Kaldır, Ağaçları Sevelim, Hayat, Ölüm ve Oğluma Armağan, başlıklarını taşır.

Şiirlerinin başlıklarından da anlaşılacağı üzere O, Allah'ı, Peygamberi sevmeyi, güzel ve iyi ahlaklı olmayı, doğruluğu, dürüstlüğü, yardımlaşmayı, çalışmayı, kötü alışkanlıklardan uzak durmayı, toplumsal felaketlerde dayanışmayı, yoksullara, düşkünlere yardım etmeyi, insanlara yararlı olmayı, dini yükümlülükleri yerine getirmeyi, ana babaya saygıyı ve ölümü düşünerek yaşama yön vermeyi öğütler.

Şiirleri yalın, süsten, özentiden uzak, ölçülü ve uyaklı düzendedir.

İlk örnek olarak bu kitabın ilk şiirini alıyorum:

DİN VE AHLAK

Nice peygamberler geldi aleme
Hepsinin gayesi güzel ahlaktır
“Din nedir” sorsunlar Fahr-i Aleme
Buyurdu manası güzel ahlaktır.

Güzel ahlak ile güzel olur iş
Bütün muamele ve alışveriş
Rahmi der kalplerden silinir teşviş
Müminin payesi güzel ahlaktır.

Recep Rahmi; yurt genelinde zaman zaman yaşanan deprem, sel baskını ve yangın gibi doğal ve toplumsal felaketlerde, sanatçı ve aydın duyarlılığını herkesten daha çok gösterir. Şiirlerinde bu konuları birçok kereler işleyerek basın yoluyla da okuyucuya ulaştırır. Toplumsal dayanışmayı insansal ve dinsel bağlamda ayakta tutar. Az sayıda da olsa dindarlık taslayan, yani, dinin buyruk ve yasaklarına uyuyor görünüp de doğal felakete uğrayanların acılarına, duyarsız kalan bazı söz de sofi görünenlere bu şiiriyle tepki gösterir.

EY SOFİ

Ey sofî! Sofiliğın nerede bilmem senin
Hakka layık değıldir o riyakar düzenin
Gösteriş için namaz kurtaramaz kimseyi
İmdadına koşmalı bir felaketzedenin.

Çıkar hocam kürsüye der ki “Buyurdu Allah
Müslümanlar kardeştir buna olmalı agah²¹
Düşkünlere yardım et” diye emirler verir
Fakat bunlar hep laftan ibaret kaldı eyvah.

Cimrininki cehennem, cömerdin yeri cennet
Buyurmuştur Peygamber buna inansın ümmet
Daha nice Hadisler nice ayetler vardır
Müminlere emreder muhtaç olana himmet.

Zelzeleye uğramış bak binlerce yurttaşın
Tut Peygamber sözünü gafletten kaldır başın
Uzat varlık elini sende bir yarayı sar
Hak rızasın bulayım dersen sil bir gözyaşın,

Uğramışlar kardeşler sillesine feleğın
Sen de koş imdadına, gel uzat şefkat elin
Cimri girmez cennete isterse olsun zahid
Buyurmuştur Peygamber, boşa gider emeğın.

Rahmi der ki Ey sofî iyi düşün din nedir
Hangi dertliye sordun kardeşim derdin nedir
İslam dini basmıştır münafık damgasını
Riyakarın alnına bu söze hükmün nedir.

21 Agah: Bilgili, haberli, uyanık.

NAMAZ

Müminlerin miracı
Başta saadet tacı
Her bir derdin ilacı
Oldu beş vakit Namaz.

Günde beş kez huzura
Çıkar kavuşur nura
Gark eyleyen²² huzura
Oldu beş vakit Namaz.

Eğri yoldan dönderen
Doğru yola gönderen
Her murada erdiren
Oldu beş vakit Namaz.

Şartına kıl riayet
Ki bulasın hidayet
Rahmi, efdal ibadet
Oldu beş vakit Namaz.

22 Gark eylemek: Bolca vermek.

KADIN

Bir an inceleyelim bir kerecik bu adı
Kadınlar değil midir dünyaya veren tadı?

Her şey onun eseri, her şey onunla kaim
Muhtacız onlara biz sulhta, harpte her daim.

Yuvası şenlendirmek gece gündüz ödevi
Virane olsa bile kaşane²³ ona evi.

O cihanı değişmez yavrusuna, eşine
Gereğinde dayanır cefalar ateşine.

Yuvasına bağlılık onun için tek hedef
Canından kıymetlidir ona namus ve şeref.

Ferdin hatası asla fertlere şamil olmaz
Düşünmeden genele kara damga vurulmaz.

Gülün de dikenini var, üzümün çekirdeği.
Arı nasıl anlıyor bal alacak çiçeği?

İzler de anlayalım kadın denen varlığı
Rahmi der; bırakalım insafsız gaddarlığı.

23 Kaşane: Büyük süslü köşk.

İMDAT İMDAT

Dinle iniltileri ey Türk oğlu, Türk kızı
Tabii bir felaket açtı yürekte kızı.

Nice vilayetlerde oldu müthiş zelzele
Yurdun her tarafına düştü büyük velvele.

Erzincan, Tokat, Sivas, Amasya, Gümüşhane
Sarsıldı bak bir anda oldu çok yer virane.

Sarsıldı hem Giresun, Yozgat, Samsun ve Ordu
Birçok köyler, kazalar sarsıntıdan mahvoldu.

Bu dehşetli zelzele yıktı hanümanları²⁴
Bir taraftan kar soğuk yakıyor çok canları.

Yurdun birçok yerinde ocaklar tütmez oldu
Bahçesinde bağında bülbüller ötmez oldu.

Kaldı enkaz altında nice vatandaşımız
Yalnız vatandaş değil kan ve din kardeşimiz.

Binlercesi açıkta aç ve çıplak kaldılar
Fırtınadan, soğuktan mutlak bunaldılar.

Milletimiz, dinimiz birdir bizim ırkımız
Hepimiz bir vücuduz yoktur asla farkımız.

Bu vücuttan kesilen küçük bir parmağımız
Sızlar bütün o vücut kopsa bir tırnağımız.

24 Hanümanlar: Ev bark, aile ocağı

Bugün kesilen parça değildir serçe parmak
Ah! kırılan, ezilen kafa, kol, gövde bacak.

Koş, atıl, durma yetiş! Sar o kolu bacağı
Açılmış bak her yerde nice şefkat kucağı.

Bu felaket haberi uçtu koca cihana
Her taraftan yürüdü türlü türlü iane.

Çıkar, eğer var ise evinde iki gömlek
Birin Kızılay'a ver borcundur bunu vermek.

Sen sobanın başında koltuğa yaslanırken
Titremez mi vicdanın kardeşin sızlanırken.

Sen sobanın başında otur minder üstünde
Zavallı kardeşlerin titresin kar üstünde.

Sen necip²⁵ bir milletsin, hamiyettir²⁶ şiarın²⁷
Az çok deme yardım et ne varsa elde varın.

Yurdun her tarafından geliyor acı feryat
Çağırır kardeşlerin “Vatandaş! İmdat, imdat!”

3 Ocak 1940

25 Necip: Soylu

26 Hamiyet: Merhametle koruyucu

27 Şiar: Duyuş, düşünüş ve inanıştaki ayırıcı özellik,

HEMEN İMDADA

Kızıl alevlerle korkunç dumanlar
Gerze'nin üstünde ah! direk direk
Arşa yükseliyor feryat, figanlar
Ne feci manzara dayanmaz yürek

Bir anda ihata etti²⁸ kazayı
Sekiz yüz küsür ev ve üç yüz dükkan
Tutuşmuş, kül olmuş, tutmuş fezayı
İmdat! Nidaları, feryadı sübyan

Vatandaş! Durmanın sırası değil
Kulak ver Gebze'den gelen feryada
Din, vicdan önünde hürmetle eğil
Koşalım imdada, hemen imdada

Zira feryat eden din kardeşimiz
Bir vücut parçası onlar ve sen, ben
Farzet ki ağrıyan bir tek dişimiz
Fakat muzdariptir büsbütün beden

Sobanın başında mefruş²⁹ odada
Yazlanıp koltuğa, içeriz çayı
Deniz kenarında, bozuk havada
Titreşir kardeşler özler çorbayı

Vazgeç sinemadan, geç bir gün demden
Keyfi masraflardan bir miktar para
Artır, kardeşini kurtar elemden
Yatır Kızılay'a kapansın yara

28 İhata etmek: Çevirmek kuşatmak

29 Mefruş: Döşeli, döşenmiş

Kızılay değil mi? Yaralar saran
Kızılay değil mi? deva her derde
Kızılay değil mi? Yuvalar kuran
Kızılay değil mi? Hazır her yerde

Evet Kızılay'dır göğsünü geren
Bizler de olalım kolu kanadı
Az ve çok demeden varını veren
Rahmi der, dindirir ah-ü feryadı³⁰

30 Ah-ü feryad: Ah etme, haykırma, çığlık atma.

ÖLÜM

Öyle emreylemiş Cenab-ı Bari³¹
Ölüm harap eder her bir gülzarı³²
Düşürür firkata³³ yarı ağyari³⁴
Nuh Nebi'ya aman vermedi ölüm

Her nebatın esrarını bilirken
Çeşitli dertlere deva verirken
Zamanı gelince demedi erken
Lokman'a da aman vermedi ölüm

Esen rüzgarlara tahtı taşıtan
Orduları dağdan dağa aşırta
Çam üstünde Belkıs Han'ı şaşırta
Süleyman'a aman vermedi ölüm

Muhammet Mustafa Hatem-erresul³⁵
Leylei Miraç'ta³⁶ Allaha vusul
³⁷Bulup her duasın ettirdi kabul
Fakat fazla zaman vermedi ölüm

Nerde Attilalar, Cengizler nerde?
İbni Sina diyor: Deva yok derde
Ölüm fırsat vermez namerde nerde
Hakanlara aman vermedi ölüm

31 Cenab-i Bari: Allah için kullanılan yüceltme ifadeleridir.

32 Gülzar: Gül bahçesi, Gül tarlası.

33 Fırkat: Ayrılış, ayrılık.

34 Ağyar: Başkaları, yabancılar, eller.

35 Hatam-erresul: Son Peygamber

36 Leylei Miraç: Miraç gecesi.

37 Vusul: Ulaşma, varma.

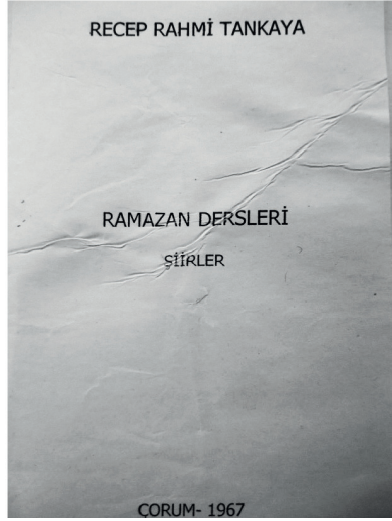
Nerede, Fatihler, nerede Yavuz?
Kanuni devrinde denizler havuz
Nice kahramanlar sanki birer buz
Eridi, hiç aman vermedi ölüm

Birçok tehlikeler gördü Atatürk
Düşman defterini dürdü Atatürk
Doktorlara emri verdi Atatürk
Kurtulmaya imkan vermedi ölüm

Göklere uzanan ağaçlara bak
Sonbahar onlarda bırakmaz yaprak
Aslımız değerli bir avuç toprak?
Yükseklerde mekan vermedi ölüm

Dünyaya ne için geldik bilelim
Mağrurlara acıyalım, gülelim
Bir gözyaşı olsun Rahmi, silelim
Dikbaşlara iz'an³⁸ vermedi ölüm

38 İzan: Anlayış, kavrayış, akıl.

3-RAMAZAN DERSLERİ

Recep Rahmi Tankaya'nın 3. kitabı "Ramazan Dersleri"dir. 34 sayfa 30 şiirden oluşan bu kitabı, 1967 yılı basımıdır. Önsözünü de, o yıllarda Çorum İmam Hatip Okulu Müdürü olan Necmi Şamlı yazar. Şöyle der yazısının bir yerinde:

"... 'Dini Şiirler' isimli kitabından sonra, İslam'ın emir ve yasaklarını dile getiren, kalplerimize mutlak güzelin heyecanını dolduran didaktik şiirlerinden dolayı Recep Rahmi Tankaya'yı tebrik ederim..."

Bu kitabına aldığı şiirlerin başlıkları da şöyledir:

Ramazan, Oruç, Allah'a İman, İbadet, Besmele, Kur'an, İslam Dini, İnsan, Peygamberimiz, Abdest, Namaz, Zekat ve Sadaka, Aile Efradı, Akriba ve Komşuluk, Din Kardeşliği, İlim, Adalet, Ahd, Doğruluk, Çalışmak, Güzel Sözler, Sabır ve tevbe, Kadir Gecesi, Kadere İman, Hayır Kurumları ve Bayram...

İSLAM DİNİ adlı şiiri şöyle:

İSLAM DİNİ

Yüce Tanrı kitabında
İslam Dini en üstün din
Buyuruyor kitabında
En son dindir Din-i Mübin.³⁹

(...)

Akıl mantık ilim irfan
Dinidir bu İslam dini
Hakkı bilir tam Müslüman
Hiç kimseye gütmez kini.

Yaradan'a kulluk eder
Mahlukata kılar şefkat
Her an doğru yola gider
Allah'ından diler rahmet.

İslam'dadır medeniyet
Rahmi ancak selamete
Bu yol ile beşeriyet
Erer mutlak saadete.

39 Din-i Mübin: İyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan, hayrı şerden ayıran

Ve diğerk şiirleri...

ÇALIŞMAK

İslam Dini çalışmayı
Kazanmayı pek çok sever
Hiç beğenmez boş durmayı
Çalışanı Allah över

Çalışıyor yer-gök bile
Boş durmuyor bak kainat
Çalışanlar güle güle
Geçirirler tatlı hayat

Çalış kazan helalinden
Ulaş büyük bir servete
Fakat harca o malından
Şükredersin o nimete.

Dosdoğru ol hile katma
Kazandığın olmaz düşman
Aldanma ve hiç aldatma
Olmayasın sonra pişman.

Dünyaya ve ahirete
Çalış durma gece-gündüz
Erişesin saadete
Rahmi olsun yolun dümdüz.

EN GÜZEL AY RAMAZANDIR

On bir aya sultan olan
En güzel ay Ramazan'dır
Haktan bize ihsan olan
En güzel ay Ramazan'dır.

Kadri yüce, yolu dümdüz
Rahmeti bol gece, gündüz
Kalbimizde koymaz pürüz
Sildiren ay Ramazan'dır.

İstiyorsan doğru cevap
Fakirlere çok yardım yap
İyiliğe bin bir sevap
Verdiren ay Ramazan'dır

Bezenmiştir yapıları
Açık cennet kapıları
Beklemekte has kulları
Girdiren ay Ramazan'dır

Kadrinde⁴⁰ pek çoktur hikmet⁴¹
İner gökten yere rahmet
Nimetlere erer ümmet
Erdiren ay Ramazan'dır

Benzeriyiz meleklerin
Boşa gitmez emeklerin
Kabul olur dileklerin
Bildiren ay Ramazan'dır

Gündüz oruç, gece namaz
İhlas varsa mahrum komaz
Rahmi der ki: Eş bulunmaz
En güzel ay Ramazan'dır

40 Kadrinde: Değer, kıymet, itibar.

41 Hikmet: Vecize / felsefe / bilgelik / fizik

İNSAN

Evet Adem atamızı
Bu topraktan yarattı hak
Havva anamızı ona
Eş yarattı hem muhakkak

Yüce Tanrı etti ihsan
Bu dünya da nice nimet
Adımıza dendi insan
Başımıza konu devlet

Kıldı bizi mahlukattan
Çok üstün ve çok müşerref
Verdi her şey kainattan
İhsan etti nice şeref

İnsan için yaratmıştır
Dünyayı ve ahreti
Türlü türlü donatmıştır
Düşünelim akıbeti

Bu sayısız nimetlere
Karşı ancak tam ibadet
Emretti bak hikmetlere
Uyan Rahmi, kıl itaat

KUR'AN

Tanrı'nın son kitabıdır
Bu Kur'an-ı Kerim mutlak
İnsanlığa hitabıdır
Bu Kemal-i kadim mutlak

Bununladır medeniyet
Her kelime bir atifet⁴²
Aydınlanır beşeriyet
Işık saçan hep bu kitap

Bu Kitap'la her bir belde
Bulur ancak saadeti
Bu kitapla olur elde
Ahretin selameti

Bundadır hep ilim irfan
Gönüllerin sefasıdır
Bununla kurtulur insan
Her bir derdin devasıdır

Oku Rahmi gece gündüz
Düşünerek manasını
Yolum olsun dersen dümdüz
Gütme benlik davasını

42 Atifet: meyl, yönelti.

PEYGAMBERİMİZ

Mekke'deki doğan güneş
Her tarafı aydınlattı
Zulmetleri boğan güneş
Cehaleti söktü attı O

Muhammed Mustafa'dır
Hakk'ın Ulu Peygamberi
Son resulü, basafadır⁴³
Dinimizin tam rehberi

Baştan başa kaplamıştı
Bu dünyayı küfür isyan
Tek başına çok çalıştı
Hak Dini'ni etti ilan

Din yolunda meşakatler⁴⁴
Çekti, dedi: Bu Hak Dinin
Çektiyse de çok zahmetler
Zafer buldu Din-i Mübin

Ey Rahmi! Hak yaratmıştır
Alemleri hürmetine
Cennetleri donatmıştır
Habibinin ümmetine.

43 Basafadır: Neşeyle, sefa ile.

44 Meşakkat. Güçlük, sıkıntı, zorluk, zahmet.

ADALET

Yüce Tanrı adaleti
Kitabında över daim
Mahlukatın saadeti
Adaletle olur kaim

Adaletle iş görenler
Yarın yevm-i Kıyamette
Buyurmuştur ki Peygamber
Olacaklar selamette

Adalettir bu cihana
Veren nizam ve intizam
Adalettir her insana
Bağışlayan hakkı Kalam

Başındadır o her işin
İnançta ve ibadette
Hem alışın hem verişin
Emniyeti adalette

Müslümanları huzura
Kavuşturan adalettir,
Rahmi bil ki, bu yol her an
Selamettir, saadettir.

AHİRETE İMAN

Can bedenden uçar bir gün
İman olsun rehberimiz
Canlılar hep göçer bir gün
Ahirettir son yerimiz

Toplanınız o mahşerde
Hesap vermek için bir bir
Düşeriz en büyük derde
Almadıksa önce tedbir

Yüce divan tam kurulur
Huzurunda Yaratan'ın
Yaptıkları hep sorulur
Yaptıkları her insanın

Bu dünyada ne yaptınsa
Ahirette biçeceksin
Kurtulamaz hiçbir kimse
sorgudan geçeceksin

Gel ey Rahmi, çalış her an
Dünyaya ve ahirete
Olmayasın sonra pişman
Kavuşasın her nimete.

DOĞRULUK

“Doğruluk dost kapısıdır”
Bu söz bizde atasözü
İnsanlığın yapısıdır
Doğruluktur sözün özü

Yüce Tanrı buyurmuştur
Kitabında: “Doğru olun”
Hakikati duyurmuştur
Selameti budur yolun

Hadisinde Hak Peygamber
Bildirmiştir cümlemize
Doğruluğu seçin rehber
Doğru yoldur çıkan düze

Münafığın alameti
Üçtür; başta gelir yalan
Yalan sözle selameti
Hiçbir yerde var mı bulan

Doğruluktur kavuşturan
Rahmi evet, nimetlere
Korkulardan savuşturan
Ulaştıran cennetlere

KADERE İMAN

Kaza, kader, hayır ve şer
Bir ölçüyle sağlanmışır
Takdirine hakkın başta
İman ile bağlanmışır

İnsanlara bir irade
Verilmiş ki alsın tedbir
Ne var ise bu dünyada
Ta ezelden olmuş takdir

İradesi olduğundan
Yapar insan hayır ve şer
Sorumludur yaptığından
Hiç şüphesiz cümle beşer

Zerre kadar hayır yapan
Mükafata erecektir
Şer işleyip yoldan sapan
Cezasını görecektir

Dürüst çalış tevekkül et
Noksan yapma tedbirini
Rahmi, her an hak yola git
Sen düşünme takdirini.

AKRABA VE KOMŞULUK

Akraba ve komşu hakkı
Çok önemli bilmek gerek
Gözetmeli, bilen Hak'kı
Akrabayı kadın, erkek

Akrabadan ilgisini
Kesen görmez cennet yüzü
Esirgeyen bilgisini
Yokuş yapar yolda düzü

Komşusu aç, kendisi tok
Olan mümin halis olmaz
Böylesine merhamet yok
Tanrısından rahmet bulmaz.

İncitenler komşusunu
Gündüz oruç, gece namaz
Tutsa, kılsa bilsin bunu
Sevabını hiç bulamaz.

Tanrı'mın ve Peygamberin
Emirleri oldu beyan
Rahmi olsun tam haberin
Etmeyelim sakın ziyan

KADİR GECESİ

Pek şerefli bir gecedir
Mübarek Kadir Gecesi
Bin aydan da çok yücedir
Mübarek Kadir Gecesi

Bu gecede indi Kur'an
Bu gece nur doldu cihan
Müminlere Haktan ihsan
Mübarek Kadir Gecesi

Saf saf iner hep melekler
Kabul olur hep dilekler
Boşa gitmez tüm emekler
Mübarek Kadir Gecesi

Bu gece hep selamettir
Bütün hayra alamettir
Müminlere selamettir
Mübarek Kadir Gecesi

Rahmi sen de hisseni al
Bu geceyi etme ihmal
Kabul olur dua derhal
Mübarek Kadir Gecesi.

BAYRAM

Tamamladık oruçları
Yapacağız yarın bayram
Ödedikçe hep borçları
Sevincimiz olsun tamam

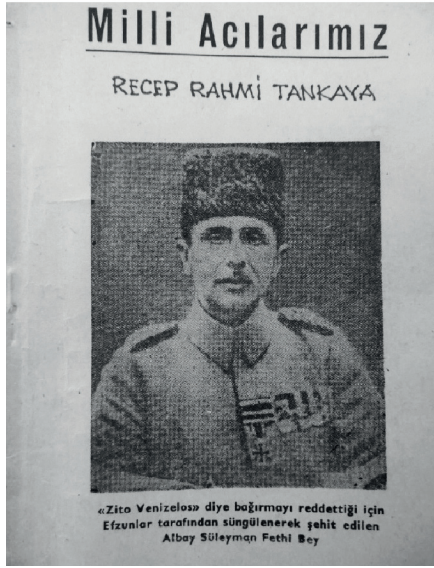
Bayram sevmek ve sevinmek
Manasına gelmektedir
Yoksulları sevindirmek
Hak emrini bilmektedir

Hediye ver çocuklara
Onlar için düğündür bu
Yardım eyle yoksullara
Pek sevaplı bir gündür bu

Hak Teala etsin kabul
Yaptığımız ibadeti
O Tanrımız biz ona kul
Versin bize saadeti

Bayramlardan sonra sakın
Terk eyleme ibadeti
Nimetine şükür hakkın
Ey Rahmi, bul selameti

Bayramımızın kutlu, günlerimizin mutlu olmasını Yüce Tanrı'dan dilerim.

4-MİLLİ ACILARIMIZ

“Milli Acılarımız”, Recep Rahmi Tankaya’nın 4. kitabıdır. Basılış tarihi ve basımevi belirtilmeyen kitapçık sık ve küçük puntolarla dizilmiş satırlarıyla 28 sayfadan oluşuyor. Ön kapağa, 15 Mayıs 1919 tarihinde Yunan Ordusunun İzmir’i işgali sırasında “Zito Venizelos” diye bağırılmayı reddettiği için Efsunlar tarafından süngülenerek şehit edilen Albay Süleyman Fethi Beyin bir resmi alınmış.

Kitabın tanıtımına geçmeden önce, şunu söylemek isterim.

Recep Rahmi Tankaya; “Geçmişini bilemeyen, geleceğini kuramaz,” düşüncesinden yola çıkarak, Ulusal Kurtuluş Savaşı’nda ulusça ne acılar çekip, ne ağır bedeller ödeyerek özgürlüğümüzü ve bağımsızlığımızı kazandığımızı anımsatmaya çalışır bu kitabında. Yeni kuşakların bunları çok iyi bilip, cennet vatanımızı bizlere bırakan başta büyük Önderimiz Atatürk olmak üzere, O’nun silah arkadaşlarını, kanını ve canını bu ülke için veren atalarımızı takdir edip unutmamayı; birlik ve beraberliğimizi bozmamayı, dostumuzu ve düşmanımızı da çok iyi tanımamızı işaret eder.

“ANADOLU’DA YUNAN MEZALİMİ”,

Tevfik Erol’un hazırladığı bir yazı dizisidir. 1966 yılının Şubat ve Mart aylarında Tercüman gazetesinde yayımlanır. Recep Rahmi de bu yazı dizisiyle, İstiklal Harbi gazetesi ve Sebilürreşat dergisinden yararlanarak bir kitapçık oluşturur. “Milli bayramlarımız kadar milli acılarımız da unutulmamalıdır,” der.

Şöyle der kitabın önsözünde:

“Sayın Tevfik Erol Bey’in tavsiye ve iznine dayanarak ve biraz daha kısaltarak bu yazıyı Çorum gazetesinde yayımlamıştım. Bu kez kitap haline koymayı düşündüm. Çünkü o kara ve karanlık günleri unutmak ve unutanlara da yeniden hatırlatmak her Türk’ün, hele de gazetecinin borcu olmalıdır. Bu itibarla kitabın adını “Milli Acılarımız” koymayı uygun buldum. Bu kitaba “Yeni İstanbul Gazetesinin ek olarak yayınladığı “İstiklal Harbi Gazetesi”nden ve “Sebillürreşad” mecmualarından da bilgiler kattım.” Der.

Bu kitabı okuyanlar sadece Yunan mezalimini okumakla kalmayacak, Türk ve Müslüman olan büyük milletimizin çok uygar ve insan haklarına çok değer veren bir millet olduğuna dair örnekleri kitabın önsözünde bulacaklardır.”

Recep Rahmi’nin bu kitabında anlatılan tüyler ürpertici, iğrenç Yunan kıyımı ve vahşeti dayanılır gibi değildir. En katı yürekleri bile sızlatıp, yürekleri kanatacak düzeydedir.

Yunan askerinin Birinci Dünya Savaşı sonrasında İzmir’den Anadolu’ya çıktıklarında, Kurtuluş Savaşı süresince ve bozguna uğrayıp İzmir’e doğru kaçarlarken işledikleri büyük insanlık suçunu, yani; kadın, kız, çocuk, yaşlı demeden yaptıkları kıyımı ve vahşeti anlatır.

Şimdi Recep Rahmi Tankaya’nın bu kitaptan aldıklarının kısa bir bölümünü de biz alıntılayalım.

15 Mayıs 1919 tarihli İstiklal Harbi Gazetesinden:

14 Mayıs günü İngiliz amirali Kaltorp’un başkanlığında yapılan bir toplantıda İzmir’in işgali kararlaştırılmış ve karar İzmir Valisi Kambur İzzet ile Kolordu Komutanı Ali Nadir Paşa’ya bir nota ile bildirilmişti.

Ali Nadir Paşa, Bab-ı Ali ve Harbiye Nazırı Şakir Paşa ile makine başında görüşmüş, (Yunan İşgal Ordusuna) mukavemet etmemeleri, topuyla tüfeğiyle teslim olmaları, Şakir Paşa tarafından bildirilmiştir.

Ali Nadir Paşa da bu emri emrindeki tüm birliklere iletip, kayıtsız şartsız teslim olmalarını bildirmiştir

İngiliz, Fransız, Yunan Deniz Kuvvetlerinin silahlandırılmış piyadeleri öğleden sonra müstahkem mevkiileri kaleleri işgal ettiler Ardından İzmir içine askeri birlikler yerleştirdiler.

15 Mayıs 1919 tarihli İstiklal Harbi Gazetesinden:

Amerikan harp gemilerinin İzmir Limanında demirlediğini, Arizona Zırhlısının yanında 4 torpido bulunduğunu yazdığı gibi Venizelos'un "İzmir'i işgale davet edildik" mesajını ve bu mesajı Ayasofinin Kilisesinde Mavradis'in okuduğunu ve okunurken de "zito, zito" sesleriyle alkışlandığını açıklamıştır.

Yine bu gazete İzmir'in işgalinin gizli pazarlığını şöyle açıklıyor:

Yüksek konseyin 2 Mayıs 1919 günü Fransa'nın Paris şehrinde yaptığı toplantıda İngiliz Başbakanı Loyd Corc İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalini teklif ediyor. Amerikan Cumhurbaşkanı Wilson ile Fransız başbakanı Klemens de bu teklifi tereddütsüz kabul ediyorlar.

16 Mayıs 1919 tarihli İstiklal Harbi Gazetesinden:

15 Mayıs 1919 günü saat 8.40'da Yunan işgal kuvvetleri karaya çıktı. On binlerce yerli Rum, ellerinde Yunan Bayrakları ve çiçeklerle Kordonboyu'nu kaplamışlar, Yunan işgal kuvvetlerini alkışlıyorlardı.

İLK KURŞUN VE İLK ŞEHİT

Kilise çanlarının sesleri ve mavi beyaz giyinmiş Rum kızlarının şarkıları arasında Efsun askerleri ilerlerken birdenbire kalabalık yarılmış bir Türk Genci ileriye atılmıştır. Bu kahraman genç Kemeraltı Geçidi'nde ilk ateşi açmış ve beyaz at üstündeki Yunan teğmeni Yanı'yı bayrağı ile birlikte yere sermiştir.

Düşman birlikleri birdenbire paniğe kapılmış fakat ateşin bir kişi tarafından açıldığını anlayınca süngülerle o kahraman genci şehit etmişlerdir.

Cismi toprağa, ruhu Arş-ıalaya ismi de tarihlere yerleşen ve 31 yaşında şehit olan bu genç Hukuku Beşer Gazetesinin başyazarı Hasan Tahsin'dir. Asıl adı ise Osman Nevres'tir.

Kışladaki Türk askerlerini Yunan vapuruna götürmek isteyen Yunan askerleri subaylarımıza ağır hakaret ve küfürler savurmuşlar; bu arada bir Yunan teğmeni Ali Nadir Paşa'yı tokatlamıştır.

YUNAN PATRİS VAPURU'NA GÖTÜRÜLENLER

16 Mayıs 1919 tarihli İstiklal Harbi Gazetesinden:

İzmir Limanı'na demirleyen Yunan Patris Vapuruna götürülmek üzere kışladan çıkarılan subay kafilesini Kordonboyu'na doğru yürütürlerken Türk subaylarına “zito” diye bağtırmak istiyorlardı. Yunan askerleri ve yerli Rumların saldırısı sonucu kurşun, süngü, bıçak ve taşlarla 9 subayımız öldürölüp şehit edilirken 21 subayımız ağır yaralanmış, 27 subayımız da kayıp olmuştur.

ALBAY SÜLEYMAN FETHİ BEY

Resmini ki kitabın kapağına aldığımız Albay Süleyman Fethi Bey, “zito Venizelos” diye bağtırmayı ve onu selamlamayın reddettiği gibi, “Bir Türk askeri ancak kendi milletinin büyüklere saygı duyar ve selamlar” diye bağtırdı. Bunun üzerine Yunan askerleri bu kahraman Albayımızı süngülerle delik deşik ederek şehit etmişlerdir.

17 Mayıs 1919 tarihli İstiklal Harbi Gazetesinden:

İngiliz Amiralî Kartop Türklere karşı her türlü katliamı yapmak için Yunan İşgal Kuvvetleri Kumandanı Albay Zafiriu'ya geniş yetki vermiştir. İşgalin ilk 48 saati içinde iki bin Türk öldürölmüştür. İlk gün öldürölen subay sayısıysa elli yedir. Evlerin çoğu basılmış kadınların ırzına geçılmıştir. İzmir içinde katliam ve yağma sürerken büyük devletlerin temsilcileri adeta seyirci durumundadırlar.

21 Mayıs 1919 tarihli İstiklal Harbi Gazetesinden:

Halkın ve subayların evleri basılarak eşya ve namusları yağma edilmiştir.

24 Şubat 1921 tarihli Sebilürreşat dergisinden:

Balıkesir'deki kadınlarımızı çırılçıplak soyarak sokaklarda gezdirdiler. Behice adlı kadınıımızı da kiliseye götürüp Hıristiyan usullerine göre nikah kıyıp Yunan kumandanına verdiler.

Erdek eşrafını toplayıp ağızlarına birer değnek veren yerli Rumlar değneği düşürmeden süngüleyerek havlayıp koşmalarını söylerler. Değneği düşürenler süngülenerek şehit edilmişlerdir.

Yunan askerlerinin korumasız Türklere karşı kadın, kız, çocuk, yaşlı demeden uyguladıkları insanlık dışı işkence ve öldürmelerin önü arkası kesilmiyordu.

15 Nisan 1921 tarihli Sebillürreşat dergisinden:

EHL-İ SALİP MEZALİMİ MUSTAFA KEMAL PAŞA HAZRETLERİNİN ALEM-İ İNSANİYETE BEYANNAMESİ

İzmir'in işgal gününden beri ayak bastığı yerleri yakıp yıkan ve İslam ahaliye her çeşit zulüm yapan Yunan Ordusu, bütün insan haklarını ve harp kaidelerini ayaklar altına alarak, yakalanan esirlerin gözlerini süngü ile oyarak, kadın ve erkekleri öldürmek, eşya ve hayvanları götürmek, köy ve kasabaları yakmak İslam mabetlerini imha ve Söğütteki Ertuğrul Gazi Türbesi'ni dinamitle berhava etmek gibi facialar yapmışlardır.

Yapılan melanetin bir kısmı belgelere dayanılarak aşağıda 18 maddelik bildiride gösterilmiştir.

Büyük Millet Meclisi adına bu fecaati bütün insanlık ve medeniyet önünde protesto eylerim.

Büyük Millet Meclisi Reisi

Mustafa Kemal

30 Nisan 1921 tarihli Sebillürreşat dergisinden:

Yalova ve Gemlik köyleri yakılmaktadır. İzmit'te çoluk çocuk bir hana doldurulup yakılmıştır. Birçok Müslümanların burun ve kulakları kesilmiştir.

Kadınlar Baltacık'ta camiye doldurularak Yunan kumandanı tarafından muayene bahanesiyle tecavüze uğramışlardır. Erkekler de bir kiliseye doldurulup sopalarla dövülerek öldürülmüşlerdir.

Germencik eşrafından Hasan Efendi'yi Yunan kumandanı öldürmüş, 14 yaşındaki kızını da İzmir'e götürmüştür.

Trakya'da Yunan mezalimi şiddetlenmiştir. sekiz bin (8000) Müslüman zindanda inlemektedir.

Mebus İbrahim Beyin anlattıklarından: Yunanlılar aydın insanları ve zenginleri yok ediyorlardı. Hele kadınlara ve mukaddesata karşı saldırıları hesaba gelmez. Yerli Rum ve Ermeniler de ırz, namus, mal melal eşya ve bütün varlıkları yağma ediyorlardı.

Tevfik Erol'un Tercüman Gazetesinde yüzlerce belge içinden bir bölümünü aktardığı Yunan mezalimini, Recep Rahmi Tankaya da özetleyerek kitabına almıştır.

Biz de yabancı heyetler tarafından tutulan birkaç raporu aktarıyoruz.

6 Mayıs 1921 tarihli rapordan:

Kurucaköy yanarken evlerden yükselen feryatları duyan heyet köy sokaklarına çıkınca sekiz kadın cesedini çıplak görmüşlerdir.

234 numaralı rapordan:

Karaçalı köyünden 10-15 yaşındaki kızlar toplanarak dağa götürülmüş, erkekler de kurşuna dizilmiştir.

24 Nisan 1921 günü Çımarcı köyünde bir yandan evler yakılıyor, bir yandan da çocuklar süngülere takılıp ateşe uzatılıyordu Kızların memeleri kesilerek o ateşlerde kebab edilmiştir.

7 Mayıs 1921 tarihli rapordan:

Şile'ye yakın Kızılca köyüne girdiğimizde saçlarından ağaçlara asılmış ve göğüsleri kesilmiş kadınların altlarında saman yakılmış olduğunu gördük.

14 Mayıs 1921 tarihli 367 numaralı rapordan:

Tekdivani köyüne giren üç yüz (300) Yunan atlısı köylülerden altı bin (6000) altın istemişler; verilen yarım saatlik sürenin sonunda bu altınlar getirilmeyince önce yaşlı kadınları ayaklarından ağaçlara asmışlar ve altlarında saman yakarak öldürmüşlerdir. Erkekleri de makineli tüfekle öldürdükten sonra kızları toplamışlar. Asiye adlı genç kızın memelerini kesip ateşe atmışlardır. Diğer kızlara da tecavüz ettikten sonra öldürmüşlerdir.

'8 Haziran 1921'de gelen tabancı heyet de Katliama mani olamamış, bir günde yedi bin dört yüz (7400) Türk öldürülmüştür.

Akşama doğru karaya çıkınca öyle cesetlerle karşılaştık ki hiç birisinde göz, kulak ve burun yoktu. Bacaklar ve kollar bile kesilmiş ve koparılmıştı. Genç kızlar, kadınlar ve beşikteki bebekler katma karışıktı. Her türlü fenalık yapıldıktan sonra öldürülmüşlerdi.

19 Ekim 1921 tarihli rapordan alıntılanmıştır.

Yeniköy'de gördüğümüz manzara çok dehşet vericiydi. Çiğnememek için cesetlerin arasından güçlkle geçiyorduk. Birçok başların gözleri oyulmuş, birçok cesetlerin kolları, bacakları hatta edep yerleri oyulmuş, birkaçının da edep yerlerine barut konularak parçalatılmıştı. 70 yaşındaki bir kadın cesedinin üzerine erkek uzuvları atılmıştı. 13 yaşındaki bir kızın memeleri delinmiş ve deliklerine demirlerle tahta parçaları sokulmuştu...''

Mustafa Kemal kumandasındaki Türk Ordusu 30 Ağustos (1922) Büyük Taarruzuyla Yunan Ordusunu bozguna uğratmış, Yunanlıların kaçışları sırasında yaptıkları zulmü soruşturmak üzere yerli ve yabancı

gözlemcilerden bir ‘‘Soruşturma Heyeti’’ kurulmuştur.

Heyet: İtalyan Basını adına Zaşinania, Paris Gazeteleri adına Alfred Vermon, Lötan Metenn, Jurnal Gazeteleri adına Madam şınayder, Amerikan Basını adına Mister Prays ve Mister Precis, İstanbul’dan Naşit, İzmir’den Sırrı Bey, Amerikan viskonsolosu Mister Parck ve başka birkaç kişiden kurulu idi. Heyet Alaşehir’e kadar gidip gördüklerini rapor halinde bildirmişlerdir.

Menemen’in Boşnakköy tamamen yanmıştır. Bütün kadınların ırzına geçilmiştir. Çukurköylü Ahmet Ağanın çiftliğindeki on üç (13) kişi kuyuya atılmıştır. Yüzden fazla Yunan askeri Musa Beyin 13 yaşındaki kızı Ayşe’nin ırzına geçmiş, biçare kız ölmüştür.

Hisarlık ve Dirlik çiftlikleri tamamen yakılmıştır. Kozluca köyünün bütün kadınlarına tecavüz edilmiş ve köy tamamen yakılmıştır. Bu köyün halkıda kadın erkek tamamen öldürölmüştür. Menemen ovasında yüz elli (150) ceset sayılmıştır.

Manisa’da on bin yedi yüz ev (10700), on üç (13) cami, iki yüz yetmiş iki (272) dükkan, on dokuz (19) han, yirmi altı (26) bağ evi, üç (3) fabrika, beş (5) çiftlik, bin yedi yüz (1700) köy evi yakılmış; üç bin beş yüz (3500) kişi yakılmak suretiyle sekiz bin beş yüz elli (8550) kişi de kurşunlanarak öldürölmüştür.

Yangın, çarşamba ve perşembe günleri devam etmiş, cuma günü Manisa’ya giren Türk Ordusu tarafından söndürölmüştür. (Yangını çikaran Yunan Kaymakam’ı Fhlip esirler arasındadır.)

Manisa da (300) üç yüz’den fazla kızın ırzına geçilmiş ve bunlardan çoğu da Yunanistan’a götürölmüştür.

Altı bin (6000) evli Turgutlu’da yakılmadık yalnız kıyı semtlerdeki kulübeler kalmıştır. Türklerden bin iki yüz (1200) kişi öldürölmüştür. Gözleri oyulmuş çocuk, göğüsleri oyulmuş kadın, ırzına geçilmiş ve öldürölmüş yüzlerce ceset görölmüştür. Sokaklarda yaralılar inlemektedir.

Alaşehir yakılıp, yıkılmıştır. Buradaki yangını yerli Rumlardan Miyamandapolis çikarmış ve yönetmiştir. Alaşehir’de birçok Müslöman kıza tecavüz edilmiş ve bekaret kanları da yüzlerine sürölmüştür. Taşçı Mehmet Usta’nın karısının göğüsleri oyularak barut doldurulup ateşlenmiştir.

Bir ev içinde otuz (30) Müslöman cesedine rast gelinmiştir. Buradan Yunanlıların götürdükleri Türk kadınlarının sayısı yüz elli (150)’dir. ırzına tecavüz edilen kıızlardan on dördü çıldırmıştır. Üç

yüz (300) kişilik bir kadın kafilesini beraberlerinde götürmek isteyen Yunanlılar kaçmak isteyen kadınları görünce hepsini makineli tüfekte ateş ederek öldürmüşlerdir. Bunlardan ancak otuz (30) kadar kadın kaçıp kurtulabilmişlerdir. Yetmiş iki (72) kişiyi Yunanlılar diri diri ateşe atmışlardır.

Salihli'nin ev, dükkan, han, hamam, okul ve camileri de yakılmıştır. Yunanlıları götürdükleri yüz on (110) kızıdan kaçabilmiş olan altmış (60) kız dağlardan toplanmıştır. Yüz on (110) Müslüman Türk de yakılarak öldürülmüştür. Birçok yaralıların da burun ve kulaklarının kesilmiş olduğu görülmüştür.

Yunan mezalimini gözleriyle görmüş olan Fransız Murahası M. Boullan Fransa'ya döndükten sonra gazetecilere gördüklerini şöyle anlatmıştır:

“Yunan işgalinden kurtarılan yerlerde solgun, zayıf, çıplak ve açlıktan ağlayan bir milyon halk vardır. Yunanlılar buralarda her şeyi yakıp yıkmış, altüst etmiş ve şehirleri toprakla bir yapmışlardır.”

Yunan Ordusunun İzmir'i işgalinden sonra Anadolu içlerine doğru ilerlerken ve 30 Ağustos bozgunundan sonra Türk Ordusunun önünden İzmir'e doğru kaçarken Türklere yaptıkları, zulüm, öldürme, yağma, yakma, yıkma, yok etme ancak tek sözcükle, SOYKIRIM sözcüğüyle açıklanabilir. Yunan Ordusunun yaptığı tam anlamıyla bir soykırımdır.

Kitabın sonsözünde de şöyle der Recep Rahmi:

“...Tarihler bu kadar acıklı olayları az yazmış, belki de bu kadar iğrenç vahşilikleri yazmamışlardır. Bu kitabın içinde yazılmış olan alçaklıklar sadece biz Müslüman Türklerin değil, en ilkel bir dinsizin bile vicdanını sızlatır, tüylerini ürpertir.

(...)

Güzel yurdumuzu yakıp yıkanlara ve suçsuz yurttaşlarımızı kesip biçenlere, gözlerini oymak, bedenlerini parça parça etmek suretiyle öldürenlere, ana ve bacılarımızın namusunu yağma ettikten sonra canavardan daha vahşi bir şekilde canlarını alanlara karşı, kin besleyip onların yaptıkları gibi yaparak intikam almayı düşünmeyelim. Çünkü biz hem Türk hem Müslüman'ız. Bizim kutsal dinimiz medeniyet ve merhamet dinidir. Bu itibarla biz sadece dostlarımıza değil, düşmanlarımıza karşı bile acıyıcı ve bağışlayıcı olmalıyız. Fakat bize saldırmak isteyenlerin burunlarını kırmak ve onları dize getirmek görevimizdir. Bu, ecdadımızın bizlere yadigar olarak bıraktığı, kahramanlık ve insanlık nitelikleridir...”

15 Mayıs 1919 günü İzmir’i işgal eden ve karaya çıkar çıkmaz da Türk kadınlarına, kızlarına saldıran Türk askerlerinin sinelerine zehirli süngülerini daldıran (...) vahşi sürülerini, çıktıkları denize doldurmak için çalışanların değeri maddi değerlerle ölçülebilir mi?

Şair şöyle diyor:

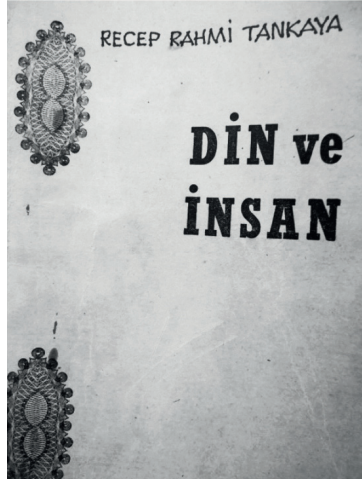
Çobansız sürü gibi başkansız kaldı millet

Yerden gökten bir yardım bekler bunaldı millet

Yüce Tanrım diledi düşmanın zevalini

Gönderdi milletime Mustafa Kemal’ini

Evet, başta Mustafa Kemal olmak üzere, Türk Milleti genciyle, yaşlısıyla, kadınıyla çocuğuyla çalıştılar. (...) Bu çalışma ve çarpışmanın sonucu, Allah’ın inayeti, baştakilerin dirayeti, ordunun cesareti ve milletin metaneti sayesinde bu cennet ülkemiz canavar sürülerinden temizlendi...”

5- DİN ve İNSAN

Recep Rahmi Tankaya'nın 5. kitabı "Din ve İnsan" adını taşır. 1978 yılında Çorum İstikamet Basımevi'nde kitaplaştırdığı bu yapıtı, 56 sayfadan oluşur. Dini konuların işlendiği kitabın önsözünde şöyle der Recep Rahmi:

"... Cenabı Hak tüm varlıklar arasında en şerefli bir varlık olarak insanı yaratmış ve dünyayı insanla donatmıştır. (...) İnsanı yükümlü kılarak, 'yap-yapma' diyerek bir takım emir ve yasaklar bildirmiştir. İnsan bu yasaklardan herhangi birini yaparsa, onun karşılığını ebedi yaşam yeri olan Ahiret'te görecektir.

(...)

Alemlere rehber ve rahmet olan sevgili Peygamberimizin mübarek sözlerinden ilham alarak, ahiret tarlasına iyi tohum ekmeyi düşündüm. Büyük din bilginlerimizden Konyalı Mehmet Vehbi, Bursalı Mustafa Fehmi, Elmalılı Ahmet Hamdi, Aksekili Ahmet Hamdi, İzmirli İsmail Hakkı, Manastırlı İsmail Hakkı, Erzurumlu İbrahim Hakkı ve Ömer Nasuhi Bilmen, Balıkesirli Hasan Basri Çantay merhumların çok değerli eserlerinden gücümün yettiği kadar alabildiğim notları bir araya toplamaya çalıştım..."

(...)

Bu naçiz eserimin adını, "Din ve İnsan" koymayı uygun buldum."

Recep Rahmi Tankaya'nın söz konusu ettiği kişilerin yapıtlarından oluşturduğu "Din ve İnsan" kitabındaki konuları besmeleyle başlayarak 1. Ders, 2. Ders, 3. Ders vb başlıklar altında vermiş. Bunlar sırasıyla 30 dersten oluşmakta olup sırasıyla şu başlıklar altında verilmiş.

Allah'a İman, Allah'a İbadet, Besmele, Din ve İnsan, Peygamber Efendimiz, Kur'an-ı Kerim, Bilgi, Temizlik, Namaz, Zekat ve Sadaka, Oruç, Akriba ve Komşu Hakkı, Adalet, Emanet ve Ahd, Doğruluk, Çalışmak ve Ticaret, Sabır ve Tevbe, Güzel ve Fena Huylar, Hayır Kurumları, Hayvanlar ve Ağaçlar, Aile, Mübarek Gün ve Geceler, Güzel Sözler, Din Kardeşliği, Ahiret, Kaza ve Kader, Hayır-Şer ve Tevekkül, Hacca Gitmek, İslam Medeniyeti ve Bayram'dır.

Biz de buraya birkaç yazısını almakla yetineceğiz.

ALLAHA İMAN

İnsan için ilk farz Allaha İmandır. Allah'ın varlığına, birliğine, eşi ve benzeri olmadığına, kadir ve kayyum olduğuna inanmaktır. Her insan akıl ve zekasıyla Allah'ı bulmaya ve Allah'a inanmaya mecburdur.

Şair der ki:

Başını kaldırıp baksan semaya
Mümkün mü etmemek Allah'a iman?
Bakıp yıldızlara, güneşe, aya
Mümkün mü etmemek Allah'a iman?

İbret nazarıyla yüce dağlara
Geniş ovalara, bahçe, bağlara
Bakıp kabristana, bakıp sağlara
Mümkün mü etmemek Allah'a iman?

Allah'ın varlığı aşikar, parlak
En küçük yaprakta görünür berrak
Uzakta arama, bir kendine bak
Mümkün mü etmemek Allah'a iman?

Evet bir insan kendi bedeninin hareketlerine ve çevresindeki bitkilerin ilkbaharda yeşerip, sonbaharda solduklarına bakınca bunları yaratan ve yaşatan, öldüren ve diriltten manevi görülmeyen bir varlığın mevcut olduğunu kendi düşüncesiyle bulacaktır.

İslam dininde önce düşünmek, sonra inanmak vardır. Çünkü

İslam akıl ve mantık dinidir. Aklın kabul etmediğini mantık kabul etmez.

Din kavramı bulunmayan bir yerde doğup büyüyen bir insan çevresine bakarak ve görebildiklerini düşünerek Allah'ın varlığına ve her şeye gücünün yettiğine inanmaya borçludur. Fakat ibadet etmeye borçlu değildir. Zira iman düşünmekle, ibadet öğrenmekle ve öğretmekle olur.

İnsan ya da herhangi bir hayvan bir ceset ile bir ruhtan ibarettir. Cesedi hareket ettiren ruhtur. Ceset görünür, ruh görünmez. Ruh cesetten çıkınca cesedin bir değeri kalmaz. Bu nedenle tüm evren bir fanidir. Fakat Allah bakidir. Evrende görünüp görünmeyen birçok şeyler vardır. Lakin Allah görünmez. Ancak inananlar ahrette göreceklerdir.

Ruh cesedin bir yerinde mevcut olduğu gibi, Allah da evrenin ve tüm yaratıkların her yerinde mevcuttur.

İslam bilginlerinden Muhittin Arabi der ki: Cenabı Allah hiçbir şeye benzemediğinden Allah hakkında insanın kalbine ne doğarsa kalbe doğan gibi değildir. Çünkü Allah, cisimden, şekilden, mekandan münezzehtir.⁴⁵

Alemlere rahmet ve rehber olan sevgili Peygamberimiz mübarek sözlerinin birinde; “Allah'ın nimetlerinin ve kudretinin eserlerini düşününüz. Fakat zatı ve hakikati hakkında asla zihin yormayınız. Çünkü zatını anlamaya muktedir olamazsınız.” Buyuruyorlar.

Ecnebi bilginlerden Volter şöyle diyor:

“Havada uçan bir zerrenin bile uçması tesadüf eseri değildir, onu uçuran vardır.”

Herbert Spenser de der ki:

“Hakikatini anlayamadığımız, anlayamayacağımız bir vücud-u mutlak vardır; evvelini ve ahirini bilmediğimiz ve tasavvur edemediğimiz. Bu her yerde tecelli ediyor ve her şey ondan zuhura geliyor.”

Tasavvuf şairlerinden Bayburtlu İrşadi Baba, Allah hakkındaki uzun bir şiirinin başında şöyle diyor:

“Şeş cihetten münezzehtir Teala
Yerde, gökte değil sığmaz mekana
Varları yok, yokları da var eder
Dilediği her şey gelir imkana

45 Münezzehe: Temiz, arı, Uzak

Gece gündüz zikret sen onun adın
Veren odur her kimsenin muradın
Emretmezse bir sinekçik kanadın
Pervaz edip uçamazdı bir yana”

Bursalı Mustafa Fehmi, “Hileyi Fahrialem” adlı eserinde:

“Bir varlığı var ki yoktur naziri
Ve her varlık o varlığın esiri

Hamdetmez olur muyum ki Allah
Etmış beni varlığından agah⁷⁴⁶ demektedir.

Evet, Allah’ın varlığı eserleriyle meydandadır. Bunu her akliselim sahibi kabul eder, inkar edemez. Fatiha suresi Allah’ı sıfatlarıyla birlikte bildirir.

DİN

Allah Teala Al-i İmran suresinin 19. Ayetinde İslam Dininin en üstün din olduğunu bildirmektedir. Cenab-ı Peygamber de; dinlerin yüce Allah’a en sevgilisi, dosdoğru elverişli olandır. Tevhit ve İslam dinidir Buyurmuş ve İslam’ın üstünlüğünü duyurmuşlardır.

Ebülbeka’ya göre Din Kur’an’da hesap anlamına gelir Merhum Ahmet Hamdi Akseki de:

“Din Allah tarafından konulmuş bir kanundur. Bu kanun insanlara mutluluk yolunu gösterir. Bu ilahi kanun Peygamber aracılığıyla insanlara tebliğ edilmiştir,” der.

İnsanın ilk dini, Hak dindir. Birleştirmek dinidir. Zira ilk insan, ilk peygamber Adem Aleyhisselamdır. Dinler insanlar tarafından bozulmuş, batıl dinler meydana çıkmıştır.

Merhum Ömer Nasuhi Bilmen de;

“Hakiki din Allah’ın Peygamberler aracılığıyla insanlara ihsan buyurduğu mukaddes bir kanundur. İnsanlar bu mukaddes kanunun hükümlerine kendi isteğiyle uydukça doğru yolu bulur, dünya ve ahrette selamete kavuşurlar.” Demektedir.

Bir insan ancak hakiki bir din sayesinde kendisinin ne olduğunu,
46 Agah: Bilir, bilgili, haberli, uyanık.

ne için yaratıldığını öğrenir. Kederli zamanında kendisini teselli etmesini bilir. Metanet ve cesaretle hayatını sürdürür. Bir insan sadece bu dünya için yaratılmadığını ve bu evrende tam bir mutluluk olamayacağını hakiki din sayesinde anlar ve hem dünya hem ahret için çalışarak kalben müsterih olur.

Din duygusu saadet ve faziletin kaynağıdır. İnsanlığa yüksek bir ruh veren, dünya ve ahret için doğru yola sevkeden insanların gönül yararlarına merhem olan en hakiki ve en medeni din İslam dinidir.

Mukaddes ve mübarek İslam dini hakkında ciltler dolusu yazılar yazılmıştır. Denizden bir damla olarak sunmak istediğim bu naçiz eserimde ecnebi bilginlerden birkaçının İslam dini hakkındaki sözlerini de sunmak isterim.

Yunan Filozoflarından :

“Allah’a inanmak soluk almak kadar devamlı olmalıdır,” derken;

İngiliz filozoflarından Beykın:

“Allah’ı inkar etmek, insanlığın faziletini yıkmaktır. Toplumun düzeni Allah’a imanla sağlanır,” der.

Fransız filozoflarından Jülsimon da şöyle der:

“Din duygusu kuvvetli sosyal bir bağıdır. Bir milletten Allah duygusu kaldırılırsa ancak onlar menfaat ve korkunun etkisine girmiş bir topluluk olur. O topluluğu oluşturan vatandaşlar ise müşterek menfaatli bir şirkettir.”

Üzülerek itiraf ederim ki, biz Müslümanlar arasında da jülsimon’un tanımına uyan menfaat düşkünleri yaygınlaşmaktadır.

ADALET

Adalet, hakka yönelmek, haksızlıktan kaçınmak ve hakkı, hakkı olana vermek demektir. Adaletin zıddı zulüm olduğundan adalet olmayan yerde hayat yok demektir. Adalet kelimesinin anlamı geniş ve derindir. Adaletin temeli evden ve aileden başlar, okula, mesleğe, iş yerlerine, hükümet dairelerine ve devlet başkanlığına kadar gider.

Adalet başlıca üç kısımdır.

1- İtikatta (inançta) Adalet.

Allahın ve Peygamberin bildirdiklerine inanarak onlara bağlanmak, batıl inançlardan ve hurafelerden (boş inanç) uzak durmak gerekir.

2- İbadette Adalet.

Allah'ın ve Resullullah'ın bildirdiği, düşünce bilginlerinin açıkladığı şekilde ibadet yapılıdır. Namazda tadili erkani terk etmek ibadette adaletten ayrılmak demektir. Şeriatın bildirmedığı ibadet bid-at sayılır. Bid-at⁴⁷ da ibadette adaletten ayrılmaktır. Şeriatın bildirdiğinden noksan yapılan ibadet de yine adaletten uzaklaşmak demektir.

3- Muamelat da Adalet.

Muamelat demek, insanların birbirleriyle alışveriş, komşuluk, arkadaşlık etmeleri gibi hallerdir. Bu gibi hallerde adalete uymak şarttır. Bu münasebetle İslam dini komşuluğu, yolculuğu ve alışverişi ölçü olarak alır.

Adaletin evden başlaması gerektiğini alemlere rahmet ve rehber olan sevgili peygamberimizin şu mübarek sözü ne güzel açıklamaktadır.

“Ehli iyaline ve idaresi altında olanlara adaletle muamele eden adil kişiler Allah katında nurdan minberlerde oturur, yüksek mevkilere çıkarlar.”

Bu hadisi şerifte hizmetçi de dahildir. Örneğin: Bir gün Hazreti Mevlana'nın kızı Melike hatun kendi hizmetçisini azarlıyor. Bunu gören Mevlana Hazretleri kızına:

“Onu niçin azarlıyorsun? Düşün ki o bir hanım, sen de bir hizmetçi olabilirdin. Hiç kimsenin köle ve cariyesi, hizmetkar ve işçisi yoktur. Hakikatte onların hepsi bizim kardeşlerimiz hemşerilerimizdir.” Buyurmuşlar ve insanların birbirinden üstünlük iddiası etmemelerini buyurmuşlardır.

Alemlerin rabbi olan Hak Teala Hazretleri Kur'an-ı Kerim'in birçok yerinde adalete uymamızı öğütüyorlar. Nahl suresinin 90'cı ayetinde de çok güzel öğütler vermekte ve bu öğütleri dinleyip anlamamızı emir buyurmaktadırlar.

Alemlere rahmet ve rehber olan sevgili Peygamberimizin adalete ait mübarek sözlerinden üçünün anlamını da verelim.

1- Kıyamet gününde hak sahiplerine hakları geri verilecektir. Hatta boyunsuz koyun boyunlu koyundan öcünü alacaktır.

2- Bir kişi haksız olarak başkasının bir karış yerine(toprağına) tecavüz ederse (kıyamet gününde) o yerin yedi katı o kişinin boynuna geçirilir. Burada yedi kat demek yedi tabakadır.

3- Gayri Müslim tebaaya (Müslüman olmayan vatandaşlara) zulüm edenlerin hasmı benim. Manastırlı İsmail hakkı der ki:

47 Bid-at: Sonradan ortaya çıkan değişik yargılar ve ilkeler.

4- “Bu ne büyük ihtar; haklarını iptal, dinlerini tahkir edin demiyor. Ayinlerine katılmayın, fakat onlara adalet gösterin.”

5- Peygamber efendimiz, bu mübarek hadisi şerifinde her insanın kanaat ve düşüncesine karşı hoşgörülü olmayı öğütlemektedir.

AKRABA VE KOMŞU HAKKI

Cenab-ı Hak, Nisa süresinin 96 ayetinde akraba ve komşuya iyilik edilmesini öğütlüyorlar. Akrabanın en yakını ana babadır. Komşu da üç kısımdır.

1- Akraba ve Müslüman komşu. Bir komşu üç hakka sahiptir. Akrabalık hakkı, Müslümanlık hakkı ve komşuluk hakkı.

2- Akraba olmayan Müslüman komşu. Bu komşu iki hakka sahiptir. Müslümanlık ve komşuluk hakkı.

3- Müslüman olmayan komşu. Bu komşu sadece komşuluk hakkına sahiptir.

Mehmet Vehbi, Ahkamı Kur'an-ıyye (Kur'an Hükümleri) adlı eserinde der ki:

“Komşun fakir ise onu zenginleştir. Ödünç para isterse ver. Ona bir iyilik gelirse tebrik et. Bir kötülüğe uğrarsa onu teselli et. Hasta olursa halini sor, ona asla çirkin söz söyleme. Onunla selamlaş. Ona asla çirkin söz söyleme. Onu asla gücendirme. Ona daima hayırlı dua eyle.

Akrabalık ve komşu hakkında bir çok ayeti celile ve hadisi şerif vardır. Bunlardan birkaç hadisi şerifin anlamını verelim.

1-İki sınıf adam vardır ki, Cenabı Hak Kıyamet Günü onlara bakmaz; onlara lütuf ve merhamet etmez. Birisi, hısım ve akrabasını arayıp sormayan; öteki de komşularına eza ve cefa edip rahat vermeyendir.

2- Yanındaki komşusu aç iken, kendisi rahatlıkla karnını doyuran adam (tam) mümin değildir.

3- Akrabasını unutanı Allah unuttur.

4- Allah'a ve Ahiret Gününe iman eden kişi akrabasını görüp gözetsin.

5- İyiliğe misli ile karşılık veren kimse tam anlamıyla akrabasına sıla (akrabaya gitmek, hediye vermek gibi iyiliklerdir) etmiş değildir. Hakiki sıla kendisiyle münasebeti kesenleri görüp gözetmektir. Evet,

bir kişi kendisini ziyaret eden, görüp gözeten akrabasına onun gibi karşılık verirse bu davranış iyi olmakla beraber tam bir sıla olmaz. Çünkü karşılıklıdır. Asıl sıla, kendisiyle münasebeti kesen, onu unutan akrabayı unutmamak ve görüp gözetmektir.

Bir gün Peygamberimizle sohbet edenlerden biri şöyle demiş:

Ey Allah'ın Resuli, bizim mahallemizde bir kadın var. Her gün oruç tutar, geceleri de namaz kılar. Fakat dili ile komşularını incitir.”

Peygamber efendimiz de:

“yle ise o kadında hayır yoktur, cehennemliktir,” buyurmuş; komşu hakkının önemini böyle duyurmuştur.

KUR'AN-I KERİM

Kur'anı Kerim'in en doğru ve en sağlam yolu gösterici olduğunu, güzel işler yapan müminlere büyük sevap vereceğini Allah İsrâ suresini 9. Ayetinde müjdeler.

Kur'anı Kerim dünya ve ahiret bilgilerini bir ilahi kanundur Bu kutsal kitap tüm manevi dertlere devadır. Kur'an, tüm semavi kitapların esas ve hükümlerini kapsar. Kur'an tüm ilim, fen, sanat ve medeniyet esaslarına işaret buyurmaktadır. Kısaca özetlemek gerekirse; dünya ve ahiret için gereken her Şey bu kitapta mevcuttur.

Kur'an bir vaaz, şıfa, kurtuluş ve rahmettir. Cenabı Hak, Yunus suresinin 57. Ayetinde bildirmektedir.

Kur'an yararlı ve zararlı Őeyleri bildirdiği için vaazdır. Hastalığa benzeyen cehalet ve fenalıkları kalplerden sildiği için şifadır. Allah ve Resulllah önce fenalıklardan men eder, sonra da ibadet ve taat⁴⁸ etmelerini, yaratılanlara da Şefkat ve merhamet göstermelerini emreder.

Kur'an ruhları batıl inanç ve fena ahlaktan temizler. Hazreti Ali; “Kur'an devanın ta kendisidir,” der. Evet gönül dertleri Kur'anla şıfa bulur, nefis dalgaları Kur'an ile yok olur. Kalplerde Şefkat ve merhamet Kur'an'la çok olur. Kur'an'dan yararlanmayan rahmet göremez. Rahmet ise inananlara mahsustur. Kur'an; tam bir mürşidi kamildir.⁴⁹ Yani yanlış yoldan doğru yola, kurtuluşa erdirendir. Dünya ve ahiret saadetini bulmak için gönderilmiştir. İşte bu nedenle Kur'an, hem dünya, hem ahiret kitabıdır.

48 İbadet ve taat: İbadet kullukta bulunmak. Tat da aynı anlama gelir. Taat, yapılmasından sevap kazanılan bütün amellerdir.

49 Mürşidi kamil: Rehber, kılavuz ve yol gösterici demektir.

Ölülere ve hastalara okunur. Dünya işleri için de Kur'an'daki bilgileri araştırmak gerekir.

Kur'an okumak, okutmak ve dinlemek çok sevaplı bir ibadettir. Fakat papağan isimli kuşun “merhaba, günaydın, güle güle” dediği gibi değil; içindeki emir ve yasaklara özen göstererek, anlayarak okumalıdır.

Alemlere rahmet ve rehber olan yüce Peygamber efendimiz, mübarek sözlerinden birinde; “En büyük azap o kimseler içindir ki Allah'ın ayetlerini okur, fakat onun hükümlerini düşünemez.

Peygamberimizin Kur'anı Kerim hakkındaki hadisi şeriflerinden beş tanesini alıyorum.

1-Her şeyin bir cilası vardır. Kalbin cilası da Kur'an'dır.

2-Geçmişlerin ve geleceğin ilmini arayanlar Kur'an'ı incelesinler.

3-Kur'an okuyunuz. Kur'an Ahiret Gününde okuyana şefaati olur.

4-Her kim anasının babasının ya da her ikisinin Cuma günü mezarını ziyaret eder, Yasin'i Şerif okursa onların küçük günahları affolur.

5-Her kim tekbirle Kur'an okur, ondaki hükümleri uygularsa kıyamet günü onun anasına babasına birer saadet tacı giydirirler ki; o tacın ışığı güneşin ışığından daha fazladır.

Birkaç örnek de yabancı bilginlerin sözlerinden alalım.

1-Karley'ı der ki:” Kur'an'ı bir kere dikkatle okursanız onun özelliklerini ve güzelliklerini apaçık anlarsınız.”

2-Doktor Taylor da: “Kur'an medeniyet meşalesidir,” der.

3-Marmadok da şöyle diyor: “Kur'an en mükemmel bir ahlak ve hukuk kuralları kitabıdır.”

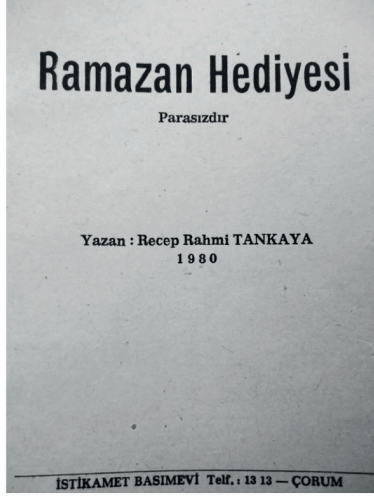
4-Tomas Arnold da: “Kur'an insanları medenileştirerek sanayi ve ticareti geliştirmeye sevk eder,” der.

5-Sidiyo da; “Kur'an'ın ahlak ve felsefenin tüm esaslarını topladığını” belirtmiştir.

Sevgili Peygamberimizin ve İslam'ın düşmanı olan Velid İbni Mugayre bile Peygamberimizin okuduğu ayetleri işitince takdir ve hayretini gizleyememiş ve şöyle demiştir:

“Yemin ederim ki, bu sözlerde öyle bir kuvvet, öyle bir tatlılık var ki sanki kelimeler, dallarında tatlı meyve bitiren bir ağaçtır. Bu sözler bir insan sözü değildir.

Kur'an'dan damla alırcasına sunabildiğim bu örneklerden ders almalıyız derim.

6-RAMAZAN HEDİYESİ

Recep Rahmi Tankaya'nın 6. ve son yapıtı ise, "Ramazan Hediyesi"dir. Kitabın kapağına "parasızdır" yazdırarak, parasız dağıttığı söylenir. Bu kitapçığı, 1980 yılında ölümünden bir yıl önce, 85 yaşındayken bastırır. O, yarın ölecekmiş gibi öte dünya, hiç ölmeyecekmiş gibi bu dünya için çalışanlardandı. Bu dünya için derken, kendisi için değil de insanlık için çalışırdı O. Kendisini insanlara, onların mutluluğuna adamıştı. Bu çabasını da son günlerine değin sürdürmüştür.

11 şiirinin yer aldığı bu kitapçığındaki şiirlerinin başlıkları şöyledir:

Ramazan, Besmele-i Şerif, İnsan, İslam, Muhammet Mustafa, Allah Allah Diyelim, Kur'an-ı Kerim, İnfak (Harcamak), Doğruluk, Hayvanat ve Ahlak'tır.

Buraya sırayla bazı şiirlerini alıyoruz.

RAMAZAN

Evet bu ay Ramazan'dır
On bir aya bir sultandır
Her ibadet tam bir ihsandır
Bu mübarek ay içinde.

Doğruluktan söz edelim
Dargınlığı düzeltelim
Fakirleri gözetelim
Bu mübarek ay içinde

Yalan sözden kaç, uzaklaş
Dosdoğru ol Hak'ka yaklaş
Tembel olma, dağları aş
Bu mübarek ay içinde

Emrediyor İslam Dini
Hoş görür ol, bırak kını
Benlik etme, bil kendini
Bu mübarek ay içinde

Temizliktir Müslümanlık
Temizliktir tam insanlık
Rahmi der ki: Duy pişmanlık
Bu mübarek ay içinde

İNSAN

Yaratıklar içinde
En şerefli bir varlık
Olsa da Hint'te Çin'de
Değerlidir insanlık

İnsan için hürriyet
Fikir görüş hep başka
İnsan için her nimet
İnsandır düşen aşka

Değil insan başıboş
Kanunlara bağlıdır
Çin'de var hoş, nahoş
Kimi solla sağlıdır

Olmak için tam insan
Hoşgörülü olmalı
Kardeş yapmış yaradan
Düşünüp de bulmalı

Rahmi diyor. hoş kişi
Başkasını hoş görür
Düşünmezse hoş işi
Herkesi nahoş görür

İSLAM

İncele derin derin
Dinini müminlerin
İslam'dır en yücesi
Dünyadaki dinlerin

İnsana değer veren
Hedefine gönderen
Tek Tanrı görüşünü
İslam'dır tam bildiren

Kimseyi hakir görmez
Eğri işe el sürmez
İslam'ı benimseyen
Boş söze kulak vermez

Ruhlara güven verir
Hak yola özen verir
İslam'a bağlı plan
İşlere düzen verir

Ey Rahmi ehli İslam
Herkesine verir selam
Hakiki bir Müslüman
Söylemez nahoş kelam

MUSTAFA (S.A.V)

Tüm cihan bunalmıştı
Zulmet içre kalmıştı
Küfür, isyan rezalet
Her tarafı almıştı

Mekke'de bir nur doğdu
Karanlıkları boğdu
Aydınlattı cihanı
Fenalıkları koğdu

Nedir bu telaş? Dedi
İnsanlar kardaş dedi
Gösterdi doğru yolu
Olmasın savaş dedi

Bir Allah'a tapalım
Doğru işler yapalım
Mutlu yaşamak için
Fenalıktan sağalım

Çölde doğan parlak Nur
Aleme verdi sürur
Rahmi der ki: Muhammed
Mustafa'dır Nura nur

ALLAH ALLAH DİYELİM

Doğruyu söyleyelim
Hakka şükreleyelim
Çok çok zikreleyelim
Diyelim Allah Allah

Yatarken, otururken
Ayak üzre dururken
Adım adım yürürken
Diyelim Allah Allah

At üstünde giderken
Kırda seyran ederken
Seher vaktinde erken
Diyelim Allah Allah

Yeryüzünde kaçarken
Gökyüzünde uçarken
Güneş nurun saçarken
Diyelim Allah Allah

Sahralarda gezerken
Deryalarda yüzerken
Sevinç, keder sezerken
Diyelim Allah Allah

Arama zaman mekan
Zikret buldukça imkan
Dolsun kalplere irfan
Diyelim Allah Allah

Dünyayı görme dümdüz
Zikri sayma üç beş yüz
Her zaman gece gündüz
Diyelim Allah Allah

Allah diyor: “Düz gidin
Beni çok çok zikredin
Artsın korkun ümidin
Diyelim Allah Allah

Elin işte çalışsın
Dilin zikre alışsın
Kalbin Hak’la buluşsun
Diyelim Allah Allah

Rahmi. Hak’ka ol yakın
Gösteriştten çok sakın
Zikre artsın merakın
Diyelim Allah Allah

KUR'AN-I KERİM

Dertliler deva bulur
Hastalar şifa bulur
Kur'an okuyanların
Ruhları sefa bulur

Genişlenir dar yollar
Düzelir sağlar sollar
Kur'an-ı iyi bilen
Etrafını da kollar

Kur'an emrini dinle
Hayır iş yap elinle
Dünyada ne yaparsan
O gidecek seninle

Hayvanları incitme
Hiç kimseye kin gütme
Kur'an açık söylüyor
Eğri yola hiç gitme

Rahmi; gafletten uyan
Olma sakın papağan
Her zaman mutlu olur
Dürüst Kur'an okuyan

DOĞRULUK

Doğru ise sözün, özün
Ahiret'te güler yüzün
Mezarın bir bahçe olur
Bahar gitmez, gelmez güzün

Doğruluk dost kapısıdır
Hakkın sağlam yapısıdır
Dünya Ahret mutluluğu
Doğruluğun tapusudur

Doğruluk tam sermayedir
O tertemiz bir mayedir
Her konuda doğru olmak
İnsan için hoş payedir

Doğru ise alışveriş
Sağlam olur mutlak her iş
Doğru olan bir kişinin
Kalbinde olmaz hiç teşviş⁵⁰

Rahmi der ki; doğru olan
Söylemez ki asla yalan
Selamete kavuşamaz
Doğruluktan uzak kalan

50 Teşviş: Karıştırma. Karma karışık etme. Bulandırma.

HAYVANAT

İnsanlara hizmet için
Yaratılmış o hayvanlar
Acımazlar bilmem niçin?
Neden gafil bu insanlar

Zulüm sayar İslam Dini
Hayvanları incitmeyi
Ey Müslüman bil kendini
Emaneti koru iyi

Çünkü hayvan savunamaz
Kendisini ne yapsan da
Dertlerini anlatamaz
Yerden yere pek çarpsan da

Neler çeker elimizden
Yazık kümes hayvanları
Yüce Tanrı sorar bizden
Mutlak bizden o canları

Rahmi, burada yaptıkların
Ahirette bulacaksın
Belki bugün, belki yarın
Elbet pişman olacaksın

AHLAK

Yaradan'a ibadet
Boynumuzun borcudur
Kanunlara itaat
İşte güzel huy budur

Kalbimizde kökleşsin
Her bakımdan adalet
Kalbimize girmesin
Zerre kadar adavet⁵¹

Din insan kardeşliği
Önemli bir konudur
Sağlayalım birliği
Evet, İslamlık budur

Akrabayı, komşuyu
Asla unutmayalım
Bırakıp güzel huyu
Eğri yol tutmayalım

Rahmi, bilki hiç şaşmaz
Söylemezse kim yalan
Fenalığa yanaşmaz
Tüm güzel huylu olan

51 Adavet: düşmanlık

OKUYUCUYA ULAŞMAMIŞ BAZI ŞİİRLERİ

Recep Rahmi Tankaya'nın basılmamış şiirlerini topladığı defteri ise, 166 sayfadır. Defterin baş tarafında kısa yaşam öyküsü, ardından şiirleri yer almaktadır. Son bölümde ise, yine kendi yazdığı özgün manileri vardır. Defterindeki şiirlerinin toplamıysa 84 tanedir.

Recep Rahmi Tankaya, didaktik, lirik, destan, pastoral türde birçok şiir yazmıştır. Genel bir sıralama yaparsak, bu defterindeki şiirlerinin 10 adedi dinsel içerikli, 5 adedi Türk büyükleri, 6 adedi Atatürk, 4 adedi kahramanlık, 4 adedi yurt güzellemesi, 6 adedi ulusal günler ve bayramlar, 4 adedi doğa, 6 adedi toplumsal acılar ve afetler, 10 adedi sevda ve özlem, 3 adedi taşlama, 3 adedi ölümler nedeniyle başsağlığı, diğerleriye farklı konulardadır.

Recep Rahmi, yaşamı süresince gördüğü, duyduğu, tanık olduğu olumsuzluklara karşı tepkisini yine şiir diliyle ortaya koyar.

Çorum ve Çorumlu sevdalısıdır Recep Rahmi. Çorum, Çorum köyleri ve Çorum doğası üzerine de birçok şiirler yazar. Aşağıya alacağım şiiri de Çorum üzerinedir.

ÇORUM

Çorum'un her yanı bahçeler bağlar
Eğerci Alagöz ve Köse dağlar
Dörttepe ve Akdağ suları çağlar
Tatlı suyu sağlam havası vardır

Köylerinde dahi bağ bahçe pek çok
Halkı çalışkandır ve gözleri tok
Bence sevilmeyen hiçbir yanı yok
Verimli mahsuldar ovası vardır

Silolar doludur buğday pazarı
Gün be gün artmakta fabrikaları
Mükrimdir tüccarı ve sanatkarı
Alışta verişte vefası vardır

Güzel otelleri güzel evleri
Hastahaneleri ve mektepleri
Güzel camileri ve minareleri

Devlet fidanlığı destan dillere
Rahmi der ün salmış uzak illere
Çay bahçelerinde gonca güllere
Konan bülbüllerin sefası vardır

Kişioğlu bedensel olarak ne değin yaşlanırsa yaşlansın, yaşlanmayan onun gönlüdür. Recep Rahmi de 75 yaşına basmıştır ama O, her türlü güzelliğin hayranıdır. Hele de güzel karşı cinsten olursa... Şam'da yazdığı bir şiirini de buna örnek olarak veriyorum.

ARAP KIZI

Hamidiye çarşısında
Karşı geldi Arap kızı
Donup kaldım karşısında
Aklım aldı Arap kızı

Bedirlenmiş⁵² ay misali
Kaş, göz değer dünya malı
Çevresinde yok emsali
Bi bedeldi Arap kızı

Ne kısaydı ne de uzun
Görür görmez oldum meftun⁵³
Beden bacak gayet mevzun⁵⁴
Sinem deldi Arap kızı

Dedim kurban Yaradan'a
Dert görmesin baba ana
Hayran oldum ak gerdana
Pek güzeldi Arap kızı

Rahmi der ki onu gören
Yanar tüter gönül veren
Gül dalına nağme seren
Bülbül idi Arap kızı

52 Bedirlenmiş: Ayın on dördü gibi

53 Meftun: Tutkun, gönül vermiş, vurulmuş.

54 Mevzun: Biçimli, düzgün, oranlı, uyumlu.

ÖZGÜN MANİLERİ

Recep Rahmi Tankaya, bu defterinin son bölümüne kendi yazdığı 300 adet manisini alır. Bu özgün manilerinin ilk dize baş harflerini, A'dan Z'ye kadar en az 10'ar kez kullanarak oluşturur. Manilerin ikinci özgünlüğü de bu olsa gerek.

Manilerin ilk dize harfleri, Recep Rahmi Tankaya Hoca oluşacak biçimde örnek maniler veriyorum aşağıya.

R – Reyhan ektim biçelim
Bir su doldur içelim
Elele tutalım yar
Bu diyardan göçelim

E-Erik durur dalında
Şekerinde balında
Yar inan ki gözüm yok
Sensiz dünya malında

C – Ceviz dalı incedir
Boyu posu bencedir
Yanağında has güller
Taze açan goncadır

E - Erik dalda sallanır
Yeşillenir allanır
Tomurcuk memelerin
Hep öptükçe ballanır

P -Pencereden bakan kız
Yolcuları yakan kız
Duruş bakış bambaşka
Yaktı beni cakan kız

R – Reyhanlar güzel kokar
Yarım karşıdan bakar
Yarın mahmur bakışı
Beni yürekten yakar

A - Ay doğdu pırıl pırıl
Su akar şırıl şırıl
Yar olduğun bileyim
Boynuma candan sarıl

H- Hey benim sevdiceğim
Pek sevimli çiçeğim
Al yanak bal dudaktan
İnşallah öpeceğim

M - Menekşe topla da gel
Top gibi hopla da gel
Bahçedeki has gülden
Güzelce kokla da gel

İ -İnci dizmiş gerdana
Ağlarım yana yana
Yar izin ver öpeyim
Gerdandan kana kana

T - Top oyna top sevdiğim
Haydi hop hop sevdiğim
Koynundaki memeler
Sevimli top sevdiğim

A -Atım koşar ovada
Bülbül öter yuvada
Yare kavuşmak için
İki elim duada

N -Nane dolu sepette
Nazlı yarım gurbette
Yeter ki can sağ olsun
Gelir bir gün elbette

K -Köprünün altı ırmak
Su akar parmak parmak
Baldan daha tatlıdır
Cilveli yarı sarmak

A -Atlar yola düzldü
Şahin gökte süzldü
Yollara baka baka
Can bedenden üzldü

Y -Yastık yüzü basmadır
Bahçedeki asmadır
Şu karşıdan bakan kız
Yosmalardan yosmadır

A -Atımın nalına bak
Toz olmuş yoluna bak
Acı bana sevdiğim
Bir gel de halime bak

H – Hey budala budala
Her kuş konmaz bu dala
Karga konabilir mi
Bülbül konan bu dala

O – Orak almış eline
Kurban tatlı diline
Kollarım kuşak olsun
O incecik beline

C – Ceviz fidanı küçük
Yar verdi bir öpücük
İkimiz bir boydayız
Denir mi ona küçük

A – Ay doğmuş ay bulutta
Yurt tutmuş ak bulutta
Yarimin yurdu diye
Bekliyorum bu yurтта

YER ALDIĞI YAPITLAR YAZDIĞI GAZETE VE DERGİLER

Recep Rahmi Tankaya üzerine yaptığım araştırmalar sonucu saptayabildiklerimden yer aldığı yapıtları, gazete ve dergileri aşağıda veriyorum.

Recep Rahmi, Çorum Halkevi'nin 1938 ile 1946 yılları arasında yayımlanan Çorumlu dergilerinde zaman zaman şiirleriyle yer alır. Recep Rahmi TANKAYA, destanlar, mersiyeleler, manzum yazılar, okul manzumeleri, maniler yazar.

Bahri Miyak, Çorumlu dergisinin Ocak 1944 tarihli 44. sayısında bir söyleşi yapar onunla. O tarihte Recep Rahmi, Çorum'da Türkler Eğitim Bölgesinin “gezici başöğretmen”dir. Onu eğitimci yanıyla, sanatsal yönüyle tanıtırken, şiirlerinden de örnekler verir. Onunla ilgili tanıtımının bir yerinde şöyle der:

“...Hiçbir pirden destur almamış, hiçbir sakallı hoca elindeki bardaktan dolu sunmamış, hiçbir suna pınar başında aşkın kızıl gülünü onun göğsüne takmamıştır. Fakat bunlar O'nun aynı zamanda halk şairi olmasına engel değildir.”

Recep Rahmi'nin bu görüşlere yanıtı şöyle olur:

“Ben ilham sunağını, bir sakallının değil; bir ak saçının elinden içtim. O ak saçlı da İsmet İnönü'dür. Göğsümde aşk ateşini yakan da yurdumdur...”

Recep Rahmi'nin, Çorum Halkevi'nin Nisan 1938 ile Ağustos 1946 yılları arasında toplam 61 sayı çıkardığı Çorumlu dergisinin bazı sayılarında da şiirleri yayımlanmıştır.

Bunlar; Birinci-İkinci Kanun 1938 tarihli 9-10 birleşik sayısında yayımlanan “Sevgili Atam”;

İkinci Kanun 1940 tarihli 18. sayısında yayımlanan “Ağıt”;

1 Şubat 1940 tarihli 19. sayısında yayımlanan, ”En Büyük Acı”;

1 Şubat 1944 tarihli 45. sayısında yayımlanan “Mehmet Emin Yurdakul'a”;

1 Mart 1944 tarihli 46. sayısında yayımlanan “Sarıçiğdem”;

1 Nisan 1944 tarihli 47 sayısında yayımlanan “Türkler Eğitim Bölgesine Selam ve Abdalata Eğitim Bölgesine Veda”;

1 Temmuz 1944 tarihli 49-50. birleşik sayısında yayımlanan “23 Nisan”;

1 Ağustos 1944 tarihli 51. sayısında “Urlu Dağı” şiirleridir.

Özellikle, 1939 yılında 40 bin yurttaşımızın ölümüne neden olan Erzincan depremi üzerine yazdığı şiiri çok etkileyicidir. 1 Şubat 1940 tarihli, Çorumlunun 19. sayısında yayımlanan bu şiiriyle depremin acısını, onlarca yıl öncesinden şöyle kazır yüreklerimize:

EN BÜYÜK ACI

Gece sabaha karşı sarsıldı Anadolu
Pek müthiş bir zelzele kapladı sağı solu

Yıktı bir an içinde köy şehir ve kasaba
Ölüler yaralılar gelmez oldu hesaba

Nerde hani Erzincan Nerede kaldı Tercan
Kaldı mı Erzincan’da sağlam kurtulan bir can

Nerede Refahiye Nerede Reşadiye
Hep viraneye dönmüş haliyetün haliye

Nerde kaldı Giresun nerede göster Ordu
Ah o zalim zelzele yaktı yıktı bu yurdu

Nerde Amasya nerde nerde Erbaa Niksar
Bir taraftan zelzele bir taraftan su basar

Yalnız buralar değil daha birçok şehirler
Nerde bu şehirlerin kolu kanadı köyler

Mışıl mışıl uyuyan yavrular nerde göster
Anne ölmüş yatıyor baba da yardım ister

Yumşak yorgan altında yatarken sıcak sıcak
Şimdi enkaz altında ne kol kalmış ne bacak

Her köşe her bucakta ne acıklı sahneler
Nerede yavrum diyen o şefkatli anneler

Aslan gibi yiğitler taze gelinler nerde
Kimi ölmüş yatıyor kimi yaralı yerde

Nerde o genç oğullar nerede o genç kızlar
Karışmış topraklara yaraları pek sızlar

Bak yıkılan binalar hemen alevleniyor
İçinde genç ihtiyar cayır cayır yanıyor

Bir taraftan yağın kar sağları donduruyor
Ateşten kurtulanı soğuklar öldürüyor

Nerde o sıcak oda nerede yanan soba
Toplanıp sohbet eden oğul kız ana baba

Kimi enkaz altında kimi açıkta kaldı
Kimi ateş içinde feryat ederek yandı

Doğu'yu bu zelzele yıktı, harap eyledi
Her Türk'ün yüreğini yaktı harap eyledi

Batıyı kapladı su taşıtı çaylar nehirler
Kaldı hep su altında nice köyler, şehirler

Aciz kaldı kalemim fecaati⁵⁵ tasvirinden
Çünkü koptu felaket hem semadan hem yerden

55 Fecaat: Çok acıklı, yürekler acısı. Dahiliye vekili, sıhhat vekili gitti
Bunların peşi sıra bütün millet seğirtti

Yaktı kalplerimizi hepimizin bu acı
Var mı böyle bir derdin bir çaresi ilacı

Evet, bunun ilacı milletteki duygudur
Başka çare arama en büyük çare budur

Başta Milli Şefimiz Erzincan yollarında
Dolaşıyor durmadan felaket illerinde

Bir taraftan yiyecek, giyecek veriliyor
Bütün yaralıların yarası sarılıyor

Pek yakın bir zamanda bu acılar dinecek
Harap olan yurdumuz bir cennete dönecek

Ey kahraman milletim, sendeki milli varlık
Var oldukça görmeyiz hiç birimiz bir darlık

Rahmi der ki; milletim, sen ki hakka taparsın
Sarsılmaz imanıyla çok Erzincan yaparsın

Recep Rahmi 1945 yılında Piyade dergisinde yayımlanan şiirinde, askerdeki oğlu Hüseyin'e şöyle seslenir.

OĞLUM

Bugün şeref kazandın, şan kazandın ey oğul
Şerefli bir birliğe bugün girmiş oldun bil

Vatanın şan, şefefi elindedir ordunun
Her Türk genci kuludur bu mübarek yurdunun

Eğer ordu olmazsa dalgalanır mı bayrak?
Eğer ordu olmazsa yüzlerimiz olmaz ak

Eğer ordu olmazsa namusumuz canımız
Ülkemiz yağmalanıp akmaz mı al kanımız

Asker olduğun için gözlerin aydın oğlum
Sayenizde hür yaşar bu vatan, bu din oğlum

1958 yılında Çorum'da basılan Çorumlu şairlerin yer aldığı
"Çorumdan Sesler" kitabında şiirleriyle yer alır.

Recep Rahmi, Çorum'un son senatörü, hukukçu, şair Abdullah
Ercan'nın (1922-07.01.2011) hazırladığı "14, Yüzyıldan Günümüze
Çorumlu Şairler" antolojisindeki 130 şair arasındadır. Abdullah Ercan
antolojinin 1991 tarihli ilk baskısıyla, 2008 tarihli ikinci baskısına
Recep Rahmi'nin 5 şiirini almıştır. Bunlar, "En Büyük Acı", "Şehitler",
"Hasanoğlan'a Giderken" ve "Sarıçiğdem", "Urlu Dağ" şiirleridir.

Çorumlu Şairler kitabından bir şiirini alıyoruz.

ŞEHİTLER

Kan ağlarken analar kan ağlarken bu vatan
Savaş meydanlarına çekinmeden can atan
Zafer destanlarıyla göğsümüzü kabartan
Gökler gibi gürleyip şimşek çakan şehitler.

Bu mübarek ülkenin bir karış toprağını
Canından aziz bilen bir yeşil yaprağını
Dalgalandırmak için mukaddes bayrağını
Seller gibi köpürüp setler yıkan şehitler.

Ey yaşayan ölüler taç oldunuz başlarda
Yazılı eseriniz topraklarda taşlarda
Yıldırımlar yağdırıp en çetin savaşlarda
Düşmanların üstüne coşkun akan şehitler.

İstiklalin aşkıyla kaynadınız coştunuz
Karalarda, sulara havalarda, koştunuz
Tarihe şeref verip Tanrı'ya kavuştunuz
Rahmi sizi övemez arşa çıkan şehitler.

YENİ GÜN GAZETESİNDE YAZDIKLARI

Recep Rahmi Tankaya, yerel gazetelerde de yaşamı süresince birçok konularda yazılar yazmıştır. Buna örnek olarak; 1966 yılı Ocak ayında yayın yaşamına başlayan, 1971 yılına değin yayını sürdürülen Yeni Gün gazetesini gösterebiliriz. Gazetenin Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğünü Aydın Kalelioğlu'nun yaptığı bu gazetede Recep Rahmi, sosyal ve dinsel içerikli yazıları, gezi notları ve şiirleriyle yer almıştır.

1966 yılında Yeni Gün Gazetesinde saptadığım yazıları:

“Ramazan Günleri Köşesi ve Ramazan Şiirleri” 4 Ocak 3 Şubat.

“Dini Konuşmaların Önemi” Ocak Şubat ayları.

“Gösteriş” 12 Nisan.

“Şehitlerimize Saygı” 21 Mayıs.

“Ünye Gezi Notları” 25 Haziran- 4 Temmuz.

“Cevher” 16 Ağustos.

“Kurtuluş Savaşı Günleri'nde Anadolu'da Yunan Vahşeti” 16 Ağustos-5 Eylül 12 bölümdür.

“İki Büyüğe Mektup” 26 Eylül.

“Trakya gezi Notları” 22 Aralıktan 31 Aralık'a kadar.

1967 Yeni Gün'ün Ocak ayında “Trakya gezi Notları” sürer.

1968 yılına ait yine Yeni Gün'de yayımlanan “İçtimai Hayatımızdan” (Sosyal Yaşamımızdan) Örnekler” birkaç bölümden oluşur.

1967 yılında da Çorum Ekspres gazetesinde, “Dini Şiirleri”, köşe yazıları ve “Köy Eğitimcileri” üzerine bir yazı dizisi yayımlar.

1969 yılında Yeni Gün'de yayımlanan “İslamiyet ve Medeniyet” konulu yazı dizisi 33 bölümdür.

Antalya Gezisi yazısı da uzun bir yazıdır.

Fuzuli'nin Mesnevisinden seçtiği bazı yazıları da “Mesnevi'den İlhamlar” olarak 12 bölümde sunar okurlarına.

“Gezdiği gördüğü yerleri anlatmak Recep Rahmi Hoca da bir tutkudur. Gezi Yazıları” 11 bölümden oluşur.

“Zenginlerimiz” 5 bölümde yayımlarken;

1970 yılında Yeni Gün'de “Şam'ı Gezerken” gezi notları 16 bölüm sürer.

Yazının süreği olarak “Çorum'a Dönerken” 15 bölümlük gezi notlarında ülkemizdeki birçok ilin tarihi ve doğal güzelliklerini anlatır.

Yazdığı yazıların konu çeşitliliğine baktığımız da onun çok farklı konularda oldukça birikimli, dolu dolu bir kişi olduğu daha iyi anlaşılıyor. Bu yazıları toplasak yüzlerce sayfalık birkaç kitap olur sanırım.

Gönül ister ki bu yazılar Kütüphane bodrumlarının tozlu raflarında unutulmaya terk edilmiş gazete ciltlerinin sayfalarından gün ışığına çıkarılsın, kitaplaştırılarak okurla buluşturulsun. Çünkü o yazılarda bizim geçmiş kültürümüz saklı.

GAZETELERDE YAYIMLANAN ŞİİRLERİ

Özellikle Yeni Gün Gazetesinin “Şiir Köşesi”nde 1966 ile 1970 yılları arasında yayımladığı şiirlerinden seçtiklerim.

Recep Rahmi Tankaya'nın ulusal günler ve bayramlar konusunda birçok şiiri ve konuşma metinlerini bu gazetede yayımlamıştır. Bayramlarla ilgili şiirlerini, öğretmenlik yıllarında eğitimin bir parçası olarak öğrencileriyle paylaşmıştır.

CUMHURİYET GÜNEŞİ

Bir zamanlar yurdumun ovasında dağında
Ötüyordu baykuşlar bahçesinde, bağında.

Sarılmıştı her yönden bu güzelim yurdumuz
Alınmıştı silahı, dağılmıştı ordumuz.

Türk oğlunu kalbini kaplamıştı bir sızı
Karalara bürünmüş ağlıyordu Türk kızı.

Bekliyordu milletim bir büyük geçsin başa
Yetiştirdi birdenbire Mustafa Kemal Paşa.

Bin dokuz yüz on dokuz on dokuz Mayıs günü
Gökler gibi ünledi Samsun'da Onun ünü.

Geçti işin başına büyük önder Atatürk
Düştü onun peşine yurdu seven her bir Türk.

Bin dokuz yüz yirmi de Nisan Yirmi Üç oldu
Büyük Millet Meclisi Ankara'da kuruldu.

Kadın erkek yürüdü savaş meydanlarına
Yıldırımlar yağdırdı mağrur düşmanlarına.

Bin Dokuz Yüz Yirmi ki, Otuz Ağustos Günü
Yaşıyordu ordumuz şanlı bir bayram günü

Mehmetçiğin süngüsü yazdı zafer destanı
Sildi, süpürdü, attı yurttan her bir düşmanı.

Bin Dokuz Yüz Yirmi Üç, Ekim Yirmi Dokuzda
Cumhuriyet güneşi nurlar saçtı bu yurda.

CUMHURİYET

Düşünelim vatandaş geçmiş korkunç çağları
Yurdumuza bir zaman kara duman çökmüştü;
Viraneye dönmüştü yurdun bahçe, bağları
Kuşlar bile ötmüyor, zira her şey susmuştu.

Kaplamıştı düşmanlar yurdun her tarafını
Sinesini her Türk'ün yakıyordu bu sızı;
Akıyordu durmadan her tarafta Türk kanı
Karaları bağlamış, ağlıyordu Türk kızı.

İzmir'de masumları öldürürken düşmanlar
Şahlandı birdenbire, yarıldı Karadeniz;
Kükremiş bir Arslan'ın etrafında Arslanlar
Toplanarak açtılar yurduma nurlu bir iz.

Başşehir işgal olmuş, kalmamıştı Hükümet
Ne ordu var, ne silah, ne elbise, ne para;
Yeni Hükümet kurdu Türk denen büyük Millet
Yeni başşehir oldu o gün güzel Ankara.

Silahımız gür iman, kuvvetimiz temiz kan
Saldırdılar düşmana o yaralı Arslanlar;
İnönü ve Sakarya, Dumlupınar'da ferman
Yazdı o gün Mehmetçik, kaçtı bütün düşmanlar.

Bin Dokuz Yüz Yirmi Üç ve Yirmi Dokuz Ekim
Tarihi bayram oldu o gün Türk Milleti'ne;
Kurdu Cumhuriyeti kurtarıcı Başhekim
Minnettarız minnettar, Ata'nın himmetine.

ACI BİR YILDÖNÜMÜ

Her On Kasım bizlere acı bir yıldönümü
Otuz bir yıl geçse de unutmayız o günü
Halkın inayetiyle kurtardın bu milleti
Unutmaz Türk milleti, unutmaz öyle dünü.

Dokuz Yüz Otuz Sekiz On Kasım acı bir gün
Ayrıldı aramızdan başımız tacı bir gün
Bu milletin atası Gazi Mustafa Kemal
Tanrının emri ile yaşattı acı bir gün.

Hak Taale Kemale vermişti büyük nusret
Kurtardı bu vatanı, gösterdi büyük himmet
Harap olan yurdunu çevirdi bir gülzara
Unutmaz kurtarıcı atasını bu millet.

Kanuni ilahiye boyun eğer her canlı
İster ihtiyar olsun, isterse delikanlı
Ey halaskar Gazimiz! Tanrıdan bol bol rahmet
Diliyor Rahmi sana samimi, heyecanlı.

23 NİSAN

Tam kırk dokuz yıl önce, Yirmi Üç Nisan günü Ankara'dan yayıldı dünyaya Türk'ün ünü.

O günlerde yurdumu sarmıştı kara duman
O günlerde yurdumda akıyordu masum kan.

O günlerde yurdumun ovasında, dağında
Geziyordu düşmanlar bahçesinde, bağında.

O günlerde yurdumuz düşmanlarla dolmuştu
O günlerde yeşiller, sararmıştı solmuştu.

O günlerde İstanbul ecnebiler elinde
Artıyordu zulümler her gecede, her günde

Bu halife ordusu, bu eşkıya, bu Yunan
Yoktu o zalimlerin hiç birinde din, iman.

Namurlara tecavüz ettiler toplu ve tek
Camilere doldurup yaktılar kadın, erkek

Yüce Tanrı diledi onların zevalini
Gönderdi kurtarıcı Mustafa Kemal'ini.

Kurdu Anadolu'da tam Milli bir hükümet
Toplandı etrafında el ele verdi millet

Çeteyi ordu yaptı girdi büyük savaşa
Hakkın inayetiyle hükmetti dağa, taşta.

Azgın canavarları dize getirdi dize
Sildi, süpürdü, döktü, çıktıkları denize.

Atamızdan armağan, bizlere bu mutlu gün;
Her Yirmi Üç Nisan'la yaparız bayram düğün.

19 MAYIS

Kararmıştı bir zaman Akdeniz, Karadeniz,
Sararmıştı bir zaman o yemyeşil sahiller.
Kapanmıştı bir zaman, görünmez olmuştu lal
Susmuşlardı bir zaman kederinden bülbüller.

Sarmıştı ufukları sayısız karabulut,
Kalmıştı güzel yurdum keder ve gam içinde.
Diyorlardı: “Ey hasta yaşamayı sen unut,
İnleyerek ölürsün bir gün elem içinde.”

Hayal pilavlarını pişirirken düşmanlar
Şahlandı birdenbire yarıldı Karadeniz.
Kükremiş bir Arslan’ın etrafında arslanlar
Toplanarak açtılar yurdumda nurlu bir iz.

O kararan denizler köpürdü oldu berrak,
19 Mayıs günü kalktı duman dağlardan.
O sararan sahiller yeşerdi oldu parlak,
Şakıdılar Bülbüller, Baykuş kaçtı bağlardan.

19 Mayıs günü düştü planlar suya,
Her tarafta yükseldi Türk Ordusunun ünü,
Düştü düşmanlarımız kazdıkları kuyuya,
Unutulmaz bir gündür, 19 Mayıs günü.

BANA

Gurbetin uzağı yakını olmaz
Yar olmazsa her yer gurbettir bana.
Yar yanında açan çiçekler solmaz
Yarsız gün geçirmek cinnettir bana.

Gurbet ilde hasta olmak zor olur
Geniş oda bile gayet dar olur
Hastanın derdine derman yar olur
Yat yanımda olsun nimettir bana.

Sağa dön, sola dön, duvarlara bak
Hava kararıyor, kalk lambayı yak
Canım çay istiyor bir iki bardak
Takat yok, kaynatmak zulmettir bana.

Ey Rahmi! sabreyle bu günler geçer
Kavuşursun yare gelmezse ecel
Bir yavruyu mesut etmekse emel
Deme bu çektiğim zahmettir bana.

EY YÜCE TANRI !

Her şeye kadirsin, sonsuz kudretin
Anlamak ne mümkün, çoktur hikmetin
Bu yıl ilkbaharın oldu pek çetin
Bunaldı kulların ey yüce Tanrı!

Dışarda çocuklar oyun arzular
İçerde meleşir küçük kuzular
Kovanlarda kaldı çıkmaz arılar
Bunaldı kulların ey yüce Tanrı!

Karlarla örtüldü tepeler, dağlar
Gezilemez oldu bahçeler, bağlar
Bahar, bahar diyor hastalar, sağlar
Bunaldı kulların ey yüce Tanrı!

Meyveler tomurcuk açamaz oldu
Çiçekler kokusun saçamaz oldu
Kelebekler, kuşlar uçamaz oldu
Bunaldı kulların ey yüce Tanrı!

Günlerdir soğuklar kasti kavurdu
Karlı fırtınalar esti, savurdu
Hayvanat perişan, şaşırđı, durdu
Bunaldı kulların ey yüce Tanrı!

Baharın ortası bu nasıl iştir?
Sanki kış mevsimi geri gelmiştir
Rahmi yalvarıyor lütfun eriştir
Bunaldı kulların ey yüce Tanrı!

DERLER

Bu dünyaya yalan derler
Yalan değil, tam hakikat.
Var mı söyle kalan derler
Bu söz olmaz tam nasihat.

Yalan olsa çalışmazdık
Hayatına alışmazdık
Bilenlere danışmazdık
Kazanmazdık bunca nimet.

Bu dünyadır bir tarlamız
Çalışmaktır parolamız.
Çalışmayan var olamaz
Anlayamaz nedir hikmet.

Eğer dünya olmasaydı
İnsanlarla dolmasaydı
İnsan Hak'kı bulmasaydı
Tanrı verir miydi cennet.

Çalış dünya, ahrete
Çok önem ver afiyete
Güvenle bak akıbete
Rahmi iste, haktan sıhhat.

ANNECİĞİM

Dokuz ay yollarımı gözledin anneciğim,
Günlerim yaklaştıkça özledin anneciğim.

Bin bir zahmet çekerek kavuştun bana annem,
Dünyalar senin oldu, can kattın cana annem

Diktin yeni bir fidan o gün hayat bağına,
Aldın beni severek, her zaman kucağına.

Ben tomurcuk bir güldüm, solmaktan sen korudun,
Gece gündüz demedin, benim için yoruldu.

Tatlı uykudan kalkıp verdin bana memeler,
Neşe verirdi sana yarım imeklemeler.

Günler geçti büyüdüm, day day dedin day durdum,
Hırçınlaştım, durmadan sana neler buyurdum.

Ağlama yavrum dedin, emrimi tuttun anne,
Ninniler söyleyerek beni uyuttun anne.

Katlandın benim için çeşitli zahmetlere,
O kadar üzdüm seni of demedin bir kere.

Beni yudun, arıttın güzel çiçekler gibi,
Temizledin, süsledin uç uç böcekler gibi.

Uzun yıllar besleyip, büyüttün cici annem,
Unutmam o günleri başımın tacı annem.

HAKİKİ DOST

Çok dostum var diye sakın aldanma
Her dostu hakiki dost olur sanma.
Hiçbir mürainin⁵⁶ sözüne kanma
Dost olanlar kara günde bilinir.

Gelene gidene açıksa kapın
Elinde var ise çoktur ahbabın
Elinde yok ise bilinmez yadın
Gönül defterinden ismin silinir.

Çok idi bir zaman dostum, yaranım
Sayısızdı hatırımı soranım
Her nasılsa istop etti trenim
Kömür yok kampana boşa çalınır.

Rahmi gel vazgeçme eski halinden
Şaşırıp da çıkma mertlik yolundan
Düşerken bak tutan oldu kolundan
Hamıyyet ehlinden⁵⁷ himmet⁵⁸ alınır.

56 Mürai: İkiyüzlü olan.

57 Hamıyyet ehli: Yurdunu, ulusunu ve ailesini koruma çabasında olan kişi

58 Himmet: Yardım, kayırma.

KÖPEK

Bizim köpek usludur azarlasam darılmaz,
O hiç tembel değildir, gezer, koşar yorulmaz.
Komşunun bahçesinde, komşunun çocuğuna,
Saldırrsa, havlasa da bacağına sarılmaz.

Köpek bence değerli, incinse de komşular
Ne ondan vazgeçerim, ne de takarım yular.
Kirlendir bahçeleri ne yapayım hayvan bu,
Caddeden geçenleri arasına kovalar.

Köpek de bir canlıdır, onda da var hürriyet,
Yapar hayvanlığın, elbet yok fena niyet.
Gücenmesin komşular böyle küçük işlere,
Komşu hatırı için çekilmez mi eziyet.

ÇÖPÇÜ

Yağmur yağar, kar yağar
Çöpçü durmaz, çalışır.
Güneş doğar, ay doğar
Çöpçü durmaz, çalışır.

Seher vakti uyanır
Süpürgeye dayanır
Toz dumana boyanır
Çöpçü durmaz, çalışır.

Ne soğuk der, ne sıcak
Ne köşe der, ne bucak
Şehir temiz olacak
Çöpçü durmaz, çalışır.

Ne geçiyor eline?
Diye sordum birine
Şükür geldi diline
Çöpçü durmaz, çalışır.

Her ay aldığı para
Üç yüz elli beş lira
Belki evi de kira
Çöpçü durmaz, çalışır.

O bakmaz zenginlere
Bakar hep enginlere
Razı olur kadere
Çöpçü durmaz, çalışır.

Rahmi, sen de şükreyle
Söyle dertleri söyle
Yıllar geçer hep böyle
Çöpçü durmaz, çalışır.

BEKÇİ

Gece sabaha kadar
bekçi durmaz dolaşır.
Yağsa yağmur, yağsa kar
Bekçi durmaz, dolaşır.

Biz yatarken yatakta
Bekçiler hep ayakta
Caddede ve sokakta
Bekçi durmaz, dolaşır.

Zemheri ayazında
Karların beyazında
Baharında, yazında
Bekçi durmaz, dolaşır.

Ne gezersin? Sorulmaz
O, üşümez, yorulmaz
Sarhoş sövse darılmaz
Bekçi durmaz, dolaşır.

Etrafını sis bürür
Düdüğünü öttürür
Yavaş yürür, sert yürür
Bekçi durmaz, dolaşır.

Tehlike duysa coşar
Şahlanır hızlı koşar
Engel görse de aşar
Bekçi durmaz, dolaşır.

Rahmi de bir söz ekler
“Bekçi şehiri bekler”
Saldırda köpekler
Bekçi durmaz, dolaşır.

1970-71 Eğitim-öğretim yılının açılışında yazdığı Yeni Gün Gazetesinde “Okullar Açılırken” başlığı altındaki yazısını da şu şiiriyle tamamlar.

ÖĞRETMEN

Öğretmen dupduru bir su gibi ak
Cehalet kirini tertemiz eyle;
İçin dışın olsun daima berrak
Her zaman, her yerde doğruyu söyle.

Körpe dimağlara nur veren sensin.
Olmasın içinde kin ve adavet.⁵⁹
Öyle temiz ol ki cihan imrensin
Kökleşsin kalbinde mutlak adalet.

Bu şiirinde de öğretmenin, aydınlatıcı, doğru sözlü, kin ve düşmanlıktan uzak adil ve eşit davranıcı olmasını vurguluyor.

BAYBURT'A GİDERKEN

Recep Rahmi Tankaya, 1922 yılında Cumhuriyetin kuruluşundan (29 Ekim 1923) bir yıl önce, Aralık 1922 yılında Çorum Seydim Köyü ilkokulunda başladığı öğretmenliğini 34 yıl sürdürdükten sonra 1956 yılının ocak ayında emekli olur. Hizmet süresi 34 yıldır.

1916 yılında memleketi Bayburt'u Rusların işgaliyle, Birçok hemşerisi gibi Rus zulmünden kaçarak Çorum'a sığınan ve yerleşen Recep Rahmi, aradan geçen 40 yıllık süreç içinde ata yurdu Bayburt'a hiç gidememiştir. Emekli olunca bu fırsatı yakalar. Ve 1956 yılının Mayıs ayında Bayburt yoluna düşer.

Aşağıdaki şiirinde bin bir özlemle Bayburt'a gidişini anlatır.

59 Adavet: Düşmanlık

BAYBURT'A GİDERKEN

-1-

Ayrılmıştım uzun yıllar doğup büyüdüğüm yerden
İstiyordum gidip görmek, sevda gitmiyordu serden.

Tam on sekiz Mayıs dokuz yüz elli altıda
Bugün ancak nasip etti ancak Bar-i Hüda.⁶⁰

Uçuyordu bizim oto, sakın yağmur yağa yağa
Yeşilvadi, Yeşilova sarıyordu Yeşildağ'a.

Merzifon ve Havza, Kavak geçip geldim sana bugün
Ey! tarihi şanlı Samsun sende bayram, sende düğün.

Sabah oldu, güneş doğdu güzel yurdun yer yerinde
Düğün, bayram yapılıyor hem şehrinde, köylerinde.

Otuz yedi sene önce bugün geldi büyük Kemal
Ulu tanrı göstermesin bu millete asla zeval.

Bugün yine o gün gibi büyük Ata geliyor bak
Karadeniz sevincinden sakın sakın gülüyor bak.

Top sesleri kutlamakta o muazzam tek zaferi
Süslenmişler bak motorlar koşuyorlar hep ileri.

Şaha kalkan şu yağız at kurtuluşun bir timsali
Üstündeki kahramanın dünya da yok bir emsali.

Biz de süslü bir motorla dümen kırdık enginlere
Dağ başından duman kalkmış, berrak akar gümüşdere.

60 Bar-i Hüda: Yüce Tanrı.

Yirmi Mayıs sabahında bir taksiye yerleşerek
Düştük Rize yollarına yeşil ovalar geçerek

Uçsuz, bucaksız, yemyeşil Çarşamba, Terme ovası
Ne yazık ki sağlam değil bunların suyu havası.

Tek tük köşkler görünüyor bu koskoca düz ovada
Kulübeler, kamış evler, sanki hayat mağarada.

Bazen ova, bazen dere, bazen dağa çıkıyoruz.
Kıvrım kıvrım virajlardan yılan gibi akıyoruz.

Neşe dolu idi gönlüm, bıkmıyordum hiç bu yoldan
Burcu burcu hoş kokular geliyordu sağdan, soldan.

Solda deniz yeşil sahil, sağda yeşil, dik yamaçlar.
Fındıklıklar, fundalıklar uzun uzun sık ağaçlar.

Geçip gittik Çarşamba'dan, Terme'den, güzel Ünye'den
Fatsa'da bir miktar kaldık, geçemedik eğlenmeden.

Mola vermek mecburiydi, çünkü sağlam değil lastik.
Benim için mola iyi, fakat şoför bıkmış artık.

Geçtik Perşembe, Ordu'yu, Bulancak ve Giresun'u
İstiyordum hiç gelmesin bu çok güzel yolun sonu.

Keşap ile Tirebolu, Görele'den geçiyoruz.
Vakfikebir, Akçaabat, Trabzon'a uçuyoruz.

Vakfikebir, Trabzon'un arasında hoş manzara
Yolun iki kenarında zeytinlikler sıra sıra.

Araklı'da Sürmene'nin arasından baktım sağa
Gözüm kaydı uzaklardan bize bakan birkaç dağa.

Polar, Madur ve Seleho bu üç dağın isimleri
Beyaz yorgan bürünmüştü belden başa cisimleri

Solumuzda koca derya bazen uslu, bazen çağlar
Sağımızda kimi yeşil, kimi karlı yüce dağlar.

Devam ettik yolumuza hep oh dedim demedim of
Gördüm güzel bir yer daha şoför dedi: “ burası Of.”

Geçtik Of'u, girdik artık yeşil Rize toprağına
Göründü çay bahçeleri bak soluna, bak sağına.

Portakal ve mandalina, çeşit çeşit meyvaları
Bu bölgenin her mevsimi andırır hep ilkbaharı.

Çorum'dan buraya kadar görüp geçtik neler neler
Tarifi güç, tasviri güç hayat denen bu cilveler.

Sırtında bir beşik ile kimi tarla çapasından
Dönüyordu eşi ile kimi taksi sefasından.

Şirin köyler, nahiyeler, kasaba ve vilayetler
Hepsi sanırsın bir cennet, fidanlıklar ve mektepler

Hastaneler, geniş yollar, köprüler ve fabrikalar
Kaçmıyordu gözlerinden bu muhteşem harikalar.

Cumhuriyet eseridir bu varlıklar baştan başa
Yaşa büyük Türk milleti, Cumhuriyet ile yaşa!

Yolum uzun olduğundan iki kısım oldu mektup
Birinciye buracıkta son verelim olsun mergup.⁶¹

İkinciye şen Bayburt'tan yazacağım inşaallah
Şükür böyle bir seyahat nasip etti bize Allah.

-2-

Bu mektubu iki kısma önce taksim eylemişim
Birinciye şen Rize'den yazıp takdim eylemişim.

Yeter dedim Rize'deki bu on günlük istirahat
Yine uzun ve tabii bir bulvarda var seyahat.

Şimdi artık sağda deniz,solda yeşil karlı cibal⁶²
Akıl ermez hikmetine, hoş yaratmış bak zülcelal.⁶³

Yine şirin manzaralar, doya doya seyreyledim
Güzel vabis oto ile Trabzon'a tekrar geldim.

Gezdim güzel Trabzon'u bırakmadım çarşı, liman
Bindik şoför mahalline, çıktı yola kocaman Man.

Terkeyledik sahilleri aşacağız yüce dağlar
Düştük yeşil bir vadiye ırmak gibi suyu çağlar.

Geçtik Maçka kazasını, sardık koca Zigana'ya.
İnleyerek tırmanıyor sanki bizim Man semaya.

Sivri, yeşil karlı dağlar, derin ve sarp uçurumlar
Ser vermişler semalara koca gürgenler ve çamlar.

61 Mergup: Sevilip aranan, istenilen, beğenilen.

62 Cibal: Dağ.

63 Zülcelal: Büyüklük ve ululuk sahibi”

Tasvir etmek bence pek güç menazir-i⁶⁴ Zıgana'yı
Gören anlar tamamıyla burda kudreti Mevlayı.

Yaylaları tepesinden seyreyledik iniyoruz
İnişte de yokuş gibi virajları dönüyoruz.

Geldik Torol kazasına, kurtulmadık yine dağdan
Yüksek ve sarp, boz kayalar bakıyordu soldan sağdan.

Harşıt çayı vadisinden ilerliyordu yolumuz
Yeşillikti, kayalığı hem sağımız, hem solumuz.

Bahçelerle süslü fakat dar ve küçük yere geldim
Gümüşhane olduğunu resmi binalardan bildim.

Tesadüfen geçti ele bir vasıta ki konforlu
Şöfor, patron birbirinden daha iyi daha zorlu.

Fıkra, şiir, hikayeler söylüyoruz sıra ile
Aştık hemen vavuk dağı, uçuyoruz güle güle.

Şimdi artık yeşillikler ibaretti tarlalardan
Geçiyoruz ovalardan, geçiyoruz bozkırlardan.

Tam kırk sene hasretini çektiğim o güzel köye
Yanaşınca birden bire ruhum gark oldu neşeye.

Bu mektuba sığmaz köyüm onu ayrı yazmak gerek
Gezdim tamam her yerini sevinerek sevilerek.

Bayburt'u da ziyaretim elbet icap ediyordu
Çıktım yola Balahor'dan görmek için şen Bayburt'u

64 Menazır: Manzara,

Görüyorum çıplak dağlar, yeşil ova ve bozkırlar
Kakart, Kemer, Soğanlı'nın tepeleri büsbütün kar.

Varzahan'a⁶⁵ gelir gelmez hatırladım meşum dünü
Milletime göstermesin Hak bir daha öyle günü.

İşte geldik makineden indim Çoruh kenarında
Şen şarkılar duyuluyor köpük köpük sularında.

Tam kırk sene önce Çoruh yine böyle çağlıyordu
Fakat şarkı söylemiyor, hazin hazin ağlıyordu.

Biz balkonda çay içerken yüksek sesle o çağlıyor
Şükür artık kara değil, allar, yeşiller bağıyor.

Bin bir hamd'ü sena⁶⁶ olsun, bence hasıl oldu matlup⁶⁷
Cumhuriyet Çayevi'nin balkonunda bitti mektup.

6 Haziran 1956

BAYRAM HEDİYESİ

Bu kitap üzerine çalışmamı sonlandırmak üzereyken araştırmacı yazar arkadaşım Abdulkadir Ozulu, Recep Rahmi Tankaya Hoca'nın iki şiirini ulaştırdı bana. Bu, 1975 yılında Çorum İstikamet Basımevi'nde tek yaprak olarak bastırıp halka dağıttığı iki şiirden oluşan "Bayram Hediyesi"ydi. Şiirleri "Türkçe Abdest Duası" ile "Türkçe Sofra Duası" adlarını taşıyordu. Şiirlerin sonunda da:

"Bayramınız kutlu, Günleriniz mutlu olsun" diyordu.

Şimdi şiirleri aktarıyorum.

65 Varzahan: eski devirlerde bir Ermeni köyü idi. Birinci Cihan Harbi'nde Arşak adında bir ermeni okul namı altında yaptırdığı bir kışla.

66 Hamdü sena: Allah'a övgü ve yüceltme, teşekkür etme anlamında söylenen.

67 Matlup: Alacak. İstenilen, aranılan.

TÜRKÇE ABDEST DUASI

Bismillahirrahmanirrahim

Allah'ım isminle başlarım işe
Kalbimde bırakma zerre endişe.

Elimle yaptırma hiç fena işi
Dürüst yaptır her tür alışverişi.

Ağzımdan çıkmasın asla fena söz
Bir olsun her zaman sözümüzle öz.

Yüzümü nurunla ak eyle Rabbim
Kalbimi lütfunla pak eyle Rabbim.

Gözlerimi koru her fenalıktan
Aman kalbim gafil olmasın haktan.

Hesap defterimi sağ yandan gönder
Rabbim günahımı sevaba dönder.

Başıma ihsan et cennet tacımı
Her beladan koru ver ilacımı.

Kulağıma dinlet hep güzel sözler
Hep saflarla dolsun gece gündüzler.

Boynuma cehennem zinciri takma
Beni cennetinden mahrum bırakma.

Ayağım sapmasın hiç doğru yoldan
Koru beni rabbim sağdan ve soldan.

Aldığım abdesti lütfen kabul et
Mümin kullarını birer has kul et.

Resulüne olsun - selam
Al-ü ahabına hasılı kelam.

TÜRKÇE SOFRA DUASI

Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdülillah, Elhamdülillah
Verdiğin nimete şükrolsun Allah.

Rızkımızı helal eyle ya Rabbim
Suyumuzu zülal eyle ya Rabbim.

Açlık ve susuzluk gösterme bize
Sihhat ve afiyet ver cümlemize.

Namertler muhtaç eyleme bizi
Bağışla Allah'ım suçlarımızı.

Ahirete bizi yoksul gönderme
Dualarımızı geri dönderme.

Resulüne sonsuz salat-ü selam
Al-ü ashabına hasılı kelim.

DOSTLAR ONU UNUTMADI

O'nu, ölümüne değin birçok olumlu ve yararlı etkinliklerin içinde görürüz. Çevresinde sevilen, aranan, sorulan; kendisine akıl danışılan aydın bir kişiliktir. Özel günlerde, ulusal ve dinsel bayramlarda, açılışlarda, törenlerde kendisine konuşma, halkı aydınlattıp bilgilendirme görevi verilen bir büyük değerdir.

O, aynı zamanda çok hayırsever, yardımsever bir insandı. Kızılay ve Türk Hava Kurumu bünyesindeki olumlu ve başarılı çalışmaları unutulacak gibi değildir. Bahçelievler Camiinin yapılışındaki çalışmaları tanıklarınca hayırla anılmaktadır.

1974 yılında hacca gittiğini, hacı olduğunu biliyoruz. O ölümüne değin hak bildiği yoldan ayrılmamış, kişiliğinden, düşüncelerinden, doğrularından ödün vermemiştir. Kitaplaştırdığı okurlara sunduğu şiirleriyle, yazılarıyla, Cuma hutbeleriyle insanları dostluk, kardeşlik, iyilik, doğruluk, birlik ve beraberlikte buluşturmuştur.

Ondaki insan, doğa, ülke ve Allah sevgisi tanımsız boyutlardaydı. O, çalışmayı, çevresine yararlı olmayı zevkli, huzur ve mutluluk verici bir görev olarak bilirdi. Bilgilendirici ve aydınlatici birikimlerini gazetelerde okurlarıyla paylaştı. Ölümünden iki yıl önce, 1979 yılında yazdığı bir şiiri sanki bir veda niteliğindedir. Ömür yolunun sonuna yaklaştığını bilir. Bir şiirinde şöyle der:

DOSTLAR BENİ UNUTMASIN

Bir gün ben de gideceğim
Dostlar beni unutmasın
Dünyayı terk edeceğim
Dostlar beni unutmasın.

Uzun yıllar gezdim, tozдум
Bazen yaptım, bazen bozдум
Çok konuştum ve çok yazдум
Dostlar beni unutmasın.

Önceleri çektim cefa
Hep aradım derde şifa
Şimdi sürmekteyim sefa
Dostlar beni unutmasın

Her yerin bir havası var
Her derdin bir devası var
Çalışmanın sefası var
Dostlar beni unutmasın.

Günler gelir durmaz geçer
İnsanoğlu konar, göçer
Ne ekerse onu biçer
Dostlar beni unutmasın.

Yaşım yaklaştı doksana
Ey Rabbim! bakma noksana
Güvenimiz ancak sana
Dostlar beni unutmasın.

Hakkın sözü başta tacım
Ona uymak tek ilacım
Fatihaya çok muhtacım
Dostlar beni unutmasın.

Rahmi der ki, fırsat varken
Tam hazırlan deme erken
Söyle, hem yap dil dönerken
Şeytan bizi avutmasın
Dostlar bizi unutmasın.

Bu şiiri, Aşık Veysel'in "Dostlar Beni Hatırlasın şiirine (türküsüne) bir gönderme gibidir.

Recep Rahmi Tankaya, dolu dolu yaşadığı ömrünü 26 Eylül 1981 tarihinde tamamlar. Öldüğünde 86 yaşındadır. Ölümü, çevresinde acılı, hüznü, yeri doldurulamaz bir boşluk bırakır. Mutlu ve huzurlu olarak Hakkın rahmetine kavuşur.

Son söz olarak şöyle sesleniyorum kendisine:

Yerinde rahat uyu, sevgili Tankaya Hoca! Yaşamın süresince yaptıkların ve başardıklarınla insanlara en güzel örnek oldun. Bu nedenle, "Anıt Adam" sıfatını fazlasıyla hak ediyorsun. Dostların, tanıdıkların, sevenlerin seni unutmadılar, unutmayacaklardır. Sen geride bıraktığın o güzel anıların ve yapıtlarınla birlikte sonsuza değin yaşayacaksın. Seni aramızdan ayrılışının 36. yılında yeniden saygı ve rahmetle anarken, seni örnek bir insan olarak gösteriyor, mekanın cennet olsun diyorum.

TANIYANLARI RECEP RAHMI İÇİN NE DEDİLER

Şimdi de Recep Rahmi Tankaya'yı tanıyanların kaleminden onunla ilgili anılara kulak verelim.

Turhan Utku, çocukluk döneminin tanıklığında, Recep Rahmi Tankaya'yı anlatırken, onun arkadaşı olan babası Seyfi Utku'yu, görev yaptıkları köyleri, insanlar arası ilişkileri, köylerden kentlere ulaşım zorluklarını; yine o zamanın Çorum'unu, kent-köy ilişkilerini, hemşehrilik bağlarıyla bağlı olduğu kişileri de nostaljik bir bağlamda dile getirmiş.

Şimdi sırasıyla Prof. Dr. Ahmet Samsunlu, Yazar Turan Utku, Araştırmacı Yazar Abdulkadir Ozulu, Emekli eğitimci Mustafa Kayı ve Emekli Din Görevlisi Fikrettin Çıplak'ın kaleminden Recep Rahmi Tankaya okuyalım.

DİDİNEREK YÜKSELEN VE HİZMET VEREN RECEP RAHMİ TANKAYA

Hayat hikayesini okuduğum Recep Rahmi Tankaya hocayı 50’li yıllarda, ortaokul ve lise öğrenciliğim sırasında Sepetçi Sokağı’ndaki evimizden okula giderken, genellikle evinin güzel bahçesinde çalışırken görürdüm. Ayrıca kendisini çarşıda esnafı ziyaretlerinde de gördüğüm olurdu. Yaşam icabı kendisi ile özel bir yakınlığım olmadı. Çorumluların saygı duyduğu Tankaya Hocanın iyi bir eğitimci olduğunu ve insanları her konuda yetiştirmek için büyük gayret gösterdiğini Albayrak İlkokulu başöğretmeni olan teyzemin eşi Osman Özkan’dan duymuştum.

Saat kulesinden liseye doğru giden bu günkü Gazi Caddesi üzerinde bulunan iki katlı evinin üst katını lise öğretmenlerimize kiraya verdiğini ve kendisinin de evin alt katında oturduğunu görmüştüm. Evini genç öğretmenlere kiraya verişinin nedeninin ekonomik bir nedenle mi yoksa o dönemde Çorum’da kiralık ev bulmakta zorluk çeken bu genç eğitimcilere destek için mi olduğunu bilemiyorum. Böyle bir sıkıntının olduğunu hep duyardım. Babamın Gaziantep’li bir arkadaşının tavsiyesiyle kendisine gelen genç bir lise İngilizce öğretmeninin barınma sorununu çözememesi nedeniyle ablamın evinde bir odada bu öğretmenin kalmasını sağladığını ve kısa bir müddet sonra aynı avluya bakan boşalan kiralık küçük evimizi ona kiraya verdiğini hatırlıyorum.

1940’larda, 50’lerde Çorum merkez nüfusu 20-30 bin dolaylarında olan küçük bir Anadolu kenti idi. Nüfusun yaklaşık yüzde 80’i köylerde oturuyordu. 1900’lü yıllarda oluşturulan Büyük Park şehrin çok uzağında idi. Bu gün varlığını çok kimsenin bilmediği Doğumevi ve Küçük Park şehrin Samsun istikametinde yer alan en dış bölgeleriydi. Delik Boğaz’ın kahvesi hemen Küçük Parkın yanında bulunuyordu. Bu bölgeden lise binasına kadar olan ve bilhassa yolun sol tarafında yer alan araziler oldukça bomboştu. İşte o dönemde eğitim ordusunun mensupları olan öğretmenlere verilen değer ve ödenen maaşlar, onların bu yol üzerinde Recep Rahmi Tankaya’nın evi gibi ahaşabın hakim olduğu karkas olarak inşa edilen güzel, bahçeli ve çiçekler ve bitkilerle donatılmış, bu gün villa olarak tanımlanabilecek evlere sahip olmalarına imkan veriyordu. Özellikle Hükümet Binasının yanında yer alan eski eser olarak çürümeye ve yıkılmaya terk edilmiş bulunan Meroğlunun villasından itibaren Çorum Lisesi’ne kadar olan kısımda ve caddeye bakan boş yerlere 1940’ların başından itibaren genelde öğretmen kesiminin sahipliğinin ağırlıkta olduğu ikişer katlı evler yapıldı.

Çorum'da, Sepetçi Sokağı gibi şehrin birçok sokaklarında yer alan evlerin büyük bir çoğunluğunun plansız ve mimari güzelliklerden mahrum bir şekilde inşa edildiği bu dönemde liseye doğru giden cadde üzerindeki bu öğretmen evlerinin güzellikleri ve bir bütün olarak yarattıkları mimari görünüm beni çok etkilemişti. 70'li yıllardan itibaren bu güzel evlerin hepsi yıkıldı ve yerine mimari bakımdan aralarında hiçbir ahenk olmayan yüksek katlı apartmanlar yapıldı. Bugün yaşlı diyeceğimiz kimselerin dışındakilerin hatırlamadığını tahmin ettiğim bu evlerin sahiplerini rahmet, takdir ve teşekkürle anarak toplumumuza tanıtılmalarının gerektiğine inanıyorum.

Mevcut Hükümet Binası'nın inşaatı nedeniyle kamulaştırılan, başöğretmenim olan Osman Özkan'ın evi, yolun öbür tarafında yer alan tarihi eser diye halen korunan ama zaman içinde çürüyen, çöken ve kendi kaderine terk edilen Bekir Meroğlu'nun evi, ilk önce Bakırcılara satılan Gazipaşa İlkokulu'ndan öğretmenim olan Ziya Bey'in evi, Tarım Kredi Kooperatifine satılan Nedime öğretmenin evi, eniştemin babası ve İnkılap İlkokulu başöğretmeni Şevket Soyocak'ın evi, Gazipaşa İlkokulunda başöğretmen olan Nazım Beyin ve eşi öğretmen Zehra hoca hanımın evi, Recep Rahmi Tankaya'nın evi, sınıf arkadaşım Tuncay Alaybeyoğlu'nun ailesinin evi ve son olarak lise binasının yanında yer alan İl Özel İdare Müdürü Mustafa Bıçakçı'nın evi bulunuyordu.

Bu gün Piri Baba Parkı'nın karşısında yer alan bu evlerin Bekir Meroğlu'na ait olanı dışındakilerin hepsi yıkılmış ve yerine yedi, sekiz katlı altında dükkanlar bulunan evler yapılmıştır.

Ara sıra Çorum'a geldiğimde Büyük Park'tan saat kulesine doğru yürürken lise binasını görünce öğrencilik yıllarımı hatırlarım. Lisenin önünden aşağıya doğru yoluma devam ettiğimde ise hemen hemen mimari açıdan hiçbir özelliği ve güzelliği olmayan bu yüksek binaların yerinde bulunan yukarıda bahsettiğim o güzel evler, çiçekler içinde bahçeler ve eğitimci insanlar ile aileleri gözümün önüne gelir. Geriye baktığımda, bu öğretmenlerin ne kadar doğa dostu olduğunu ve dikkati çeken güzellikteki evleri ve yanındaki bahçeleri ile Çorum halkına çevre konusunda örnek olmaya çalıştıklarını düşünürüm.

O yıllarda kentin ileri gelen esnafı, eşrafı, işadamları hep birbirini tanırlardı. Öğretmenlerin de toplum içinde ayrı bir saygınlığı vardı. Şehrimizde bulunan Gazipaşa, Albayrak, İstiklal, Cumhuriyet, İnkılap, Tanyeri ilkokullarının başöğretmenleri, öğretmenleri halk tarafından çok sayılır ve sevilirdi. Çarşıdan, pazardan geçerken esnaf ayağa kalkarak onları selamlardı. Bu başöğretmenler; Cumhuriyet İlkokulundan Feyziye Arna, Albayrak'tan Osman Özkan, Gazipaşa'dan

Nazım Uğur, İstiklalden Şevket Soyacak, İnkılap'tan Mahir Tümer, Tanyeri'den Mümtaz Gürkan idi. Bu isimler ve Recep Rahmi Tankaya Cumhuriyetin yetiştirdiği sevilen, sayılan ve saygıdeğer öğretmenlerin öncüleridir. Aralarında benim ve kız kardeşimin olduğu sayısız çocuğun yaşamını müzikle değiştiren Sadi Leblebicioğlu'da bunlardan birisidir.

Öğretmenlerin bu kadar saygı görmesinin nedeni Cumhuriyetimizin kuruluşu ile başlatılan eğitim hamlesinin ülkemizin çağdaşlaşmasında, yeni neslin yetiştirilmesinde önemli görevler üstlenmeleri ve halkın bu hizmeti şükranla takdir etmesidir. Ve okullaşma oranının artırılmasında genç ve idealist öğretmenlerin büyük katkısı yadsınamaz. Recep Rahmi Tankaya'da bu öğretmenlerden birisidir. Cumhuriyet kurulduğunda yüzde 6 olan okuma yazma oranı tüm yokluk ve imkansızlıklara rağmen 40'lı yıllarda yüzde 25'e çıkmıştır. Gösterilen gayretlere rağmen şehirlerde oturan vatandaşların çocuklarının yüzde 80'i okurken köylerdeki ancak yüzde 20'si okuyabilmekteydi. 1940 verilerine göre 7-16 yaş arası 3 milyon çocuğun üçte birinden azı okumaktaydı.

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte başlatılan eğitim seferberliğinin ilk önderleriydi onlar. Bu uğurda hepsi Recep Rahmi Tankaya gibi cefakârca, fedakârca hayatlarını eğitimin gelişmesine adadılar; yokluk, yoksunluk, zorluk ve sıkıntılardan yüksünmeden çalıştılar, çabaladılar. Ayrıca bu öğretmenler eğitimin yanında öğrencilerine sosyal bir kimlik ve kişilik kazandırmaya da büyük gayret gösterdiler.

Gönül ister ki, bu günün öğretmenleri de Recep Rahmi Tankaya gibi, azim ve özveriyle çalışarak tüm zamanlarını ve enerjilerini eğitime ve toplumun gelişmesine katkı sağlamak için harcasınlar.

Ve temenni edilir ki, bugünkü nesil de; geçmiş yıllarda büyüklerinin öğretmenlere gösterdiği yakın ilgi, saygı ve sevgiyi onlar da bugünün eğitimcilerine gösterebilirler.

Prof. Dr. Ahmet Samsunlu

RECEP AMCADAN BÖLÜK PÖRÇÜK

ANILAR

En son karşılaşmamız, iyi hatırlıyorum, 1968 senesinin haziran ayında idi. Evlerinden elli, yüz metre ilerde Recep amcaya rastlamıştım. Ben de Bahçelievlerden geliyordum. Bir cumartesi günüydü. Uzun zamandır da görüşmemiştik. İstanbul'a taşınmıştık ama ben o sıralar Ankara'da Karayollarında idim. Çorum'a da pek az gidip, geliyordum. Elini öptüm. Beraber yürümeye başladık. Dr. Mahmut Angın'ın uğrayacağını söyledim. "Gel beraber gidelim" dedi.

Bu, Recep amca'yı son görüşümdü. İlk görüşmem ise ellilerden öncedir 1948'de falan olmalı. O zaman daha çocuktum. Annemle Çorum'a gelmiş, birkaç gün onlarda misafir kalmıştık.

Aslında o beni bebekliğimden tanır. Bebektim, tabii o zamanları hatırlamıyorum. 1940'larda birlikte çekilmiş fotoğraflarımız vardır.

Recep amca 1933'de Mecitözü'nün İbek Köyünde öğretmendir. Hesaba göre Recep Amcanın babamla tanışmaları da o tarihlere rastlar.

Anadolu insanında hemşehrilik kültürü çok önemlidir. Başka bir yerde bir hemşehrinizle karşılaşırsanız sanki kardeşinizle karşılaşmış gibi mutlu olursunuz.

Babam Erzurumludur. Recep Amca da Bayburtlu. Bu onların yakın hemşehri sayılmasına yeter de artar bile. Sonra beraber çalışmışlar, beraber kız bakmışlar babam için, ailecek beraber oturup kalkmışlar, beraber yemiş içmişler.

İbek'te Muhacir Bekir diye birisi vardır. O, İbek'e muhacereten gelmiştir. Gelmiş, yerleşmiş, oradan evlenmiş, zamanla ev bark, çift, çubuk sahibi olmuş. Artık hali vakti yerindedir. Oğlu Ömer Koçak da öğretmendi.

Çorum'a doğudan, böyle muhacereten gelen pek çok insan vardır. 1876 Rusların Doğu Anadolu'ya girmesiyle onun gibi pek çok aile İç Anadolu'ya göç etmiştir. Muhacir Bekir oda sahibi, ikram bilir bir zattı. Recep amca da İbek'te iken hemşehrilik dolayısıyla muhtemelen onun evinde kalmıştır. Recep amcadan sonra babamı da o köye verirler. Babam, daha bekindir. Muhacir Bekir'in evinde kalır. Sonradan akraba gibi olmuşuzdur onunla.

Köyde öğretmenlik böyle bir şeydir. Köy şehir gibi değildir.

Köye ailenle gitsen, oturacak ev bulamazsın. Yalnız gitsen ancak böyle yerlerde kalabilirsin.

Babam o tarihlerde hala bekardır. Çevresinde çok öğretmen bekar kız vardır ama babamın onlarla evlenmeyi gözü yemez. Bunların çoğunu daha sonra tanıdım. Babam akıllı adammış. Akıllılık yapmış da onlardan biri ile evlenmemiş.

Eşler, dostlar babama önce bir kızı tavsiye ederler. Görüş günü ayarlanır. Bir akşam Recep Amca ile kız görmeye gidilir. Kız misafirlere kahve ikram eder. Kahve bitene kadar da tepsi elde ayakta bekler. Usul böyledir. O arada babam da gaz lambasının kör ışığında kızı süzer.

Babamla Recep amca arasında bir şifre vardır. Eğer babam kahveyi hemen tepesine dikerse kızı beğenmedim demektir. Ağır ağır içerse beğendim demektir. Buna göre Recep amca da en başta durumu anlar. Böyle epeyce köy köy dolaşmışlardır.

1938 yılında babam ve Recep amca Ortaköy Nahiyesinde yine beraberdirler. O tarihlerde babamın çektiği fotoğraflar hala durur. Bu fotoğraflar bugün için önemli hatıra sayılır.

Ortaköy o zamanlar henüz nahiyedir. 1959'da ilçe olmuştur. Eskiden ulaşım zor olduğundan asayişini sağlamak için nahiyeye teşkilatları kurulmuştur. Nahiyelerde devlet erkani olarak en büyük mülki amir nahiyeye müdürüdür. Nahiyeye müdürleri asık suratlı ve sert bakışlıdır. Öyle kimseye gülmez, kimseye yüz vermez. Sert görünmelidir ki, herkes korksun.

1950 den önce, köyde olduğumuz zamanlar Çorum'a geldiğimizde ya Recep amcalarda ya da Adile halamlarda kalırdık. Hala diyorsam babamın çok yakın dostu, arkadaşı olduğu için. Aslında bir kan bağımlı olmamasına rağmen her iki aile ile o dostluğumuz, yakın akrabalık dozunda ömür boyu devam etmiştir.

Recep amcanın öğretmenlikten önceki geçmişini pek bilmiyordum. Bana gönderilen bilgilerden öğrendim. Bu bilgilerden birkaç şey dikkatimi çekti. Birincisi kendisi ile hep barışıklı. Hep güler yüzlüydü ve herkesle de dosttu. Bu çok önemli bir özelliktir. Hep pozitif bakardı her şeye. Hep güler yüzlüysen psikolojik sorunun yok, olanı da az çok yenmişsin demektir. O da daha sağlıklı ve uzun ömürlü olmanın şartlarındandır.

Hayata sıfırdan başlamak diye bir şey vardır. Anlaşıldığı kadarıyla Recep amca hayata sıfırdan başlamıştır. Yani, kendi göbeğini hep kendisi kesmek zorunda kalmıştır. Kısa hayat hikayesini okuyunca onu görüyorsunuz. Buna rağmen hiç yılmamış, gözü hep daha ilerlerde

olmuştur. En küçük bir imkanı bile değerlendirmesini bilmiştir. Her işi severek yapmıştır. Ve bu arada kendini yetiştirmeyi de ihmal etmemiş, sonunda itibarlı bir öğretmen olmuştur.

Hiç durmadan arı gibi çalışırdı. Ona “atom karınca” dense yeridir. Binanın ön tarafındaki bahçede çok güzel çiçekler yetiştirirdi. Bunlar çok hoşuma giderdi. Arka tarafta da sebze ekerdi. Hacıbektaş elması diye en fazla bir metre büyüyen elmalar dikmişti bahçesine. Köyden gelmiş bir çocuk olarak bu çok ilgimi çekmişti. Bu fidanları nereden bulduysa bulmuş. Meraklıysan, bulursun.

İki katlı bahçeli evin üst katında kendisi oturur, alt katında ise evlendikten sonra oğlu Hüseyin otururdu. Bir nevi dubleks daire gibi içerden merdiveni vardı.

Kitabın baş kısmında da zikredilmiş, onu tanıyanların az çok bildiği, dinleyince insanı gülümseten, Recep amcanın meşhur bir kurt hikayesi vardır. Bir daha dinlemeyi fazla saymazsanız, zaten biliyorduk demezseniz bir de ben anlatayım. Anlatmasam içime dert olacak:

Sağ eli bilekten hafif çolaktı. O zamanlar binek olarak at kullanılırdı. Yamçı, kamçı, belde tabanca, altında bir at, köyden köye öyle gidilirdi. At, bugünün arabasının karşılığıdır. Sonra, tabanca olmazsa da olmazdı. Tabanca, yolculuğun güvencesiydi.

Bir kış günü Ortaköy’den gelirken Recep amcaı aç bir kurt çeviriyor. Kurt, ona gözünü kestirmiş olmalı. Recep amca kararlıdır. Postu öyle ucuza satmayacaktır. Hemen belinden tabancayı çıkarır, kurda iyice bir nişan alır. El biraz çolak olduğundan kurt yerine atını tam da kafasından vurur.

Bu olay zaman zaman sohbetlerde konuşulur, gülünürdü.

Gezici başöğretmenlik de yapmıştır. Babam da 1943 den, 1948’e kadar yapmıştır. Mecitözü’nün bütün köyleri onun sorumluluk alanıydı. Onun için “gezici başöğretmenlik” nedir çok iyi bilirim.

Diyelim ata biniyor, yamçı, kamçı, belde tabanca, kilot pantolon, ayakta çizme, evden ayrılıyorsun. Her gün bir köy olmak üzere bir hafta köy köy geziyor, sonra eve dönüyorsun. Birkaç gün evde kaldıktan sonra tekrar başka bir istikamette başka köylere gidiyorsun. Her gece bir başka köy, bir başka yatak... Dört yıldızlı otelde değil kaldığım yer, ne olduğunu hiç bilmediği bir yatak. Ev sahibi en iyisini serse de, o zamanlar böyleydi.

Bit çok yaygındır. Her köyden bir bit aldığını düşün. Sonunda iyice bitlenip eve öyle gelirdin. Babam döndüğünde annem babamı eve sokmadan dışarıda soyar, bütün çamaşırlarını kaynayan çamaşır kazanına atardı.

Gezici başöğretmenlik dediğin işte böyle bir şey... Köy köy bitli yataklarda hiç şikayet etmeden yatmak, köy köy gezip, okulları teftiş etmek demektir.

Bu anı vesilesiyle bunları şunun için yazdım: İstedim ki o zamanki durumu bugünün öğretmenleri de bilsin.

Recep amca son derece sosyaldi. Bir öğretmen geliyor, camide vaaz veriyor. Kolay rastlanan bir olay değil.

O dönemin memurları, özellikle öğretmenleri, Cumhuriyetin bir getirisi olarak dine oldukça mesafeli dururlardı. Buna rağmen Recep amca, zamanın şartları göz önünde tutulduğunda, kendini dini konularda da oldukça iyi yetiştirmişti. Benim liseli yıllarımdan hatırladığım, Recep Amca ramazanlarda bizim Bahçelievler camisinde teravihten önce vaaz ederdi. Elinde küçük vaaz defteri ile Bahçelievler Camisi gibi bir yerde vaaz verecek kadar dini bilgisi, kendisine güveni, böyle de bir medeni cesareti vardı. Babamla olan çok yakın hukuklarından dolayı, babam:

“Şu Recep’in defterini çalacağım. Milleti ondan kurtaracağım” diye takılırdı. O da vaaz defterini sıkı, sıkı saklardı.

İlk hanımı ölmüş, bir yaşında Hüseyin’le kalmıştı. Zor bir durumdu. Yeniden evlendi. Yeni hanımı Adeviye teyze çok iyi bir kadındı. Kocasına hiçbir zaman, “-Gözün kör olsun herif”, dememiştir. O da Recep amca gibi hep güler yüzlüydü. Ondan çocuğu olmamıştır. Dolayısıyla öksüz Hüseyin’i daha iyi sahiplenmiştir. Hüseyin ağabey babasına hiç benzemezdi.

Bu vesileyle onu hatırlatanlara teşekkür ediyor, üçüne de Allah’tan rahmet diliyor, mekanları cennet olsun diyorum..

Turhan UTKU- Yazar

O, ŞİİR YAZMANIN VE OKUMANIN USTASIYDI

Rahmetli Recep Rahmi Tankaya Öğretmenimiz (1895-1981), Bayburt'un Balahor köyünde doğmuş. Rusların Bayburt'u işgali sonucu Çorum'a gelen muhacirlerden olup; Cumhuriyetin ilk öğretmenlerindendi. Memleketinde medrese tahsili görmüş olduğundan, Çorum'da aşar kâtipliği ve öğretmen vekilliği yapmış. Daha sonra Kastamonu Öğretmen Okulunda kurs görerek öğretmenlik diploması almış. Ardından öğretmenlik, köy okulları gezici başöğretmenliği görevinde bulunmuş. Son olarak Çorum İnkılap İlkokulu öğretmeni iken emekli olmuştur. Geçmişte medrese eğitimiyle dini bilgiler edindiğinden Diyanet İşleri Başkanlığından aldığı "fahri vaizlik" belgesiyle de camilerde dini ve ahlaki vaazlar vererek halkı aydınlatmıştır. Ayrıca Cezaevinde de dini ve ahlaki konularda eğitim vermiştir. Çok faal, birikimli bir kişi olarak Kızılay Kurumu, Türk Hava Kurumu üyelikleri ve yöneticiliklerinde bulunmuştur.

Yayınlanmış 6 tane kitabının yanı sıra Çorum yerel basınında da pek çok gezi yazıları, şiirleri ve makalesi yayınlanmıştır. Aynı zaman da çok hayırsever bir kişiydi. Yaşlanınca Noter'e verdiği vasiyetnamesinde evi dahil neyi varsa Kızılay'a bağışlamıştır.

Kulaklarındaki rahatsızlığı nedeniyle iki kulağına da pamuk tıkadığı için halk arasında adı "Pamukulak Hoca"ya çıkmıştır.

Çocukluk yıllarında Hoca'yı ilk kez şimdiki Anitta'nın güneyine düşen kesimdeki Şehitler Abidesi'nde yapılan 15 Mayıs "Hava Şehitleri Günü"nde okulca katıldığımız bir anma töreninde görmüş tanıdım. Birinci Dünya Savaşı'nda ilk hava şehitlerimiz olan Fethi, Nuri ve Sadık beyleri anlatmış ve şehitlerimiz için yazdığı bir şiirini okumuştur. Aradan neredeyse 65 yıl geçmesine karşın o şehitler şiirinin akisleri hala kulaklarımdadır. Çok güzel konuştuğu gibi çok da etkileyici şiir okurdu. Tüm öğrencilik yıllarımda ona özenerek ben de onun gibi güzel şiir okumaya çalışmışımdır.

Çarşıda tuzcu dükkanımız vardı. Öğrenciliğimde hafta sonlarında ve tatillerde babama yardımcı olmak için dükkanımıza giderdim. Zaman zaman onu sırtında paltosu başında fotr şapkasıyla bizim dükkanın önünde geçerken de görürdüm. Emekli olduktan sonra yazdığı bir şiiri ya da bir kitapçığı matbaada bastırır halka parasız dağıtırdı. İnsan ve yurt sevgisiyle dolu güler yüzlü, herkes tarafından sevilip sayılan birisiydi. Onu erkek elbisesi giyip çarşıda gezen bir melek gibi hayal ederdim hep.

Onunla ilgili bir başka anım da şöyle:

Rahmetli, Yalçın Sineması salonunda yapılan bir Çorum Gecesi programında sahneye davet edildi. Hatıralarından bahsetmesi istendi. “Nerden nereye” diye başladığı konuşmasında vekil öğretmen olarak Seydim köyüne gittiğinde nasıl bir okul ile karşılaştığını şöyle anlatmıştı.

“Yıl 1922. Kurtuluş savaşı yılları. Seydim’e yürüyerek gittim. O yıllarda araç nerde? Köyün muhtarına öğretmen olarak geldiğimi söyledim. Bana okulu gösterin, dedim. Gösterdiler. Çatısı yok, kapısı sökülük. İçeri girdim, taban-zemin- toprak, başımı kaldırıp tavana baktım, tavan mertek.⁶⁸

Hatırasına anlatmaya devam ederek Kastamonu’ya öğretmenlik diploması almaya nasıl gittiğine getirdi sözü. Salur Köyü önünden geçen Kızılırmak’a ulaştığını ve köprü olmadığı için ırmağı salla geçtiklerini ve sala atıyla binen bir adamın atının üstünden inmediğini, niçin inmediğini sorduklarında da “benim acele işim var!” cevabını verdiğini anlatmıştı.

Recep Rahmi Tankaya hocamızı rahmet ve saygıyla anarken, mekanı cennet olsun diyor; manevi şahsiyetini bende olan bir şiiriyle selamlıyorum.

Abdulkadir OZULU
Eğitimci-Araştırmacı Yazar

68 Mertek: yuvarlak ağaçlar yan yana dizilir ve üzerine hasır serilir, toprakla örtülür.

HİCAZ YOLLARI

Hicaz yollarında kum deryaları,
Kavrulmuş topraklar ve yanmış
Uçsuz ve bucaksız çöl sahraları
Görebilen gözden akıtır yaşlar.

Harem-i Şerifin her minaresi,
Göklere uzanmış nurlar saçıyor;
Lebbeyk Allahümme lebbeyk na'resi
Dalga dalga akıp gönül açıyor.

Kefene bürünüp fakir, zenginler
Vakfaya dururlar hep Arafat'ta;
Ağlar boynu bükük nice yüz binler,
Sanki toplanmışlar hep Arasat'ta.

Müzdelife olur dönüşte durak,
Toplanıp yıkanır ufacık taşlar;
Ne gam ne keder var gönüler berrak,
Ne tartışma olur ne de savaşlar.

Ne muazzam tablo Mina yolları,
Akıyor, akıyor insandan seller;
Akıyor sanırsın ırmak kolları,
Allah Allah diyor aşk ile diller.

Şeytanlar taşlanır, kesilir kurban,
Bin bir ayak evet, bin bir üstünde;
Nerde olduğunu bilmeli insan,
Uyanık olmalı her kutsal günde.

Çekilen zahmetler hep rahmet olur,
Bu kutsal yerlere asla doyulmaz;
Arayan her yerde her şeyi bulur,
Hikmet-i Mevla'dan sual olunmaz.

Az gelir bir değil bin kere görmek,
Fakat yapılacak çok işler vardır;
İhlas ile olur murada ermek,
Bunları bildiren Perverdigar'dır.⁶⁹

İsrafa yaklaşma, yaptığını bil,
Niçin geldiğini düşün Müslüman;
Her yerde gönül yap, gözyaşını sil,
Dediden kodudan uzaklaş aman.

Ravza-ı Muhammed Kubbe-i Hadra⁷⁰
Medine'yi etmiş gayet münevver;
Gönülleri açan Makam-ı Kübra,
Cümle müminlere olsun müyesser.

Ömründe bir kere ihlas ile tam,
Bu kutsal davete eyle icabet;
Ey Rahmi dürüst ol! Hasılı kelam,
Yine Allah'ımız etsin inayet.
Acizane hediyemi takdim ve Mübarek bayramınızı tebrik
ederim. Cidde-30 Ocak 1974

69 Perverdigar: Bütün mahlukatı besleyen, yetiştiren ve yaşatan Allah.

70 Ravza-ı Muhammed Kubbe-i Hadra: Peygamberimizin yeşil kubbeli mezarı.

YAŞAMAYI ÇOK SEVERDİ

Recep Rahmi Tankaya (1895-1981) Bayburt Balahor'dan (Akşar) dayısı olan dedemle birlikte Rusların zulmünden kaçarak 1916 yılında Çorum'a gelmişlerdir. Kendisi babamın halasının oğluydu. Biz ona "amca" derdik Onun aile lakabı Çiloğullarıdır.

Kendisi Rüştüye mezunu, medrese eğitimi almış, okumaya da çok meraklıydı.

Çorum'da bir ara ova köylerde "Aşar Vergisi" gözetmenliği de yapmıştı. Görevini dürüstçe yapmış, vergi kaçıranlara göz yummamış, böylelerini mahkemeye bile vermiştir. Doğaldır ki bu tür kişilerin şimşeklerini de üzerine çekmiştir.

İlk öğretmenliğine Seydim köyünde başlamış. Daha sonra Ovasaray köyüne atanmıştır. Köyde 1928 yılına kadar eski yazı ile; 1928 yılındaki harf devriminden sonra da yeni yazı ile eğitim öğretim yapmıştır. Köyde çatısı tuğlalı, tabanı 5 cm. kalınlıkta tuğla kaplamalı yapıyı da ilk kez Recep Rahmi yapmıştır.

Milli Eğitim, öğretmenlikteki başarısı nedeniyle onu, yeni Türk harflerinin kısa sürede öğretilmesi, bu öğretimin yaygınlaştırılması konusunda gezici başöğretmen olarak görevlendirmiştir. Bu gezilerinden birinde, bir kış günü, Ortaköy ilçesinden atla Çorum'a dönerken, Şeyhmustafa köyünün altında bir kurt önünü keser. Tabancasıyla kurdu vurayım derken yanlışlıkla atını başından vurup öldürür. Ölen atını kurda bırakarak Ovasaray köyüne ulaşır yürüyerek. Bu kazayı da; Allah'ın, kurdun nasibini ayağına getirdiği biçimde yorumlar.

Gezici başöğretmen olduğu yıllarda ova köy okullarında gezerken ekseriya akşamları Ovasaray köyündeki evimize uğrardı. Yemekten sonra namaza başlar gündüz görev nedeniyle kılamadığı vakit namazlarını kaza etmek için kılar da kılardı.

Atatürk devrimlerine bağlı, dinden de asla taviz vermeyen demokrat düşünceli birisiydi. Fahri vaizlik yapacak kadar bilgi ve hitabet sahibiydi. Din de hurafe (boş inanç) ve zındıklığa⁷¹ asla müsamahası yoktu. İçki ve sigara içmezdi. Her cenazede, katılanlara birkaç cümle ile mutlaka nasihatte bulunurdu.

Cenazede ve sair zamanlarda okunan Kur'an için para alınmasına şiddetle karşıydı. "Allah'ın kelamı kazanç kapısı değildir" derdi.

71 zındıklık: Allah'a ve ahrete inanmamak.

Recep Rahmi Tankaya amcamın bir tek oğlu vardı. Hüseyin Tankaya. Sanat Okulu elektrik bölümü mezunu teknikerdi. Bir ara Genel Sigorta Acenteliği almıştı. Acenteliği alırken de arkadaşı olan Sıtkı Sırrı Terlemez'in evini teminat olarak göstermiş. İşleri ters gitmiş, iflas etmiş; oldukça da borçlanmıştı. Recep Rahmi amcam Sırrı Terlemez'in ipotek nedeniyle evinin satılacağını öğrenince hemen devreye girip, itiraz ederek, buna izin vermez. Der ki: Borçlunun kefilinin değil, gerekirse borçlunun babasının, yani kendisinin evinin satılması gerektiğini bildirip, kendi evini ortaya koydu. İlk peşinatları babamdan borç alarak taksitde bağladı. Evinin iki katını boşaltarak oğlu Hüseyin'i Dodurga Kömür Ocağında elektrikçi olarak çalışmaya mecbur etti. Kendisi de Dodurga'ya onun yanına lojmana taşındı. Evinden gelen kira gelirleriyle dört yılda oğlunun borcunu ödeyip onu sıkıntıdan kurtardı.

Recep Rahmi Tanka'ya amcamın hanımı Adeviye yengemiz öldüğünde onu Çiftlik Mezarlığı'na defnettik. Eve döndüğümüzde amcamın ilk sözü:

“Eee, Mustafa, bu eve bir gelin lazım” oldu.

Biz de ilk günden itibaren amcama uygun bir gelin adayını aramaya başladık. Sonun da bulduk. Söz kestik. Ardından da nikah işlemlerini başlattık. Ama amcam çok aceleci... Bu iş bir an önce olsun, bitsin istiyor. Nikah memuru Uzun Mehmet'e:

“Ula Uzun, çabuk kıy şu nikahımı diye çıkışıyordu.

O yengeyle “üçüncü bahar”ını yaşadı. Çok memnundu Firdevs yengemizden. Bana:

“Her sabah namazından sonra okuduğum “Yasin”i önce Firdevs’imi bana bırakan Alacalı rahmetli kocasına, sonra da beni Firdevs’e bırakan rahmetli Adeviye’ye bağlıyorum” derdi. Firdevs yengemiz onu çok hoş tutardı. “Zemheriden mayıs ayına düştüm” diye çok şükrederdi. O, “Her kadın kocasına karşı 25 gram hafif kadın olmalı” diyen büyük hoca dayısının yeğenydi.

Amcamın bahçeli evi günün modasına uyularak apartman yapıldı. Tansoy Apartmanı. Ona altı daire verdiler. Dairelerden birini gelini Fikriye hanıma verirken, torunları Nurgül’le Mustafa’ya da birer daire verdi. Kalan üç daireden birisini kendisiyle eşi Firdevs hanıma ayırdıktan sonra; diğer iki dairenin birini Türk Hava Kurumuna, diğerini de Mehmetçik Vakfı’na bağışladı.

Emekliliğinde kendisini Bahçelievler Camisini yapımına adadı ve tamamlanıncaya kadar da emeğini ve hizmetini esirgemedi. Paralı iş tekliflerini kesinlikle reddetti.

Şiir yazar, kitaplar oluşturur onları parasız dağıtırdı.

Ova köylerinden Köy Enstitülerine çok öğrenci göndermek istemiş, ama babama gücü yetmiş. Benimle rahmetli ağabeyim Hayrettin'in okumasını sağlamıştı.

Yaşlanmıştı. Son yıllarında bir gün beni evine çağırdı.

Bir tahta bavul açtı. İçinde bir kefen, lif, sabun, bir miktar para ve bir de mektup vardı. Mektupta; öldüğünde eğer hayatta ise dostu olan Mustafa Özel hocanın, o yoksa Paşaköylü Hafızın cenazesini yıkamasını vasiyet ediyor; paradan su koyucu ve mezar kazıcılara verilecek miktarları belirtiyordu. Yıkayana ve mezarda okuyana kesin surette para verilmemesi de vasiyeti arasındaydı.

Vefatında, paraların değeri günün rayicine göre yeniden ayarlanarak verildi. Defnedilirken okuyup da ücret isteyen mollalara parayı oğlu Hüseyin ağabeyim verdi. Kendisini iyi tanıyan Hasan Kestek hoca ve Haşim Avcı para almadılar. Para isteyenlere para dağıtırken kazara sağ olsaydı hepimizi de odunla döverdi. Kendisine Allahtan rahmet diliyor, mekanı cennet olsun diyorum.

Mustafa KAYI
Emekli Eğitimci

O ÇOK YÖNLÜ BİLGE BİRİSİYDİ

1960 yılı Haziranında Çorum İmam Hatip Okulunun 4 yıllık orta bölümünden mezun oldum. Ancak annemin vefatı nedeniyle öğrenimimi tamamlayamadım.

1965 yılında askerden geldikten sonra Çorum İmam Hatip Okulunun 3 yıllık lise bölümünü bitirmek için okul dışından bitirme sınavlarına girmeye başladım. Bu arada İmam Hatip Okulu'nda Arapça, Kur'an-ı Kerim Tefsir, Hadis ve Fıkıh hocam olan ve Çorum Müftülüğü görevini de sürdüren medrese mezunu müderris rahmetli Mustafa Özel'den dersler almaya başladım.

Rahmetli Recep Rahmi Tankaya Hocayı da Müftülükte sık sık uğradığım Hocamızın yanında tanıdım. Bu süreç içinde okul dışından İmam Hatip okulunun üç yıllık lise bölümünü; ardından Devlet lisesini ve yüksek okulu bitirme çabam; kendimi yetiştirme, geliştirme gayretim ve azmim nedeniyle beni takdir etti ve benimle ilgiledi.

Düşünce ve görüşlerinin akıl ve mantık süzgecinden geçirerek müsbet ilim gerçekleri doğrultusunda açıklaması beni oldukça etkilemiştir. Kendisi din adamı olmadığı halde, Hocam Müftü Mustafa Özel'le sohbetlerinde onun dini bilgilere derinlemesine vakıf olmasının ötesinde, dini konuları, aklın ve modern ilimlerin ışığında yorumlaması ilgimi çekiyordu. Bu konulardaki düşünce ve görüşlerinin ne kadar isabetli olduğunu, aradan geçen elli yıllık süreç sonunda bugün daha iyi anlaşılmaktadır.

Recep Rahmi Hocam Kendisi sadece dini konularda değil, dünyevi konularda da oldukça birikimli, bilgili, paylaşımcı ve değerli bir hocaydı. Onun dinde dogmatizme, bağnazlığa ve dar görüşlülüğe karşı mücadele eden bir yapısı vardı. Dini anlayışı, Allah'ın sonsuz rahmeti olan hoşgörü esaslarına göre yorumlardı. Makalelerinde, şiirlerinde vatanperver, demokrat, ileri görüşlü, ufku açık, hurafelerden arındırılmış akli esas alan bir anlayışta olduğu görülmektedir.

Çok okuyan, yazan; gezerek, görerek tecrübelerle donanmayı seven, dürüst, bilgi ve becerilerini bastıracağı ufak kitaplarıyla, şiirleriyle halkı aydınlatan güzel, bilge bir insandı.

Yazılarını ve şiirlerini yerel gazetelerde yayımlar; halkın bilinçlenmesi için elemeği göz nuru düşüncelerini broşürler, makaleler halinde hazırlar halka bedava dağıtırdı. Vatan, millet, devlet, Atatürk onun ideali ve milli anlayışıdır.

Bence, Recep Rahmi Hocamın en belirgin özelliği güzel dinimizin manevi hazzını akıl sahiplerinin anlayışına farklı bir yöntemle ve müsbet bir anlamda sunmasıdır. Bu yönüyle aydın görüşlü insanlar ve o günün din önderleri tarafından sevilen sayılan bir bilge insandı.

Allah rahmet etsin, mekanı cennet olsun diyorum.

Fikrettin ÇIPLAK
Emekli Din Görevlisi

PAMUKKULAK HOCA
RECEP RAHMİ TANKAYA

FOTOĞRAFLAR

Recep Rahmi TANKAYA

1938 yılına ait bir resim. Asık surat nahiye müdürünün yanındaki Recep Tankaya, onun yanındaki Seyfi Utku'dur. Üçüncü öğretmen de Recep beyin arkasındadır. Diğerleri de jandarma onbaşı, posta müdürü, muhtar, kızır vs. Arkadaki okul kasketli çocuk da Recep Tankaya'nın oğlu Hüseyin olmalıdır (Turhan UTKU Arşivi)

Düzenleme: Erdal ATAK

Cumhuriyet İlkokulu 1937

Bu Karede 86 çocuk 5 yetişkin kişi bulunmaktadır.
Fotoğraftakiler. Oturanlar Kucağında çocuk bulunan Öğretmen Seyfi UTKU. Öğretmen Recep TANKAYA.

Ortaköy Nahiyesinin üç öğretmeni bir arada.. Recep Rahmi'nin ayağında ayrıca tozluk vardır. Elinde de kamçı. Bu kıyafet at kıyafetidir (Turhan UTKU Arşivi.)

İki hemşehri, iki dost. Recep Rahmi Tankaya ve Seyfi Utku
(Turhan UTKU Arşivi)

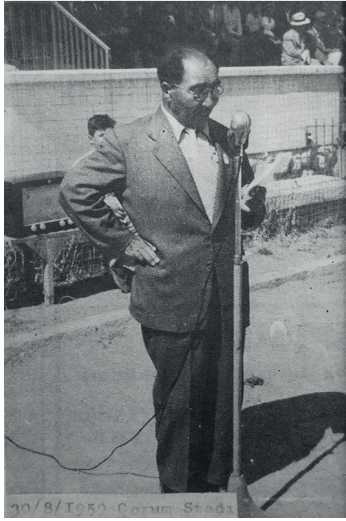
Recep Rahmi Tankaya'nın evinin merdiven sahanlığında Seyfi Utku tozluklu. Binici kıyafetinde. Recep Rahmi Tankaya veralarındaki çocuk oğlu Hüseyin (Turhan UTKU Arşivi.)

Birinci resim Recep Rahmi Tankaya. İkinci resimde ise öğretmenliğinin son yılında (1956) İnkılap İlkokulunda öğrencileriyle.

Recep Rahmi Tankaya, bir bayram töreninde Şehir Stadyumunda konuşurken.

Recep Rahmi Tankaya Çorum Stadyumunda bir bayram töreninde şiir okurken.

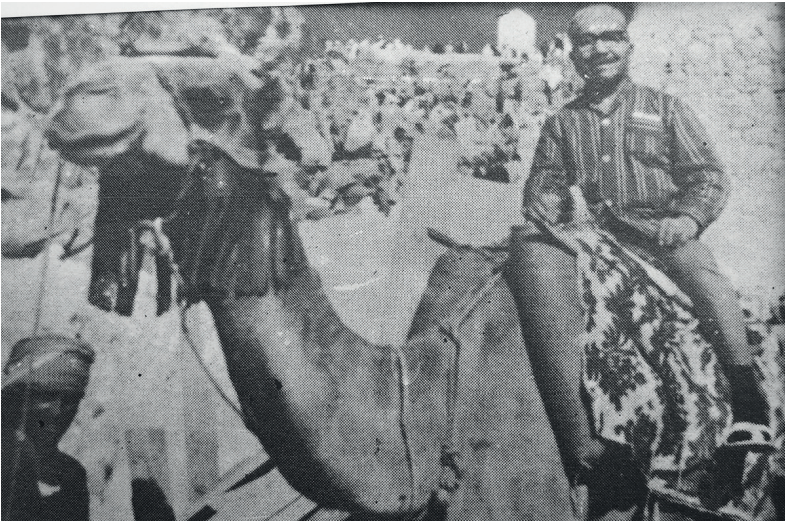
Recep Rahmi Tankaya, 1958 yılında Çorum İlköğretmen Okulu'nun ilk mezunları için düzenlenen törende konuşurken. Yanındaki Okul Müdürü Hüseyin Tuncer.

Recep Rahmi Tankaya, 26 Haziran 1962 tarihinde Ankara Türkocağı'nda düzenlenen İmam Hatip Okulları ile ilgili bir toplantıda konuşurken.

Recep Rahmi Tankaya Türk Hava Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı'na ulaştırılmak üzere 300 bin liralık bağış makbuzunu Çorum Askerlik Dairesi Başkanı Alb. Reyhanoğlu ile 5. Anajet Üs Komutanı Hava Pilot Tuğgeneral Abdullah Orakçılar'a verirken. 13 Nisan 1979

Yıl 1974, Yaş 79. Recep Rahmi Tankaya, Hac görevini yapmak için gittiği Suudi Arabistan'da.

Yıl 1938. Sol tarafta da Recep Rahmi, hanımı Adeviye ve oğlu Hüseyin. Sağ tarafta Seyfi Utku, annesi kucağındaki çocuk kızı. Ve eşi. (Turhan UTKU Arşivi.)

Recep Rahmi Tankaya, öğretmenliğinin yanında Ramazanlarda camilerde dini konuşmalar da yapmıştır.

Kitabın yazarı Muzaffer GÜNDOĞAR Çorum Hıdırlık Mezarlığında Recep Rahmi Tankaya'nın mezarı başında.